

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

KRR.430.001.2016

Nr ewid. 127/2016/P/16/001/KRR

Informacja o wynikach kontroli

WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA W 2015 R.
W CZĘŚCIACH
32 – ROLNICTWO
33 – ROZWÓJ WSI
35 – RYNKI ROLNE
62 – RYBOŁÓWSTWO

Warszawa maj 2016 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2015 r.
w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi,
35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo**

Dyrektor Departamentu Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Waldemar Wojnicz

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 24 maja 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	8
1. Ocena ogólna	8
2. Sprawozdawczość	9
3. Wnioski	10
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo	11
1. Dochody budżetowe oraz należności pozostałe do zapłaty	11
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich.....	14
2.1. Wydatki budżetu państwa	14
2.2. Wydatki budżetu środków europejskich.....	30
2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności	41
3. Sprawozdania.....	46
4. Księgi rachunkowe	47
5. Wydatki poniesione na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.....	48
IV. Ustalenia innych kontroli	52
V. Informacje dodatkowe.....	54
Załączniki.....	55

I. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2015¹ w części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne oraz w części 62 – Rybołówstwo.

W 2015 r. dysponentem części budżetowych: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dysponentem części 62 – Rybołówstwo do dnia 15 listopada 2015 r. był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a od dnia 16 listopada 2015 r., zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej² – Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

W dniu 20 listopada 2015 r. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej zawarł porozumienie z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, z mocą obowiązywania od dnia 16 listopada 2015 r., udzielając Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi pełnomocnictw i upoważnień do prowadzenia spraw w jego imieniu z zakresu dysponowania częścią 62 – Rybołówstwo oraz udzielania dalszych pełnomocnictw i upoważnień do spraw z zakresu dysponowania tą częścią budżetu państwa.

W dniu 8 grudnia 2015 r. zawarte zostało drugie porozumienie w sprawie współdziałania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) oraz Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻŚ) w związku z wyłączeniem z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Departamentu Rybołówstwa oraz pracowników obsługujących dział administracji rządowej rybołówstwo.

W ramach poszczególnych części, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, finansowano w szczególności zadania:

- w części 32 – Rolnictwo – w zakresie postępu biologicznego w produkcji roślinnej oraz w produkcji zwierzęcej, dopłat do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, działalności badawczo-rozwojowej, funkcjonowania szkół rolniczych podlegających Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- w części 33 – Rozwój wsi – w zakresie pomocy krajowej m.in. w postaci dopłat do oprocentowania do kredytów inwestycyjnych, dofinansowania kosztów utylizacji zwierząt gospodarskich, a także płatności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR),
- w części 35 – Rynki rolne – w zakresie mechanizmów dotyczących regulacji rynków rolnych I filara WPR, dopłat m.in. do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, do zużycia kwalifikowanego materiału siewnego, działań promocyjnych i informacyjnych,
- w części 62 – Rybołówstwo – w zakresie wspierania rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego.

Zakres kontroli obejmował:

- wykonanie dochodów budżetu państwa w części 33 – Rozwój wsi oraz analizę porównawczą danych ujętych w rocznych sprawozdaniach budżetowych Rb–27 z wykonania planu dochodów budżetu państwa w częściach 32 – Rolnictwo, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo³,

¹ Ustawa budżetowa na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. U. poz. 153, ze zm.).

² Dz. U. poz. 1909, ze zm.

³ Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., kontrola dochodów budżetowych w tych częściach została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznych sprawozdaniach budżetowych Rb–27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

- wykonanie wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji tych wydatków⁴,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za 2015 r. oraz sprawozdań za IV kwartał 2015 r. w zakresie operacji finansowych w części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne oraz części 62 – Rybołówstwo,
- prawidłowość ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych za 2015 r. i sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. oraz rzetelność sporządzenia tych sprawozdań w części 33 – Rozwój wsi,
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne oraz części 62 – Rybołówstwo w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ (dalej ufp).

Dochody budżetu państwa zrealizowane w części 32 – Rolnictwo wyniosły 42.099 tys. zł, w tym 14.111,3 tys. zł, tj. 33,5% stanowiły dochody zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę⁶. Dochody tej części stanowiły 0,01% łącznych dochodów budżetu państwa w 2015 r.⁷ Wydatki budżetu państwa w tej części zostały zrealizowane w kwocie 857.506,5 tys. zł, w tym 571.170,9 tys. zł, tj. 66,6% stanowiły wydatki zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki budżetowe części 32 – Rolnictwo stanowiły 0,3% łącznych wydatków budżetu państwa w 2015 r.⁸ W ramach budżetu środków europejskich zrealizowane zostały wydatki w kwocie 1.950,1 tys. zł – przez szkoły rolnicze nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kontrolowana jednostka nie wydatkowała w tej części środków z budżetu środków europejskich.

Dochody budżetu państwa zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 1.155.966,7 tys. zł i dotyczyły w całości kontrolowanej jednostki. Dochody tej części stanowiły 0,4% łącznych dochodów budżetu państwa w 2015 r. Wydatki budżetu państwa w tej części zostały zrealizowane w kwocie 4.696.129,2 tys. zł i dotyczyły w całości kontrolowanej jednostki. Wydatki budżetowe części 33 – Rozwój wsi stanowiły 1,4% łącznych wydatków budżetu państwa w 2015 r. W ramach budżetu środków europejskich zrealizowane zostały wydatki w kwocie 24.389.026,8 tys. zł i w całości zostały poniesione przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki budżetu środków europejskich części 33 – Rozwój wsi stanowiły 36% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2015 r.⁹

Dochody budżetu państwa zrealizowane w części 35 – Rynki rolne wyniosły 339.641,6 tys. zł, w tym 339.186,3 tys. zł, tj. 99,9% stanowiły dochody zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Dochody tej części stanowiły 0,1% łącznych dochodów budżetu państwa w 2015 r. Wydatki budżetu państwa w tej części zostały zrealizowane w kwocie 438.049,1 tys. zł, w tym 418.194 tys. zł, tj. 95,5% stanowiły wydatki zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki części 35 – Rynki rolne stanowiły 0,1% łącznych wydatków budżetu państwa w 2015 r. W ramach budżetu środków europejskich zrealizowane zostały wydatki w kwocie 462.832,1 tys. zł i w całości zostały poniesione przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki budżetu środków europejskich części 35 – Rynki rolne stanowiły 0,7% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2015 r.

⁴ Z uwzględnieniem kontroli wydatków poniesionych w wybranych najważniejszych obszarach działalności państwa.

⁵ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.

⁶ Poprzez dochody i wydatki kontrolowanej jednostki należy rozumieć dochody i wydatki zrealizowane zarówno przez dysponenta części i dysponenta III stopnia w MRiRW (w zakresie odpowiednio części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne), a także w MG MiŻS (w zakresie części 62 Rybołówstwo).

⁷ Łączne dochody budżetu państwa w 2015 r. wyniosły 289.136,7 mln zł – dane według stanu na 7 kwietnia 2016 r.

⁸ Łączne wydatki budżetu państwa w 2015 r. wyniosły 331.743,4 mln zł – dane według stanu na 7 kwietnia 2016 r.

⁹ Łączne wydatki budżetu środków europejskich w 2015 r. wyniosły 67.695,8 mln zł – dane według stanu na 7 kwietnia 2016 r.

Dochody budżetu państwa zrealizowane w części 62 – Rybołówstwo wyniosły 12.874 tys. zł, w tym 12.464,9 tys. zł, tj. 96,8% stanowiły dochody zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki budżetu państwa w tej części zostały zrealizowane w kwocie 128.169,7 tys. zł, w tym 116.884,5 tys. zł, tj. 91,2% stanowiły wydatki zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Wydatki budżetowe części 62 – Rybołówstwo stanowiły 0,04% łącznych wydatków budżetu państwa w 2015 r. W ramach budżetu środków europejskich zrealizowane zostały wydatki w kwocie 244.501,4 tys. zł i dotyczyły w całości kontrolowanej jednostki. Wydatki budżetu środków europejskich części 62 – Rybołówstwo stanowiły 0,4% łącznych wydatków budżetu środków europejskich w 2015 r.

W 2015 r. w ramach części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne i do dnia 15 listopada 2016 r. w części 62 – Rybołówstwo, budżet realizowany były przez dysponenta części, którego zadania wykonywał Dyrektor Departamentu Finansów w MRiRW (DF) i przez dysponenta III stopnia, którego zadania wykonywał dyrektor Biura Administracyjno–Budżetowego w MRiRW (BAB). W części 62 – Rybołówstwo, od 16 listopada 2016 r. budżet realizowali wyżej wymienieni dysponenti, na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., w częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, funkcjonowało 78 państwowych jednostek budżetowych, z tego w części:

- 32 – Rolnictwo – dwie jednostki budżetowe, których kierownicy byli dysponentami środków budżetowych II stopnia i 75 jednostek budżetowych, których kierownicy byli dysponentami środków budżetowych III stopnia,
- 35 – Rynki rolne – jedna jednostka budżetowa, której kierownik był dysponentem środków budżetowych III stopnia.

W części 33 – Rozwój wsi nie było państwowych jednostek budżetowych.

W ramach części 62 – Rybołówstwo, której dysponentem był Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej funkcjonowały cztery jednostki budżetowe, których kierownicy byli dysponentami środków budżetowych III stopnia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według stanu na 31 grudnia 2015 r., nadzorował¹⁰ 62 jednostki, w tym cztery agencje wykonawcze: w części 32 – Rolnictwo – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej (COBORU), w części 33 – Rozwój wsi – Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) oraz Agencję Nieruchomości Rolnych (ANR) i w części 35 – Rynki rolne – Agencję Rynku Rolnego (ARR). Ponadto Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi podlegało osiem jednostek, tj. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR w Brwinowie), Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno–Spożywczych (GIJHARS), Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Główny Inspektorat Weterynarii (GIW), Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Warszawie, Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt oraz Krajowa Stacja Chemiczno–Rolnicza.

W dniu 17 listopada 2015 r.¹¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, mając na uwadze art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa¹², polecił Prezesowi ANR wstrzymanie dokonywania wszelkich czynności wynikających z zadań ANR, w szczególności dotyczących wszczynania i prowadzenia przetargów oraz innych czynności, które powodują lub mogą powodować

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi lub przez niego nadzorowanych (M.P. z 2016 r. poz. 18).

¹¹ Pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 listopada 2015 r. do Prezesa ANR (ldz.139/11/2015).

¹² Dz. U. z 2015 r. poz. 1014, ze zm.

powstanie skutków finansowych za wyjątkiem spraw mieszczących się w zakresie zwykłego zarządu i związanych z ochroną osób i mienia. Po przeanalizowaniu wyjaśnień i propozycji przedstawionych przez Prezesa ANR w dniu 30 listopada 2015 r., Minister, pismem z dnia 4 grudnia 2015 r., zezwolił na zawieranie stosownych umów na sprzedaż i dzierżawę nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Zasób WRSP) z kandydatami wyłonionymi w wyniku przeprowadzonych przetargów, co do których nie jest wymagane szczególne pełnomocnictwo Prezesa ANR na sprzedaż nieruchomości (dotyczy nieruchomości o powierzchni ponad 50 ha). Ponadto zezwolił na dokonywanie czynności związanych z: rozdysponowaniem lokali mieszkalnych, nieodpłatnym przekazywaniem na rzecz jednostek samorządu terytorialnego nieruchomości Zasobu WRSP, udzielaniem bezzwrotnej pomocy finansowej, wykonywaniem uprawnień i obowiązków związanych z prawem pierwokupu, wszczynaniem i przeprowadzaniem przetargów w zakresie wydzierżawiania nieruchomości Zasobu WRSP, sprzedażą nieruchomości przeznaczonych na inwestycje, parki technologiczne, parki przemysłowe, centra biznesowo-logistyczne, składy magazynowe, nowoczesne budownictwo mieszkaniowe, obiekty sportowo-rekreacyjne lub nieruchomości położone w strefach ekonomicznych, sprzedażą nieruchomości na rzecz byłych właścicieli lub ich następców prawnych, których zawiadomiono o przeznaczaniu nieruchomości do sprzedaży. Jednocześnie Minister poinformował, że dokonywanie innych czynności niż wyżej wymienione będzie mogło być zaakceptowane po przedstawieniu szczegółowego uzasadnienia co do potrzeby dokonywania tych czynności.

W ramach części 62 – Rybołówstwo według stanu na 31 grudnia 2015 r. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej sprawował nadzór¹³ nad Morskim Instytutem Rybackim – Państwowym Instytutem Badawczym w Gdyni i Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. Ponadto Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej podlegali okręgowi inspektorzy rybołówstwa morskiego w Gdyni, Słupsku i Szczecinie.

Kontrola wykonania budżetu państwa w 2015 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴.

W niniejszej informacji, zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu w 2015 r., zostały uwzględnione wyniki innych kontroli przeprowadzonych w 2015 r. przez NIK m.in. w MRiRW, tj. P/15/048 „Agrochemiczna obsługa rolnictwa”, P/15/049 „System zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych” oraz P/15/015 „Zapewnienie jawności i przejrzystości finansów publicznych przez system sprawozdawczości finansowej”.

W 2015 r., w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. NIK przeprowadziła ponadto w centralach ARR i ARiMR kontrole wykonania planów finansowych tych agencji w 2015 r. oraz realizacji programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (UE) oraz w ANR (w Biurze Prezesa oraz w pięciu oddziałach terenowych w Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu) kontrole wykonania planów finansowych ANR oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Zasób WRSP).

¹³ Art. 23 c ust. 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543).

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna¹⁵

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2015 r. w częściach:

- 32 – Rolnictwo,
- 33 – Rozwój wsi,
- 35 – Rynki rolne.

W wyniku kontroli 95,8% (1.107.393,7 tys. zł) dochodów budżetowych w części 33 – Rozwój wsi, które pochodziły z wpłaty nadwyżki środków finansowych Zasobu WRSP i ANR ustalono, że zostały one terminowo przekazane przez ANR na rachunek dochodów MRiRW oraz przez dysponenta części na centralny rachunek bieżący budżetu państwa, którego dysponentem jest Minister Finansów.

W wyniku kontroli 22,3% (191.184,6 tys. zł) zrealizowanych wydatków budżetu państwa w części 32 – Rolnictwo, 1,2% (57.124,2 tys. zł) zrealizowanych wydatków w części 33 – Rozwój wsi, 2,8% (12.061,9 tys. zł) w części 35 – Rynki rolne, a także 26,8% (6.539.788,6 tys. zł) wydatków budżetu środków europejskich w części 33 – Rozwój wsi oraz 42,6% (196.949 tys. zł) wydatków budżetu środków europejskich w części 35 – Rynki rolne – stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego, niegospodarnego i nielegalnego wydatkowania środków publicznych.

W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków w częściach nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi rzetelnie sprawował nadzór nad wykonywaniem budżetu w nadzorowanych częściach, zapewniając prawidłowe funkcjonowanie kontroli zarządczej.

W części 62 – Rybołówstwo, kontrola 22% (27.499,8 tys. zł) wydatków budżetu państwa wykazała, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków części nadzorowanej przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej na koniec 2015 r.

Z dniem 16 listopada 2015 r. powołano nowego dysponenta części 62 – Rybołówstwo, tj. Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej i określono dla niego zadania, jednak zadania te realizowane były przez dotychczasowego dysponenta tej części, tj. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie porozumień zawartych bez podstawy prawnej. Działania związane z dysponowaniem środkami części 62 – Rybołówstwo przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, realizowane na podstawie tych porozumień nie miały jednak wpływu na wykonanie budżetu tej części w 2015 r., a były konieczne dla zapewnienia ciągłości realizacji zadań finansowanych z tej części.

Przeprowadzona w 2015 r. akcja zarybiania polskich obszarów morskich została zrealizowana niezgodnie z art. 98 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim¹⁶. Zarybiania nie wykonał ani minister właściwy do spraw rybołówstwa, ani instytut badawczy lub naukowy. Zadanie to przygotowała nieuprawniona osoba, a wykonali hodowcy materiału zarybieniowego, którzy nie byli wybrani w trybie

¹⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 222 – ustawa weszła w życie 4 marca 2015 r.

ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹⁷ (pzp), i z którymi nie zawarto stosownych umów. Zarybianie zostało wykonane wyprzedzająco w stosunku do formalnych działań związanych z jego przeprowadzeniem. Na to zadanie wydatkowano z budżetu państwa 2.937,4 tys. zł, tj. 2,3% wydatków w części 62 – Rybołówstwo. W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na brak właściwego w tym zakresie nadzoru i kontroli, do których – do dnia 15 listopada 2015 r. – na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych był obowiązany Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo przedstawiona została w załączniku nr 7 do Informacji.

2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne, łączne sprawozdania za 2015 r. sporządzone przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo oraz sprawozdania jednostkowe sporządzone w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi również w ramach porozumień zawartych pomiędzy Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej i Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb–23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb–27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb–28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb–BZ1),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r., tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb–N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb–Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych dysponenta części oraz dysponenta III stopnia były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, z uwzględnieniem sprawozdań dysponenta III stopnia MRiRW. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno–rachunkowym, stosownie do rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości

¹⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164.

budżetowej¹⁸, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁹, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym²⁰.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych u dysponenta części 33 – Rozwój wsi, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te obejmujące zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo. Sprawozdania te przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków a także należności i zobowiązań 2015 r.

3. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zapewnienie właściwej realizacji tego zadania przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, na przykład poprzez opracowanie wieloletniego programu zarybiania polskich obszarów morskich bądź zawarcie z hodowcami materiału zarybieniowego wieloletniej umowy po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119, ze zm.).

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

²⁰ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

1. Dochody budżetowe oraz należności pozostałe do zapłaty

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., szczegółowym badaniem objęto dochody dysponenta części 33 – Rozwój wsi.

Dochody zrealizowane w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 1.155.966,7 tys. zł i były wyższe o 0,9% (tj. o 10.629,7 tys. zł) od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2015 r. ustalonego w wysokości 1.145.337 tys. zł oraz niższe o 42,4% od wykonania w 2014 r. wynoszącego 2.008.365,5 tys. zł. Prawie 96% dochodów tej części stanowiły wpłaty dokonane przez ANR pochodzące z nadwyżek środków finansowych ANR i Zasobu WRSP. Niższe dochody w stosunku do 2014 r. wynikały m.in. z czasowego wstrzymania sprzedaży i realizacji przetargów na sprzedaż nieruchomości Zasobu WRSP, zgodnie z poleceniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Szczegółowym badaniem objęto próbę dochodów zrealizowanych w 2015 r. w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 1.107.393,7 tys. zł, stanowiącej 95,8% dochodów tej części. Dochody te pochodziły z wpłaty:

- nadwyżki środków finansowych z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przez Agencję Nieruchomości Rolnych²¹, tj. rozliczenia zobowiązania Zasobu WRSP wobec budżetu państwa za 2014 r. oraz kwartalnych zaliczek za 2015 r. ustalonych w rocznym planie finansowym Zasobu WRSP w łącznej wysokości 1.084.746,7 tys. zł (tj. 100% planu), dochody z tego tytułu stanowiły 93,8% dochodów części 33 – Rozwój wsi;
- nadwyżki środków finansowych ANR za 2014 r. w kwocie 22.647 tys. zł (tj. 100% planu), dochody z tego tytułu stanowiły 2% dochodów części 33 – Rozwój wsi.

Dochody z tytułu wpłat nadwyżki środków finansowych Zasobu WRSP i ANR zostały terminowo przekazane przez ANR na rachunek dochodów MRiRW oraz przez dysponenta części na centralny rachunek bieżący budżetu państwa, którego dysponentem jest Minister Finansów.

Zrealizowane pozostałe dochody w części 33 – Rozwój wsi w wysokości 48.573 tys. zł, stanowiące 4,2% dochodów tej części, pochodziły m.in. ze zwrotów: dotacji budżetowych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wraz z odsetkami oraz płatności przez beneficjentów w ramach: Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2007–2013, Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”, płatności uzupełniających do gruntów rolnych, pomocowego programu przedakcesyjnego SAPARD oraz pomocy krajowej a także odsetek bankowych.

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb–27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 33 – Rozwój wsi nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty.

Księgi rachunkowe dysponenta głównego w części 33 – Rozwój wsi nie zawierały zapisów, których przedmiotem było umorzenie należności w całości albo w części, odroczenie ich spłaty lub rozłożenie na raty. Nie wystąpiły także należności, które uległy przedawnieniu w 2015 r.

²¹ Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła odrębną kontrolę wykonania w 2015 r. planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Kontrola dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Dochody zrealizowane w części 32 – Rolnictwo wyniosły 42.099 tys. zł i były o 16,1% (tj. o 5.842 tys. zł) wyższe od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2015 r. ustalonego na kwotę 36.257 tys. zł oraz wyższe o 6,6% od wykonania w 2014 r. wynoszącego 39.510 tys. zł. Uzyskanie wyższych dochodów od pierwotnie prognozowanych spowodowane było głównie:

- wyższymi wpływami uzyskanymi przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą z tytułu wykonania zadań statutowych²², z wynajmu pomieszczeń i zbycia nieprzydatnych składników majątkowych;
- wyższymi wpływami spowodowanymi wykonaniem większej liczby badań rejestrowych przez Centralny Ośrodek Badań Odmian Roślin Uprawnych²³;
- zwrotem dopłat (wraz z odsetkami) do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich²⁴;
- wyższymi wpływami wynikającymi ze wzrostu liczby kontroli weterynaryjnych przeprowadzonych przez Graniczne Inspektoraty Weterynarii (GrIW), z powodu m.in.: wzmożonego ruchu na granicy polsko-ukraińskiej, wzrostu liczby wprowadzonych przez Port Morski w Gdańsku przesyłek towarów oraz zwiększenia liczby odpraw poprzez uruchomienie nowych połączeń lotniczych ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, Katar, Singapurem, zmiany przewożonego asortymentu, za który pobierane były wyższe opłaty;
- wyższymi wpływami z tytułu opłat związanych z rejestracją środków ochrony roślin oraz substancji aktywnych, których wysokość uzależniona jest od liczby złożonych wniosków, kar umownych naliczonych wykonawcom z tytułu niedotrzymania postanowień umów.

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 32 – Rolnictwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 5.019,2 tys. zł i w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 2.892,8 tys. zł, tj. o 136%. Zaległości netto stanowiły 98,4% tych należności i wynosiły 4.939,7 tys. zł. Były wyższe w porównaniu do wielkości na koniec 2014 r. o 178,2%, tj. o 3.164,4 tys. zł.

Wzrost zaległości wynikał z pobrania w latach 2011–2014 r. (I półrocze) przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy (IERiGŻ–PIB) w Warszawie dotacji w nadmiernej wysokości 3.133 tys. zł w związku z realizacją programu wieloletniego pn. „Konkurencyjność polskiej gospodarki żywnościowej w warunkach globalizacji i integracji europejskiej”. Zostało to stwierdzone przez Urząd Kontroli Skarbowej w Warszawie (UKS) po kontroli przeprowadzonej w Instytucie w 2014 r. W dniu 16 stycznia 2015 r., na podstawie otrzymanej dokumentacji z UKS, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał decyzję w sprawie stwierdzenia pobrania przez Instytut w latach 2011–2014 dotacji w nadmiernej wysokości, podlegającej zwrotowi do budżetu państwa. Instytut w dniu 29 stycznia 2015 r. złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, decyzją z dnia 25 lutego 2015 r., utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. W związku z powyższym Instytut wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). Wyrokiem z dnia 16 października 2015 r., WSA uchylił zaskarżoną decyzję Ministra

²² Zadania statutowe Krajowej Stacji Chemicznej wynikają z ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2015 r. poz. 625).

²³ Centralny Ośrodek Badań Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) działa na podstawie ustawy z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 1591, ze zm.).

²⁴ Dopłaty udzielane są na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2015 r. poz. 577, ze zm.).

Rolnictwa i Rozwoju Wsi w przedmiocie zwrotu dotacji do budżetu państwa przez Instytut. W dniu 4 grudnia 2015 r. IERiGŻ-PIB skierował do WSA wnioski o uzupełnienie wyżej wymienionego wyroku co do zwrotu kosztów postępowania. Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2016 r. WSA odmówił uzupełnienia wyroku z dnia 16 października 2015 r. W dniu 3 lutego 2016 r. Instytut złożył do Naczelnego Sądu Administracyjnego zażalenie na postanowienie WSA z dnia 21 stycznia 2016 r. odmawiające uzupełnienia wyroku.

Dochody zrealizowane w części 35 – Rynki rolne wyniosły 339.641,6 tys. zł i były wyższe o 344,2% (tj. o 263.181,6 tys. zł) od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2015 r. ustalonego w wysokości 76.460 tys. zł oraz wyższe o 39,6% od wykonania w 2014 r. wynoszącego 243.302,7 tys. zł. Wynikało to głównie z uzyskania ponadplanowych dochodów przez Agencję Rynku Rolnego w wysokości 263.087,6 tys. zł z tytułu opłaty specjalnej za przekroczenie przez producentów krajowej kwoty dostaw mleka w sezonie 2014/2015 w ramach mechanizmu Kwotowanie Produkcji Mleka.

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 35 – Rynki rolne wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 73,4 tys. zł, które były równe zaległościom netto. Należności te były niższe od stanu na koniec 2014 r. o 59,7%, tj. o 108,8 tys. zł, a zaległości netto były niższe od zaległości netto na koniec 2014 r. o 76,4 tys. zł, tj. o 50,2%. Zaległości netto wystąpiły wobec Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i dotyczyły m.in. nieuregulowanych kar wymierzonych jednostkom certyfikującym na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym²⁵ oraz odsetek od nieterminowych opłat za badania laboratoryjne.

Dochody zrealizowane w części 62 – Rybołówstwo wyniosły 12.874 tys. zł i były wyższe o 18,5% od planu wynikającego z ustawy budżetowej na 2015 r. ustalonego w wysokości 10.866 tys. zł oraz wyższe o 8% od wykonania w 2014 r. wynoszącego 11.923,9 tys. zł. Przyczyną wyższej realizacji dochodów w stosunku do planu na 2015 r. i wykonania w 2014 r. było między innymi uzyskanie wyższych niż planowano dochodów z tytułu opłat za wykonywanie rybołówstwa rekreacyjnego pobieranych przez okręgowe inspektoraty rybołówstwa morskiego (OIRM) w Gdyni, Słupsku i Szczecinie, a także zwrotu dotacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wraz odsetkami.

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 62 – Rybołówstwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 3.679,5 tys. zł, w tym zaległości netto wyniosły 1.679,4 tys. zł i były niższe o 3.404 tys. zł, tj. o 33% od zaległości na koniec 2014 r. Należności dotyczyły głównie kar pieniężnych wymierzonych przez okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego oraz odsetek od tych kar. W porównaniu do 2014 r. należności ogółem były niższe o 3.101 tys. zł (tj. o 54,3%). Zmniejszenie należności w 2015 r. wynikało z umorzeń kwot kar administracyjnych wymierzonych rybakom z tytułu przekroczenia kwoty połowowej dorsza w Morzu Bałtyckim przez statki pływające pod banderą Polski w 2007 r.²⁶ w OIRM Gdynia i Słupsk oraz z dokonania odpisów należności, w związku z umorzeniem postępowań prowadzonych przez organy egzekucyjne, wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Dane o realizacji planowanych dochodów budżetowych przedstawiono w załączniku nr 1 do Informacji.

²⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 497.

²⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 804/2007 z dnia 9 lipca 2007 r. ustanawiające zakaz połowów dorsza w Morzu Bałtyckim (25-32, wody WE) przez statki pływające pod banderą Polski (Dz. Urz. UE L 180 z 10.07.2007, str.3).

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Wydatki zaplanowane w ustawie budżetowej na 2015 r. wyniosły w częściach:

- 32 – Rolnictwo – 770.698 tys. zł,
- 33 – Rozwój wsi – 3.339.380 tys. zł,
- 35 – Rynki rolne – 432.458 tys. zł,
- 62 – Rybołówstwo – 78.392 tys. zł.

i zostały w 2015 r. zwiększone ze środków pochodzących z rezerw celowych o kwotę 1.703.010,2 tys. zł, tj. w częściach:

- 32 – Rolnictwo o 134.664,3 tys. zł,
- 33 – Rozwój wsi o 1.484.724,1 tys. zł,
- 35 – Rynki rolne o 17.129,8 tys. zł,
- 62 – Rybołówstwo o 66.492 tys. zł.

Zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych wynikały z potrzeb jednostek podległych i nadzorowanych, a środki zostały przeznaczone na realizację ich zadań.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych wykorzystano 1.667.737,4 tys. zł (97,9%), z tego w częściach:

- 32 – Rolnictwo – 103.263,3 tys. zł (76,7% kwoty przyznanych rezerw),
- 33 – Rozwój wsi – 1.484.261 tys. zł (prawie 100% kwoty przyznanych rezerw),
- 35 – Rynki rolne – 16.015,3 tys. zł (93,5% kwoty przyznanych rezerw),
- 62 – Rybołówstwo – 64.197,8 tys. zł (96,5% przyznanej kwoty rezerw).

Badaniom w zakresie prawidłowości przeniesień planowanych wydatków z rezerw celowych oraz ich celowości wykorzystania poddano: w części 32 – Rolnictwo zmiany planu na kwotę 116.054 tys. zł, tj. 86,2% łącznej kwoty przeniesień z rezerw celowych, w części 33 – Rozwój wsi zmiany na kwotę 813.962 tys. zł, tj. 54,8% łącznej kwoty przeniesień z rezerw celowych, w części 35 – Rynki rolne zmiany na kwotę 17.000 tys. zł, tj. 99,2% łącznej kwoty przeniesień z rezerw celowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W wyniku zwiększenia środków z rezerw celowych oraz zmian dokonanych przez dysponenta części polegających na zwiększeniu planu wydatków w części 33 – Rozwój wsi o kwotę 127 tys. zł (z części 32 – Rolnictwo), plan po zmianach w części 32 – Rolnictwo wyniósł 905.235,3 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi – 4.824.231,1 tys. zł, w części 35 – Rynki rolne – 449.587,8 tys. zł i w części 62 – Rybołówstwo – 144.884 tys. zł.

W związku z nadmiarem posiadanych środków przez jednostki realizujące wydatki budżetowe (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2015 r. i uzyskania oszczędności w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjął 10 decyzji²⁷ o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych na 2015 r. na kwotę ogółem 47.963,1 tys. zł, z tego: w części 32 – Rolnictwo na kwotę 14.982 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi na kwotę 27.873 tys. zł i w części 35 – Rynki rolne na kwotę 5.108,1 tys. zł. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej podjął trzy decyzje o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych na 2015 r. w części 62 – Rybołówstwo na kwotę ogółem na kwotę 760 tys. zł.

²⁷ Decyzje zostały podjęte na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 ufp.

Stosownie do przepisu art. 171 ust. 3 i 4 upf, Minister Finansów – na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – wyrażał zgodę na zmniejszenie lub zwiększenie wydatków majątkowych w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne.

Wydatki budżetu państwa w części 32 – Rolnictwo

Zrealizowane wydatki w części 32 – Rolnictwo wyniosły 857.506,5 tys. zł, tj. 94,7% planu po zmianach (905.235,3 tys. zł) i w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 3.347,4 tys. zł, tj. o 0,4%.

W tej części budżetowej realizowane były w szczególności wydatki w zakresie postępu biologicznego w produkcji roślinnej oraz w produkcji zwierzęcej, dopłat do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, działalności badawczo-rozwojowej działalności statutowej państwowych jednostek budżetowych, tj.:

- 45 Zespołów Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego,
- Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie,
- Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej,
- Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Głównego i Granicznych Inspektoratów Weterynarii,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- dysponenta III stopnia MRiRW,
- agencji wykonawczej – Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych.

Działalność szkół rolniczych i internatów podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie była finansowana w ramach działów 801 „Oświata i wychowanie” oraz 854 „Edukacyjna opieka wychowawcza”. Na ten cel zaplanowano wydatki w łącznej wysokości 190.951,1 tys. zł, które wykonano w kwocie 188.814 tys. zł, tj. 98,9% planu po zmianach. Wykonane wydatki na ten cel stanowiły 22% ogółu wydatków części 32 – Rolnictwo.

Zaplanowane wydatki według podziału na grupy²⁸ stanowiły: dotacje i subwencje 488.029 tys. zł (tj. 53,9% zaplanowanych wydatków w tej części), wydatki bieżące jednostek budżetowych 376.452,3 tys. zł (tj. 41,6%), wydatki majątkowe 35.012,2 tys. zł (tj. 3,9%), świadczenia na rzecz osób fizycznych 5.741,8 tys. zł (tj. 0,6%).

Dotacje zostały zrealizowane w wysokości 453.423,8 tys. zł, tj. 92,9% planu po zmianach i były wyższe od wydatków tej grupy w 2014 r. o 2,3%. Wydatki bieżące jednostek budżetowych²⁹ zostały zrealizowane w wysokości 370.215,7 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach i były wyższe o 3,3% od wydatków 2014 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych³⁰ zostały zrealizowane w wysokości 5.642,3 tys. zł, tj. 98,3% planu po zmianach i były niższe o 4,3% w stosunku do 2014 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 28.224,7 tys. zł, tj. 80,6% planu po zmianach i były niższe o 39,8% od wydatków w tej grupie w 2014 r.

Niższe wykonanie wydatków na dotacje i subwencje spowodowane było głównie:

- niższym wykorzystaniem kwoty dotacji na dopłaty do składek na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, wobec oferowania przez zakłady ubezpieczeń w niektórych przypadkach wyższych stawek taryfowych od prognozy uprawniającego do uzyskania dopłat, a także niższym niż zakładano zainteresowaniem producentów rolnych zawarciem umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich,

²⁸ Wydatki w ramach dotacji i subwencji, wydatków bieżących jednostek budżetowych, wydatków majątkowych, wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

²⁹ Wśród wydatków bieżących jednostek budżetowych ponad 66% (tj. 244.849,3 tys. zł) stanowiły wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi oraz wynagrodzenia bezosobowe.

³⁰ Około 95% zrealizowanych wydatków w tej grupie poniesiono w ramach § 302 – Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń, tj. na wypłaty pieniężne oraz świadczenia w naturze niezaliczone do wynagrodzeń.

- przyjęciem przez Radę Ministrów dopiero w trzecim kwartale dwóch uchwał ustanawiających programy wieloletnie (realizowane w tej części) pn.: „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” oraz „Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego”, co uniemożliwiło wykonawcom tych programów, tj. Instytutowi Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB w Radzikowie oraz Instytutowi Ogrodnictwa w Skierniewicach w pełni zrealizować wszystkie zadania w 2015 r.

Niższe wykonanie wydatków bieżących jednostek budżetowych w stosunku do planu po zmianach spowodowane było głównie: niższą realizacją wydatków przez Główny Inspektorat Weterynarii z powodu: braku możliwości wykonania prac związanych z systemem informatycznym oraz niższych niż zaplanowano wydatków na zakup nagród rzeczowych fundowanych przez Głównego Lekarza Weterynarii (GLW) dla najlepszych studentów wydziałów medycyny weterynaryjnej i zwycięzców w konkursach, w których biorą udział lekarze weterynarii.

Niższe wykonanie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych w stosunku do planu po zmianach było spowodowane głównie niższymi wydatkami poniesionymi na sfinansowanie zwrotu:

- kosztów podróży i noclegów członkom Komitetu Monitorującego oraz grup roboczych w ramach PROW 2007–2013 oraz PROW 2014–2020,
- kosztów udziału w posiedzeniach organów doradczo–opiniotawczych GLW, tj. Rady Sanitarno–Epizootycznej i Rady ds. Laboratoriów oraz niepełnym wykorzystaniem środków przeznaczonych na dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów w ramach rządowego programu pomocy uczniom w 2015 r. „Wyprawka szkolna”.

Na inwestycje polegające na budownictwie, bez wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej wydatkowano łącznie 12.825,5 tys. zł, tj. 45,4% w ramach wydatków majątkowych w części 32 – Rolnictwo. Największy wydatek w tej grupie został poniesiony na termomodernizację budynku MRiRW w wysokości 2.143 tys. zł, tj. 16,7% wydatków na inwestycje polegające na budownictwie. Na inwestycje w 21 szkołach rolniczych podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi (w tym na termomodernizację budynków, przebudowę pomieszczeń, modernizację sieci centralnego ogrzewania) wydatkowano 6.867,3 tys. zł, tj. 53,5% wydatków w tej grupie.

Na zakupy inwestycyjne, bez wydatków na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków UE wydatkowano 13.576,7 tys. zł, tj. 48,1% w ramach wydatków majątkowych w części 32 – Rolnictwo, w tym m.in. na zakup środków transportu, ciągników i przyczep rolniczych dla szkół rolniczych, sprzętu laboratoryjnego, sprzętu informatycznego i biurowego.

Niższe od planowanych wykonanie wydatków majątkowych dotyczyło głównie niewydania środków przez Krajową Stację Chemiczno–Rolniczą na zakupy inwestycyjne w ramach realizacji pomocy technicznej PROW 2014–2020 w wysokości 4.195 tys. zł.

W części 32 – Rolnictwo wysokość zrealizowanych dotacji³¹ wyniosła 456.908,2 tys. zł, tj. 92,9% planu po zmianach ustalonego w wysokości 491.911,2 tys. zł.

Dotacje podmiotowe w części 32 – Rolnictwo zostały wykorzystane w wysokości 14.931,9 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach (14.955 tys. zł), z tego wydatkowano na rzecz:

- Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych – kwotę 9.291,9 tys. zł (99,8% planu po zmianach),
- Centralnej Biblioteki Rolniczej – kwotę 4.146 tys. zł (100% planu po zmianach),

³¹ W ramach dotacji i subwencji oraz wydatków majątkowych.

- pięciu muzeów – kwotę 1.494 tys. zł (100% planu po zmianach), z tego: 1.216 tys. zł dla Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, 90 tys. zł – Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach, 80 tys. zł – Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie, 78 tys. zł – Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu, 30 tys. zł – Muzeum w Łowiczu.

Dotacje przedmiotowe³² w części 32 – Rolnictwo zostały wykorzystane w wysokości 108.735,3 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach (109.867 tys. zł), z tego wydatkowano:

- 87.305,1 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, tj. 99,5% planu po zmianach,
- 13.986,1 tys. zł na zadania z zakresu postępu biologicznego w produkcji roślinnej, tj. 95,4% planu po zmianach (14.659,5 tys. zł),
- 4.001,8 tys. zł na ochronę roślin, tj. 100% planu po zmianach,
- 3.442,3 tys. zł na realizację badań z zakresu rolnictwa ekologicznego dla organizacji badawczych, tj. 99,2% planu po zmianach.

Dotacje celowe (w tym majątkowe) w części 32 – Rolnictwo wykorzystano w kwocie 333.241 tys. zł, tj. 90,8% planu po zmianach ustalonego w wysokości 367.089,3 tys. zł, z tego:

- 173.177 tys. zł (tj. 89% zaplanowanych wydatków w wysokości 194.517 tys. zł) na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich realizowanych przez trzy zakłady ubezpieczeń;
- 76.208,9 tys. zł (tj. 86,6% zaplanowanych wydatków w wysokości 87.981 tys. zł) na wydatki bieżące dziewięciu programów wieloletnich realizowanych przez jednostki naukowo-badawcze na podstawie uchwał Rady Ministrów, tj.:
 - Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego – przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – PIB z siedzibą w Puławach,
 - Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach – przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu wraz z innymi jednostkami,
 - Ochrona i zarządzanie krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania przez Instytut Zootechniki – PIB z siedzibą w Krakowie,
 - Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska – przez Instytut Ochrony Roślin – PIB z siedzibą w Poznaniu,
 - Rolnictwo Polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje – przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB z siedzibą w Warszawie,
 - Standaryzacja i monitoring przedsięwzięć środowiskowych, techniki rolniczej i rozwiązań infrastrukturalnych na rzecz bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów – przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy z siedzibą w Falentach,
 - Wspieranie działań w zakresie kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce – przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB z siedzibą w Puławach,
 - Działania na rzecz poprawy konkurencyjności i innowacyjności sektora ogrodniczego z uwzględnieniem jakości i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska naturalnego – przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach,
 - Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa – przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB z siedzibą w Radzikowie wspólnie z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach;

³² Dotacje przedmiotowe wypłacane były na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170).

- 36.264,4 tys. zł (tj. 99,8% zaplanowanych wydatków) na wykonanie zadania pn. „Zbieranie i wykorzystanie danych rachunkowych z gospodarstw rolnych na potrzeby FADN”, (ang. Farm Accountancy Data Network) – system zbierania i wykorzystywania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych. Za realizację FADN odpowiedzialne są Agencje Łącznikowe w poszczególnych państwach. W Polsce funkcję tę pełni Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB w Warszawie. W systemie FADN obowiązują trzy podstawowe zasady: rolnik dobrowolnie uczestniczy w systemie FADN, dane z gospodarstw rolnych dostarczane do Komisji są traktowane jako ściśle tajne, a także danych nie można wykorzystywać dla celów podatkowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Polska zobowiązana jest do zbierania danych rachunkowych z 12.100 gospodarstw rolnych. W planie zadaniowym za miernik realizacji tego zadania przyjęto liczbę rolników prowadzących rachunkowość na potrzeby FADN na poziomie 12.100 osób. Faktyczny miernik ten został zrealizowany na poziomie 12.133 (tj. 100,2%). W 2015 r. Komisja Europejska przekazała należne Polsce środki z tytułu opłaty standardowej za sprawozdania z gospodarstw rolnych (FADN), bezpośrednio na rachunek bankowy Ministerstwa Finansów, tj.: 968 tys. euro, tytułem zaliczki za sprawozdania z gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2015 r. oraz 968 tys. euro, tytułem wyrównania kwoty za sprawozdania z gospodarstw prowadzących rachunkowość w 2013 r.;
- 23.979,7 tys. zł (tj. 98,9% zaplanowanych wydatków) na wydatki bieżące, w tym dotyczące: realizacji zadań laboratoriów referencyjnych – 15.563,2 tys. zł, dofinansowania kosztów organizacji rolniczych reprezentujących interesy rolników indywidualnych wobec UE³³ – 3.929,1 tys. zł, zadań realizowanych przez FAPA³⁴ – 2.916,3 tys. zł, systemu monitoringu suszy – 1.300 tys. zł;
- 19.529 tys. zł (tj. 100% zaplanowanej kwoty) na wykonywanie zadań ustawowych przez COBORU;
- 597,6 tys. zł (tj. 99,3% zaplanowanej kwoty), z tego na zakup pomocy dydaktycznych dla ośmiu szkół rolniczych podległych powiatom – 295,6 tys. zł, wsparcie finansowe dwóch festiwali o charakterze sportowym – 282 tys. zł oraz kulturalnym dla młodzieży szkolnej – 20 tys. zł;
- 3.484,4 tys. zł na wydatki majątkowe, tj. 89,8% zaplanowanych wydatków wynoszących 3.882,2 tys. zł.

W części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto dobrane w sposób celowy³⁵ dotacje na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na łączną kwotę 173.177 tys. zł, tj. 37,9% ogółu dotacji wypłaconych w tej części. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zasadami określonymi w ufp.

Przeciętne zatrudnienie w części 32 – Rolnictwo wyniosło 3.630 etatów i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 569 etatów, tj. o 13,6%, a w porównaniu do 2014 r. było niższe o 1 etat³⁶.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego w części 32 – Rolnictwo wyniosło 4.646 zł i było wyższe o 1,8% (tj. o 82 zł) w porównaniu do 2014 r. Wynikało to przede wszystkim ze zwiększenia wydatków z rezerw celowych na sfinansowanie skutków awansu zawodowego nauczycieli³⁷ zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uzyskanego w 2014 r. i 2015 r., a także z wypłat odpraw emerytalnych oraz za godziny nadliczbowe w MRiRW.

³³ Dotacja ta nie została zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do dnia zakończenia kontroli z uwagi na trwający proces weryfikacji.

³⁴ FAPA – (ang. Foundation of Assistance Programmes for Agriculture) – Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa.

³⁵ Kryterium wyboru celowego dotacji w trzech częściach, tj. 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne było ich wykorzystanie poniżej 90% w stosunku do planu po zmianach. Dodatkowo w części 33 wybrano dotacje w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020 przekazane dla 16 Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

³⁶ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119) w sprawozdaniu Rb–70 dane o wykonaniu przeciętnego zatrudnienia w okresie sprawozdawczym dysponenci części budżetowych dane zbiorcze wypełniają z dokładnością do osoby w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, a dysponenci pozostałych stopni z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

³⁷ Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191, ze zm.).

Na podstawie łącznego sprawozdania Rb-70 za 2015 r. część 32 – Rolnictwo ustalono, że w rozdziale 80130 – Szkoły zawodowe, wykonanie wydatków na wynagrodzenia osobowe w grupie nauczycieli wyniosło 100,1% w stosunku do planu po zmianach. Przekroczenie planu stanowiło kwotę 59,6 tys. zł. Z kolei w rocznym sprawozdaniu Rb-28 za 2015 r. w części 32 – Rolnictwo w działach 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza w § 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników, łączne zobowiązania ogółem wyniosły 434,1 tys. zł i dotyczyły składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczek na podatek dochodowy. Wobec szkół, w których przekroczenie planu wydatków na wynagrodzenia za rok 2015 było większe od kwoty przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych³⁸, zostały podjęte w MRiRW działania celem przygotowania wniosków o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Jednocześnie w związku z wykazanymi przez szkoły rolnicze – w sprawozdaniu rocznym Rb-28 za 2015 r. z wykonania planu wydatków budżetu państwa w kolumnie „Zobowiązania ogółem” w § 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników – zobowiązaniami niezapłaconymi do końca okresu sprawozdawczego. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w piśmie z dnia 30 marca 2016 r. zobowiązało dyrektorów szkół, aby przy realizacji wydatków na wynagrodzenia w 2016 r. przestrzegano zasady dokonywania wydatków w granicach kwot określonych w planie finansowym z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień oraz do uregulowania zobowiązań z tytułu wynagrodzeń za 2015 r. i niedopuszczenia do powstania zobowiązań z tytułu wynagrodzeń przechodzących na 2017 r.”.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2015 r. wyniosły 31.398,6 tys. zł i były wyższe o 11,1% od zobowiązań na koniec 2014 r. Zobowiązania dotyczyły głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego w kwocie 14.395,7 tys. zł (45,8% zobowiązań w tej części) oraz zobowiązań dysponenta III stopnia MRiRW z tytułu składek na rzecz organizacji międzynarodowych w kwocie 12.035,8 tys. zł (38,3% zobowiązań w tej części). Na koniec 2015 r. w części 32 – Rolnictwo wystąpiło zobowiązanie wymagalne w kwocie 0,1 tys. zł wynikające z dokonania płatności przez jedną ze szkół na numer rachunku bankowego niewłaściwej jednostki. Środki zostały przekazane prawidłowo w lutym 2016 r.

Wydatki budżetu państwa w części 33 – Rozwój wsi

Zrealizowane wydatki w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 4.696.129,2 tys. zł, tj. 97,3% planu po zmianach (4.824.231,1 tys. zł) i były niższe od wydatków w 2014 r. o 632.104,5 tys. zł, tj. o 11,9%. W tej części budżetowej realizowane były w szczególności wydatki: w zakresie pomocy krajowej m.in. w postaci dopłat do oprocentowania do kredytów inwestycyjnych, w zakresie płatności w ramach WPR; w zakresie dotacji podmiotowej i celowych dla ARiMR, dotacji celowych dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego oraz CDR w Brwinowie, a także na działalność statutową dysponenta III stopnia MRiRW.

Zaplanowane wydatki na: dotacje i subwencje wyniosły – 4.724.813 tys. zł (tj. 97,9% zaplanowanych wydatków w tej części), wydatki bieżące jednostek budżetowych – 25.150,1 tys. zł (tj. 0,5%), wydatki majątkowe – 74.244 tys. zł (tj. 1,5%), a świadczenia na rzecz osób fizycznych – 24 tys. zł.

Dotacje zostały zrealizowane w wysokości 4.608.678,1 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach i były niższe od wydatków tej grupy w 2014 r. o 11,9%. Wydatki bieżące jednostek budżetowych³⁹ zostały zrealizowane w wysokości 24.685,9 tys. zł, tj. 98,2% planu po zmianach i były wyższe o 82,8% od wydatków w 2014 r. Wzrost wydatków w 2015 r. w porównaniu do 2014 r. wynikał z faktu zwrotu przez Polskę środków w wysokości 11.111,4 tys. zł do Komisji Europejskiej na podstawie decyzji wykonawczej KE z dnia 10 października 2015 r. Powodem wykluczenia z finansowania UE było wydatkowanie środków niezgodnie z postanowieniami wieloletniej umowy finansowej w ramach programu wsparcia działań przedakcesyjnych w dziedzinie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich

³⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 168.

³⁹ W łącznej kwocie tych wydatków 44,8% (11.063,5 tys. zł) stanowiły wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi.

(SAPARD) w roku budżetowym 2006. Świadczenia na rzecz osób fizycznych⁴⁰ zostały zrealizowane w wysokości 24 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i były niższe o 54,4% w stosunku do 2014 r.

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 62.741,2 tys. zł, tj. 84,5% planu po zmianach i były niższe o 26,6% od wydatków w tej grupie w 2014 r. Na inwestycje polegające na budownictwie wydatkowano 5.984,2 tys. zł, z tego na modernizację budynków wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego – 5.152,3 tys. zł, a na przebudowę lokali terenowych ARiMR – 831,9 tys. zł. Na zakupy inwestycyjne wydatkowano 56.757 tys. zł z przeznaczeniem m.in. na aktualizację Systemu Identyfikacji Działek Rolnych LPIS⁴¹, budowę i rozbudowę systemów informatycznych ARiMR, zakup sprzętu informatycznego, biurowego i oprogramowania, infrastrukturę techniczną oraz zakup środków transportu.

Niższe wykonanie wydatków na dotacje i subwencje w stosunku do planu po zmianach wynikało głównie z niższego wykorzystania przez ARiMR dotacji podmiotowej i celowej na działalność statutową. Spowodowane to było niższymi wydatkami na funkcjonowanie ARiMR, w tym na wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń, z niższymi niż przewidywano wydatkami na realizację dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, niezakończonych postępowań administracyjnych w procesie przyznawania decyzji dla jednorazowych programów pomocowych.

Niższe od planowanych wykonanie wydatków bieżących jednostek budżetowych spowodowane było głównie niewykorzystaniem środków w MRiRW na opracowania techniczno-prawne i wyceny majątkowe niezbędne do orzekania w sprawach zasadności roszczeń byłych właścicieli nieruchomości przejętych na rzecz Skarbu Państwa, a także na specjalistyczne opracowania i opinie w zakresie prac geodezyjno-urzędniowych.

Niższe od planowanych wykonanie wydatków majątkowych dotyczyło głównie ARiMR i spowodowane było m.in. niewywiązaniem się przez wykonawcę z części zaplanowanych na 2015 r. modyfikacji systemu informatycznego, przesunięciem terminu zakupu odbiorników GNNS⁴² z kontrolerami w postaci komputerów polowych, rezygnacji z realizacji przebudowy lokalu dla Biura Powiatowego ARiMR w Złocieńcu oraz rezygnacji z zakupu drukarek.

W części 33 – Rozwój wsi wysokość wykorzystanych dotacji⁴³ wyniosła 4.671.419,3 tys. zł, tj. 97,3% planu po zmianach ustalonego w wysokości 4.799.057 tys. zł.

Dotację podmiotową w części 33 – Rozwój wsi zaplanowano dla ARiMR w kwocie 977.267 tys. zł, która została wykorzystana w wysokości 904.086 tys. zł⁴⁴, tj. 92,5% planu po zmianach.

Dotacje celowe (w tym majątkowe) w części 33 – Rozwój wsi wykorzystane zostały w kwocie 3.767.333,3 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach (3.821.790 tys. zł) i wydatkowane w wysokości:

- 2.585.230 tys. zł (99,8% planu po zmianach) na współfinansowanie I filara WPR⁴⁵, PROW 2007–2013 oraz PROW 2014–2020; środki te w 2015 r. zostały przekazane ARiMR na podstawie zapotrzebowań zgłaszanych w trybie ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej⁴⁶ oraz w trybie ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej⁴⁷;

⁴⁰ Wydatki te dotyczyły § 302 – Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń oraz w § 304 – Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń.

⁴¹ LPIS – (ang. Land Parcel Identification System) – System Identyfikacji Działek Rolnych (SIDR), jest częścią Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli – ZSZiK, (ang. – Integrated Administration and Control System – IACS), tj. systemu informatycznego zarządzanego przez ARiMR wykorzystywanego przy udzielaniu unijnych dopłat bezpośrednich w Polsce w ramach WPR.

⁴² GNSS – (ang. Global Navigation Satellite Systems) – Globalny System Nawigacji Satelitarnej. Głównym zadaniem systemu jest wyznaczenie pozycji użytkownika. W chwili obecnej do GNSS zalicza się GPS (ang. Global Positioning System) oraz GLONASS (ros. Globalnaia Navigacionnaia Sputnikova Sistema), europejski system Galileo, chiński BeiDou oraz japoński QZSS (Quasi Zenit Satellite System).

⁴³ W ramach dotacji i subwencji oraz wydatków majątkowych.

⁴⁴ Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła odrębną kontrolę wykonania planu finansowego ARiMR w 2015 r. oraz realizacji programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej.

⁴⁵ Finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego Gwarancji (EFRG).

⁴⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 1065.

⁴⁷ Dz. U. poz. 1130.

- 914.821,5 tys. zł (96,2% planu po zmianach) na zadania w zakresie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR⁴⁸, tj.:
 - stosowanie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych,
 - stosowanie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód,
 - finansowanie lub dofinansowanie ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie,
 - finansowanie zalesiania gruntów rolnych,
 - udzielanie pomocy finansowej z pozostałych tytułów,
 - finansowanie zobowiązań z tytułu programów pomocowych realizowanych przez Agencję w latach ubiegłych;
- 154.142 tys. zł (100% planu po zmianach) dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (WODR) na wykonywanie zadań, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego⁴⁹;
- 35.459,7 tys. zł (100% planu po zmianach) na pomoc techniczną realizowaną przez ARiMR w ramach: PROW 2007–2013, PROW 2014–2020 oraz Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”;
- 11.413,1 tys. zł, (99,9% planu po zmianach) na wykonywanie zadań z zakresu doradztwa rolniczego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie;
- 3.401,4 tys. zł (81% planu po zmianach wynoszącego 4.200 tys. zł) na pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 realizowaną przez FAPA, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz 16 WODR;
- 124,4 tys. zł (98% planu po zmianach) na realizację przez MRiRW zadania „Tworzenie systemów infrastruktury informacji przestrzennej, w zakresie tematu danych przestrzennych, obiekty rolnicze oraz akwakultury”;
- 54.752,3 tys. zł (82,7% planu po zmianach wynoszącego 66.244 tys. zł) na inwestycje i zakupy inwestycyjne ARiMR;
- 7.988,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach) na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane przez 13 WODR.

W części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto dobrane w sposób celowy dotacje na łączną kwotę 56.285,8 tys. zł przeznaczone na realizację zadań z zakresu inwestycji i zakupów inwestycyjnych przez ARiMR oraz na pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 dla 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego, tj. 1,2% ogółu wypłaconych w tej części dotacji. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zasadami określonymi w ufp.

⁴⁸ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 22, poz. 121, ze zm.) uchylonego przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, ze zm.).

⁴⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 356.

Przeciętne zatrudnienie w części 33 – Rozwój wsi⁵⁰ wyniosło 102 etaty i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 29 etatów, tj. o 22,1%, i nie uległo zmianie w porównaniu do 2014 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 7.627 zł i było wyższe o 0,1% (tj. o 11 zł) w porównaniu do 2014 r. Wynikało to m.in. z wyższych niż w 2014 r. wypłat dodatków stażowych, realizacji obowiązku podwyższania wysokości mnożnika kwoty bazowej służącej do ustalania wysokości dodatku służby cywilnej w związku z uzyskaniem kolejnych stopni służbowych przez urzędników służby cywilnej, ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2015 r. wyniosły 802,6 tys. zł i były niższe o 0,7% od zobowiązań na koniec 2014 r. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości 648,8 tys. zł, tj. 80,8% zobowiązań wykazanych w tej części. Na koniec 2015 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki budżetu państwa w części 35 – Rynki rolne

Zrealizowane wydatki w części 35 – Rynki rolne wyniosły 438.049,1 tys. zł, tj. 97,4% planu po zmianach (449.587,8 tys. zł) i były niższe o 4.377 tys. zł, tj. o 1% od wydatków w 2014 r. W tej części budżetowej realizowano wydatki w zakresie mechanizmów dotyczących regulacji rynków rolnych I filara WPR, dopłat m.in. do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, do zużycia kwalifikowanego materiału siewnego, działań promocyjnych i informacyjnych dotacje podmiotową i celowe dla ARR, oraz wydatki na działalność statutową Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i dysponenta III stopnia MRiRW.

Zaplanowane wydatki na: dotacje i subwencje wyniosły – 406.400 tys. zł (tj. 90,4% zaplanowanych wydatków w tej części), wydatki bieżące jednostek budżetowych – 28.004,9 tys. zł (tj. 6,2%), wydatki majątkowe – 15.019,6 tys. zł (tj. 3,3%), świadczenia na rzecz osób fizycznych – 163,3 tys. zł (tj. 0,1%). Dotacje zostały zrealizowane w wysokości 396.441 tys. zł, tj. 97,5% planu po zmianach, i były niższe o 2,7% od wydatków tej grupy w 2014 r. Wydatki bieżące jednostek budżetowych⁵¹ zostały zrealizowane w wysokości 27.907,6 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach i były wyższe o 0,8% od wydatków w 2014 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych⁵² zostały zrealizowane w wysokości 163,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i były wyższe o 78,9% w stosunku do 2014 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 13.537,3 tys. zł, tj. 90,1% planu po zmianach i były wyższe o 86,4% od wydatków w tej grupie w 2014 r. W zakresie inwestycji polegających na budownictwie wydatkowano 438,8 tys. zł na modernizację budynku laboratoryjno-administracyjnego GIJHARS. Na zakupy inwestycyjne wydatkowano 13.098,5 tys. zł z przeznaczeniem na sprzęt laboratoryjny, środki transportu, utrzymanie i rozwój infrastruktury technicznej oraz informatycznej.

Niższe wykonanie wydatków na dotacje i subwencje w stosunku do planu po zmianach wynikało głównie z: braku możliwości wykorzystania środków przez ARR przeznaczonych na realizację Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 oraz pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020, niższego wykonania wydatków na zakupy majątkowe w związku z powstałymi oszczędnościami uzyskanymi w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup systemu elektronicznego obiegu dokumentów, a także niezakończenia w 2015 r. postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego m.in. na zakup systemu kopii zapasowych, rozbudowę infrastruktury informatycznej oraz rozbudowę infrastruktury bezpieczeństwa.

⁵⁰ Wydatki na wynagrodzenia w tej części dotyczyły tylko dysponenta III stopnia MRiRW.

⁵¹ W łącznej kwocie wydatków 69,9% (19.574,7 tys. zł) stanowiły wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi oraz wynagrodzenia bezosobowe.

⁵² Wydatki te zrealizowano w ramach § 302 – Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń oraz w § 304 – Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń

Niższe od planowanych wykonanie wydatków majątkowych w części 35 – Rynki rolne wystąpiło głównie w ARR z powodu niezakończonych w 2015 r. postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego m.in. na zakup systemu kopii zapasowych, rozbudowę infrastruktury informatycznej oraz rozbudowę infrastruktury bezpieczeństwa. Ponadto niewykorzystane środki inwestycyjne obejmowały oszczędności uzyskane w postępowaniu na zakup systemu elektronicznego obiegu dokumentów.

Kwota zrealizowanych dotacji⁵³ w części 35 – Rynki rolne wyniosła 408.060,9 tys. zł, tj. 97,3% kwoty dotacji ujętych w planie po zmianach w wysokości 419.502 tys. zł.

Dotację podmiotową w części 35 – Rynki rolne zaplanowano dla ARR w kwocie 127.600 tys. zł i zrealizowano w 98,5%, tj. w wysokości 125.713 tys. zł⁵⁴.

Dotacje celowe (w tym majątkowe) w części 35 – Rynki rolne wykorzystane zostały w kwocie 282.347,9 tys. zł, tj. 96,7% planu po zmianach (291.902 tys. zł) i wydatkowane w wysokości:

- 211.949,6 tys. zł (99,6% planu po zmianach), z tego: 107.695,9 tys. zł na dopłaty krajowe do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, 101.061,9 tys. zł na dopłaty krajowe do materiału siewnego, 3.191,8 tys. zł na działania promocyjne i informacyjne dotyczące promowania produktów rolnych;
- 40.997 tys. zł (86,1% planu po zmianach wynoszącego 47.639 tys. zł) na współfinansowanie mechanizmów w ramach I filara WPR; środki te zostały przekazane ARR na podstawie zapotrzebowań zgłaszanych w trybie ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej oraz w trybie ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej;
- 15.900,2 tys. zł (99,4% planu po zmianach) na dopłaty krajowe do materiału siewnego;
- 1.250,2 tys. zł (95,4% planu po zmianach) na wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą;
- 630,9 tys. zł (59,4% planu po zmianach wynoszącego 1.062 tys. zł) na działania informacyjno-promocyjne realizowane przez ARR w ramach pomocy technicznej PROW 2007–2013 i PROW 2014–2020;
- 11.620 tys. zł (87,7% planu po zmianach wynoszącego 13.102 tys. zł) na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

W części 35 – Rynki rolne kontrolą objęto dobraną w sposób celowy dotacją na realizację zadań przez ARR z zakresu inwestycji i zakupów inwestycyjnych na łączną kwotę 11.620 tys. zł, tj. 2,9% ogółu wypłaconych w tej części dotacji. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zasadami określonymi w ufp.

Przeciętne zatrudnienie w części 35 – Rynki rolne wyniosło 244 etaty i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 43 etaty, tj. o 15%. W porównaniu do 2014 r. zatrudnienie było niższe o 10 etatów (o 1,9%) i dotyczyło GIJHARS (osiem etatów) oraz MRiRW (dwa etaty). Wynikało to z fluktuacji zatrudnienia, tj. m.in. udzielenia urlopów bezpłatnych lub wychowawczych, nabycia prawa do emerytury, zmniejszenia wymiaru etatu, rozwiązania stosunku pracy i przeniesień służbowych.

⁵³ W ramach dotacji i subwencji oraz wydatków majątkowych.

⁵⁴ Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła odrębną kontrolę wykonania planu finansowego ARR w 2015 r. oraz realizacji programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na jednego pełnozatrudnionego w części 35 – Rynki rolne wyniosło 4.721 zł i było wyższe o 4% (tj. o 182 zł) w porównaniu do 2014 r. W GIJHARS wzrost przeciętnego wynagrodzenia wynikał z niższego wykonania przeciętnego zatrudnienia, a w MRiRW wzrost związany był m.in. z finansowaniem dodatków dla urzędników służby cywilnej, którzy otrzymali kolejny stopień służbowy, nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i innych świadczeń.

Zobowiązania w części 35 – Rynki rolne na koniec 2015 r. wyniosły 1.373,4 tys. zł i były niższe od zobowiązań na koniec 2014 r. o 37,2 tys. zł (tj. o 2,6%). Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (1.088,7 tys. zł, tj. 79,3% zobowiązań tej części). Na koniec 2015 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki budżetu państwa w części 62 – Rybołówstwo

Wydatki budżetu państwa w części 62 – Rybołówstwo wyniosły 128.169,7 tys. zł, tj. 88,5% planu po zmianach (144.884 tys. zł) i były niższe od wydatków 2014 r. o 92.736,4 tys. zł, tj. o 42%. W tej części budżetowej wydatkowano środki między innymi na realizację PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” oraz na działalność statutową trzech okręgowych inspektoratów rybołówstwa morskiego i dysponenta III stopnia MRiRW oraz MGMIŻŚ.

Główne wydatki tej części zostały poniesione w kwocie 91.046,7 tys. zł na dotacje, tj. 71% wydatków ogółem. Zostały one zrealizowane w 93,7% planu po zmianach. Wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w wysokości 35.089,3 tys. zł, tj. 78,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były one niższe o 4%. Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 1.794,3 tys. zł, tj. 60,5% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. wydatki te były wyższe o 106,2%. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w kwocie 239,4 tys. zł, tj. 88,4% planu po zmianach i w porównaniu do 2014 r. były niższe o 26,3%.

Kwota zrealizowanych dotacji celowych w części 62 – Rybołówstwo (91.046,7 tys. zł) została przeznaczona na:

- współfinansowanie Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”⁵⁵ w kwocie 85.379,4 tys. zł, tj. 93,9% planu po zmianach ustalonego w tym zakresie w wysokości 90.942 tys. zł;
- wykonanie zadania z zakresu gromadzenia danych na potrzeby zarządzania rybołówstwem przez Morski Instytut Rybacki w Gdyni w kwocie 5.131,6 tys. zł, tj. 90,5% planu po zmianach, ustalonego w tym zakresie w wysokości 5.670 tys. zł;
- wykonywanie zadań Instytucji Zarządzającej⁵⁶ w zakresie wdrażania osi priorytetowej 5 Pomoc Techniczna PO Ryby 2007–2013 w kwocie 535,7 tys. zł, tj. 93,5% po zmianach ustalonego w tym zakresie w wysokości 573 tys. zł.

Badaniem objęto (doboru dokonano w sposób celowy na podstawie największych kwot) wydatki w ramach dotacji celowej na współfinansowanie PO Ryby 2007–2013 w kwocie 16.795,1 tys. zł, tj. 18,4% dotacji wydatkowanych w części 62 – Rybołówstwo. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało na podstawie zawartych umów oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym przepisami ufp.

⁵⁵ Program ten zwany dalej również PO Ryby 2007–2013 stanowi załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (M.P. Nr 51, poz. 739, ze zm.).

⁵⁶ Zadania te wykonywała FAPA.

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 1.794,3 tys. zł, 60,5% planu po zmianach (2.967,6 tys. zł). Niskie wykonanie planu po zmianach wydatków majątkowych spowodowane było między innymi:

- unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na skutek niedotrzymania terminu przez wykonawcę do uzupełnienia dokumentów przetargowych oraz odrzuceniem oferty na zakup i instalację terminali satelitarnych służących do raportowania pozycji VMS⁵⁷ i przesyłania e-dzienników,
- niewykorzystaniem w pełni wydatków majątkowych w ramach pomocy technicznej PO Ryby 2007–2013, z powodu zakupu sprzętu komputerowego o niższej specyfikacji technicznej oraz rezygnacji z zakupu części sprzętu multimedialnego w wyniku zmian w strukturach administracji państwowej.

Wykonanie wydatków na pomoc techniczną PO Ryby 2007–2013 w zakresie części 62 – Rybołówstwo w 2015 r. wyniosło 99.228,7 tys. zł, tj. 92,8% planu po zmianach w kwocie 106.942 tys. zł.

Nie były dokonywane wydatki w ramach pomocy technicznej PO Rybactwo i morze 2014–2020 zaplanowane w łącznej wysokości 3.502 tys. zł z uwagi na przedłużające się prace w Komisji Europejskiej związane z zatwierdzeniem PO Rybactwo i morze 2014–2020. Program został zatwierdzony 22 października 2015 r. Przygotowanie, wdrażanie i informowanie o PO Rybactwo i morze 2014–2020 było finansowane z perspektywy finansowej 2007–2013, zgodnie z pkt 5 ppkt 2 załącznika do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 października 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej w ramach osi priorytetowej 5 – Pomoc techniczna, zawartej w programie operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”⁵⁸.

Przeciętne zatrudnienie w części 62 – Rybołówstwo wyniosło 200 etatów⁵⁹ i było niższe w stosunku do planu po zmianach o 61 etatów, tj. o 30% oraz wyższe o cztery etaty od przeciętnego zatrudnienia w 2014 r. Stan zatrudnienia na koniec 2015 r. wyniósł 185 etatów. Zmiany w stanie zatrudnienia, głównie w grupie członków korpusu służby cywilnej w MRiRW i MG MiŻŚ, wynikały z fluktuacji zatrudnienia, tj. między innymi z urlopów bezpłatnych i wychowawczych, przeniesień służbowych oraz zatrudniania na zastępstwo. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w części 62 – Rybołówstwo przypadające na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 6.270 zł i było wyższe o 120 zł (o 1,9%) w porównaniu do 2014 r.

Zobowiązania w części 62 – Rybołówstwo wyniosły 1.299,8 tys. zł i były niższe od zobowiązań na koniec 2014 r. o 63,9 tys. zł (tj. o 4,7%). Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (1.033,8 tys. zł, tj. 79,5% zobowiązań tej części). Na koniec 2015 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Przeprowadzone w 2015 r. zadanie zarybiania w celu utrzymania i odtwarzania zasobów ryb na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej zostało zrealizowane niezgodnie z art. 98 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim. Zgodnie z tym przepisem, wykonanie zadania należało do ministra właściwego do spraw rybołówstwa lub minister mógł je powierzyć w drodze umowy instytucji, który prowadził badania naukowe lub prace rozwojowe w tym zakresie i posiadał warunki techniczno–organizacyjne niezbędne do prowadzenia tego zadania. Podmiotowi temu przysługiwała dotacja celowa na pokrycie kosztów wykonania tego zadania.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie realizował tego zadania, jak również nie powierzył realizacji instytucji wybranemu w drodze umowy. W dniu 24 marca 2015 r. Sekretarz Stanu w MRiRW skierował pisma do Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (IRS) i Morskiego Instytutu Rybackiego

⁵⁷ System monitorowania statków.

⁵⁸ Dz. U. z 2014 r. poz. 1505, ze zm.

⁵⁹ Dane ustalono na podstawie sprawozdania Rb–70 za IV kwartał 2015 r. o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

– Państwowego Instytutu Badawczego w Gdyni (MIR) z propozycją przeprowadzenia zadania zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r. Morski Instytut Badawczy w Gdyni odmówił realizacji tego zadania, natomiast propozycję przyjął IRŚ, który w latach poprzednich również je wykonywał. W dniu 21 kwietnia 2015 r. przesłano do IRŚ projekt umowy o udzielenie dotacji celowej na wykonanie i rozliczenie tego zadania. W dniu 13 maja 2015 r. Dyrektor IRŚ odmówił realizacji zadania zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r. i zawarcia umowy z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi z uwagi na zapis umowy zobowiązujący IRŚ do stosowania przepisów pzp, w sytuacji gdy większość zarybień została już wykonana. Kolejne próby podejmowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi celem zawarcia umowy nie odniosły pozytywnego rezultatu.

Zarybianie polskich obszarów morskich w 2015 r. zostało zlecone hodowcom materiału zarybieniowego i kierowane przez przewodniczącego Zespołu do spraw Zarybiania, który był organem pomocniczym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi i IRŚ nie zawierali umowy z przewodniczącym Zespołu na realizację zadania zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r. Przewodniczący nie został również upoważniony do dysponowania środkami publicznymi, w tym zaciągania zobowiązań w imieniu dysponenta.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że działania związane z formalną organizacją zadania podjęto, gdy czynność zarybiania była już realizowana od dnia 17 marca 2015 r. Hodowcy materiału zarybieniowego zostali wskazani przez Sekretarza Stanu w MRiRW w drodze akceptacji planu zarybiania polskich obszarów morskich na 2015 r. (którego projekt przygotował Zespół do spraw Zarybiania) przedłożonego w notatce z dnia 24 marca 2015 r. Wskazanie podmiotów do realizacji akcji zarybiania nie powinno odbywać się bez przeprowadzenia postępowania o zamówienie publiczne w trybie pzp.

Hodowcy, którzy w 2015 r. brali udział w zarybianiu, skierowali do IRŚ roszczenia finansowe za realizację tego zadania. Instytut odmówił uregulowania należności finansowych wyjaśniając, iż wobec niezawarcia umowy o dotacje z MRiRW nie jest stroną w sprawie. Hodowcy skierowali zatem żądania do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – w celu między innymi uniknięcia dodatkowych wydatków związanych z kosztami sądowymi, odsetkami i wobec informacji od przewodniczącego Zespołu do spraw Zarybiania, że zadanie zostało wykonane – zawarł (w okresie od 16 października do 3 listopada 2015 r.) 15 umów–ugód z hodowcami materiału zarybieniowego.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że działania w tym zakresie były racjonalne chociaż realizowane bez łączącego strony stosunku prawnego. Płatności zostały przekazane hodowcom ze środków budżetu państwa w grudniu 2015 r. w wysokości 2.937.418,45 zł. Wypłat dokonano w ramach środków finansowych zaplanowanych na ten cel w wysokości 4.852.000 zł w części 62 – Rybołówstwo, w rozdziale 05006 „Zarybianie polskich obszarów morskich”, § 4300 Zakup usług pozostałych.

W MRiRW nie prowadzono kontroli realizacji zarybiania w 2015 r. ze względu na niezawarcie umowy na realizację zadania, stanowiącej podstawę do ich przeprowadzenia. Zadanie było fragmentarycznie kontrolowane przez wyspecjalizowane służby między innymi: państwową straż rybacką i okręgowe inspektoraty rybołówstwa. W wyniku szczegółowej kontroli dokumentacji jednej z umów–ugód ustalono, że dwa zarybiania (w dniu 1 czerwca i 8 lipca 2015 r.) odbyły się bez udziału wyspecjalizowanych jednostek kontroli. Kwota wypłaconych środków z tego tytułu wyniosła 82,6 tys. zł, tj. 15,3% łącznej kwoty przekazanej stronie umowy–ugody ze środków budżetowych MRiRW.

W związku z powyższym Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na brak właściwego w tym zakresie nadzoru i kontroli, do których – do dnia 15 listopada 2015 r. – na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych był obowiązany Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz dysponenta III stopnia w MGMIŻŚ w części 62 – Rybołówstwo

Wykonanie wydatków budżetowych dysponenta III stopnia MRiRW w 2015 r. wyniosło: w części 32 – Rolnictwo – 118.225,6 tys. zł (97,3% planu po zmianach), w części 33 – Rozwój wsi – 13.598,4 tys. zł (99,4% planu po zmianach) i w części 35 – Rynki rolne – 9.497,9 tys. zł (99,7% planu po zmianach), tj. łącznie 141.321,9 tys. zł.

Plan finansowy dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo został zwiększony w 2015 r. z rezerw celowych o kwotę 1.508,9 tys. zł (w tym 1.490,1 tys. zł wyniosły zwiększenia planu wydatków majątkowych, a 18,8 tys. zł – wydatków bieżących), którą wydatkowano w 100%. Środki z rezerw celowych przeznaczono na sfinansowanie trzech zadań: zarządzanie energią w budynku MRiRW (1.490,1 tys. zł), sfinansowanie prac komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych powołanych w 2015 r. do spraw awansu zawodowego nauczycieli (13,5 tys. zł) oraz sfinansowanie dodatków służby cywilnej dla pięciu urzędników mianowanych w dniu 1 grudnia 2015 r. (5,3 tys. zł).

W 2015 r. dysponent III stopnia MRiRW nie dokonywał wydatków z budżetu środków europejskich.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 2.100,3 tys. zł, tj. o 1,8%.

Najwyższy udział w wydatkach dysponenta III stopnia MRiRW (według podziału na grupy) w części 32 – Rolnictwo miały wydatki bieżące jednostek budżetowych (112.490,7 tys. zł, tj. 95,1% wydatków tej części). Wydatki te zostały zrealizowane w 97,3% planu po zmianach i były o 4,5% wyższe od wydatków w 2014 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 186,3 tys. zł, tj. 94,6% planu po zmianach i były niższe o 70,2% w stosunku do 2014 r. Wydatki majątkowe, zrealizowane wyłącznie w części 32 – Rolnictwo, wyniosły 5.548,6 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach i były niższe o 29,4% od wydatków w tej grupie w 2014 r.

Główną przyczyną niższego wykonania wydatków we wszystkich częściach na świadczenia na rzecz osób fizycznych w porównaniu do 2014 r. była zmiana źródła finansowania nagród konkursowych, które od 2015 r. były wypłacane z § 419 Nagrody konkursowe, a wydatki były zaliczane do wydatków bieżących jednostek budżetowych.

Zmniejszenie wydatków majątkowych w 2015 r. w porównaniu do 2014 r. wynikało głównie z tego, że w 2015 r. było realizowane tylko jedno zadanie inwestycyjne w zakresie robót budowlanych (termomodernizacja budynku MRiRW), podczas gdy w 2014 r. było realizowane również zadanie związane z przebudową wybranych elementów konstrukcyjnych budynku MRiRW.

Zrealizowane przez dysponenta III stopnia wydatki majątkowe dotyczyły m.in.: zakupu samochodów osobowych, klimatyzatorów, urządzeń wielofunkcyjnych, skanerów, zestawów komputerowych i notebooków, serwerów, macierzy.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia MRiRW w części 33 – Rozwój wsi wyniosły 13.598,5 tys. zł, i w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 43,5 tys. zł, tj. o 0,3%.

Najwyższy udział w wydatkach dysponenta III stopnia MRiRW (według podziału na grupy) w części 33 – Rozwój wsi miały wydatki bieżące jednostek budżetowych w wysokości 13.574,5 tys. zł (99,8% wydatków tej części). Wydatki te zostały zrealizowane w 99,4% planu po zmianach i były o 0,5% wyższe od wydatków w 2014 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 24 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i były niższe o 54,4% w stosunku do 2014 r.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia MRiRW w części 35 – Rynki rolne wyniosły 9.497,8 tys. zł i w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 183,8 tys. zł, tj. o 2%.

W części 35 – Rynki rolne najwyższy udział w wydatkach dysponenta III stopnia MRiRW (według podziału na grupy) miały wydatki bieżące jednostek budżetowych, które zostały zrealizowane w wysokości 9.470 tys. zł (99,7% wydatków tej części). Wydatki te zostały zrealizowane w 99,7% planu po zmianach i były o 2% wyższe od wydatków w 2014 r. Świadczenia na rzecz osób fizycznych zostały zrealizowane w wysokości 27,8 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i były niższe o 15,3% w stosunku do 2014 r.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków bieżących⁶⁰ oraz majątkowych na łączną kwotę 18.485,8 tys. zł⁶¹, tj. 13,1% wydatków ogółem dysponenta III stopnia MRiRW, na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów dowodów księgowych. W sposób celowy dokonano wyboru⁶² siedmiu zapisów na kwotę 10.315,9 tys. zł, które obejmowały w całości wydatki bieżące, z tego: w części 32 – Rolnictwo – 9.553,5 tys. zł i części 33 – Rozwój wsi – 762,4 tys. zł. Spośród pozostałych 30 zapisów wybranych metodą monetarną MUS⁶³ na kwotę 8.169,9 tys. zł pięć dotyczyło wydatków majątkowych na kwotę 1.136,5 tys. zł w części 32 – Rolnictwo. Pozostałe zapisy dotyczyły wydatków bieżących na kwotę 7.033,4 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo – 6.599 tys. zł i w części 35 – Rynki rolne – 434,4 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostawy towarów i usług skutkujące zapłatą odsetek lub kar umownych. W badanej próbie wydatków pod względem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶⁴ nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2015 r. w wyniku przeprowadzonych w MRiRW postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane oraz dostawy towarów i usług zawarto 86 umów o łącznej wartości brutto 15.932 tys. zł.

Badaniami kontrolnymi⁶⁵ objęto trzy celowo dobrane postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (według największej wartości) przeprowadzone w 2015 r. w trybie przetargu nieograniczonego, zapytania o cenę oraz z wolnej ręki – skutkujące zawarciem umów na łączną kwotę 2.104,7 tys. zł. Zbadano zamówienia, których zrealizowane wydatki w 2015 r. wyniosły ogółem 802,1 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo – 718,6 tys. zł, części 33 – Rozwój wsi – 76 tys. zł i części 35 – Rynki rolne – 7,5 tys. zł. W badanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zrealizowane wydatki dysponenta III stopnia w części 62 – Rybołówstwo wyniosły 24.583 tys. zł, tj. 71,8% planu po zmianach. W 2015 r. dysponent III stopnia nie dokonywał wydatków z budżetu środków europejskich. Niewykonanie planu wydatków budżetowych dysponenta III stopnia za 2015 r. spowodowane było niższymi niż planowano wydatkami majątkowymi i niewydatkowaniem środków na pomoc techniczną w ramach PO Rybactwo i morze 2014–2020.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków w kwocie 5.628,3 tys. zł, tj. 22,9% wydatków dysponenta III stopnia. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia. Próba została wylosowana metodą monetarną – MUS. Badaniem objęto 29 wydatków majątkowych oraz wydatków bieżących pozapłacowych.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi

⁶⁰ Bez wydatków na wynagrodzenia i związanych z nimi pochodnych (składki na ubezpieczenia społeczne, PFRON itp.).

⁶¹ Zbadano wydatki ogółem w części 32 – Rolnictwo – 17.289 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi – 762,4 tys. zł, w części 35 – Rynki rolne – 434,4 tys. zł.

⁶² Jako kryterium przyjęto wydatki o najwyższej kwocie.

⁶³ MUS – (ang. Monetary Unit Sampling) – metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

⁶⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164.

⁶⁵ Badania dokonano pod kątem prawidłowości stosowanych procedur określonych w pzp oraz prawidłowości realizacji umów zawartych w wyniku tych postępowań pod względem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia.

przepisami. W badanej próbie wydatków nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania pzp.

Badaniem objęto również wybrane celowo⁶⁶ wydatki na kwotę 2.937,4 tys. zł dotyczące zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r.

W wyniku szczegółowej analizy dobranych w sposób celowy⁶⁷ trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego, finansowanych z budżetu państwa na łączną kwotę 2.139 tys. zł, nie stwierdzono naruszeń przepisów pzp.

Dane o realizacji wydatków budżetu państwa przedstawiono w załącznikach nr 2 i 3 do Informacji.

Dopłaty do paliwa rolniczego

Wojewodowie w 2015 r. złożyli zapotrzebowania na dotację celową przeznaczoną na zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na łączną kwotę 813.884,7 tys. zł. Na podstawie tych zapotrzebowań Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował w 2015 r. do Ministra Finansów 164 wnioski o przekazanie dotacji wojewodom. Środki na realizację wniosków pochodziły z rezerwy celowej na postępowanie w sprawie zwrotu podatku akcyzowego i jego wypłatę oraz rezerwy celowej przeznaczonej na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 listopada 2014 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2015 r.⁶⁸ stawka zwrotu podatku w 2015 r. została ustalona w wysokości 0,95 zł na 1 litr oleju, tj. 81,7 zł/ha⁶⁹.

Na podstawie „Rocznych zbiorczych rozliczeń dotacji celowej z realizacji wypłat producentom rolnym zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej” oraz „Rocznych zbiorczych sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji wypłat producentom rolnym zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej” za 2015 r. przekazanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez wojewodów ustalono, że:

- łączna kwota dotacji przekazana przez wojewodów gminom na postępowanie w sprawie zwrotu producentom rolnym podatku akcyzowego oraz na jego wypłatę wyniosła 813.865,7 tys. zł, w tym na zwrot podatku – 797.911,7 tys. zł i na koszty związane z wypłatą poniesione przez gminy – 15.954 tys. zł,
- producenci rolni złożyli 1.061.409 wniosków o zwrot podatku akcyzowego na łączną powierzchnię użytków rolnych 11.246.063,6 ha, co stanowiło 61,3% łącznej powierzchni użytków rolnych (według użytkowania),
- łączna ilość litrów oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej wynikająca z dołączonych przez producentów rolnych do wyżej wymienionych wniosków – faktur VAT lub kopii tych faktur wyniosła 839.642,1 tys. litrów,
- w województwie wielkopolskim wydatkowano największą kwotę dotacji na zwrot podatku akcyzowego do paliwa rolniczego, tj. 105.040,7 tys. zł do łącznej powierzchni użytków rolnych zgłoszonej przez producentów rolnych we wnioskach o zwrot podatku akcyzowego, tj. 1.409.439,3 ha, co stanowiło 12,5% zgłoszonej ogólnej powierzchni użytków rolnych,
- w województwie śląskim wydatkowano najmniejszą kwotę dotacji na zwrot podatku akcyzowego do paliwa rolniczego, tj. 16.290,5 tys. zł do łącznej powierzchni użytków rolnych zgłoszonej przez producentów rolnych we wnioskach o zwrot podatku akcyzowego, tj. 224.132,0 ha, co stanowiło 2% zgłoszonej ogólnej powierzchni użytków rolnych.

⁶⁶ Kontrolą objęto wszystkie umowy-ugód zawarte przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2015 r.

⁶⁷ Doborem celowym objęto zamówienia o największych wartościach.

⁶⁸ Dz. U. poz. 1669.

⁶⁹ Art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1340).

Działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie nadzoru nad sporządzaniem planów finansowych przez ARiMR i ARR

W Informacji o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2014 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo⁷⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na potrzebę zwiększenia nadzoru przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczącego ujednoczenia zasad polityki rachunkowości w Agencji Rynku Rolnego i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz jednakowej prezentacji danych w planach finansowych tych Agencji.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował, że uwaga Najwyższej Izby Kontroli dotycząca ujednoczenia prezentowania danych w planach finansowych Agencji Rynku Rolnego i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, została uwzględniona przy opracowaniu planów finansowych Agencji Rynku Rolnego oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, stanowiących załącznik do projektu ustawy budżetowej na rok 2016. Ujednoczona została prezentacja danych w planach finansowych ww. Agencji poprzez wykazanie w części A w poz. II.5.3 „Równowartość odpisów amortyzacyjnych” dokonywanych od wartości początkowej składników majątkowych zakupionych ze środków dotacji, a także w poz. III.1.1 „Amortyzacja” kwoty powyższych odpisów amortyzacyjnych. Ponadto w części A planów finansowych w poz. VII.1.6 wykazane zostały kwoty dotacji celowej przeznaczonej na wydatki majątkowe.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 195 ust. 2 ufp, sprawował w 2015 r. nadzór i kontrolę nad realizacją programów finansowanych z udziałem środków UE w ramach Wspólnej Polityki Rolnej⁷¹, a do 15 listopada 2015 r. – Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR).

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pełnił funkcję i wykonywał zadania instytucji zarządzającej (IZ) programami finansowanymi z udziałem środków unijnych, tj.:

- Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013⁷², odpowiadając za zapewnienie efektywności, skuteczności i prawidłowości zarządzania Programem⁷³,
- Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020⁷⁴, odpowiadając m.in. za zarządzanie Programem i wdrażanie go w efektywny, skuteczny i prawidłowy sposób oraz monitorowanie jego realizacji i ewaluację.

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej od 16 listopada 2015 r. pełnił funkcję i wykonywał zadania instytucji zarządzającej programami finansowanymi z udziałem środków unijnych, tj.:

- Programem Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”⁷⁵, finansowanym z udziałem środków EFR, odpowiadając za jego realizację zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami⁷⁶.

⁷⁰ Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2014 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo, Warszawa czerwiec 2015 r., KRR.410.001.01.2015, Nr ewid.: 136/2015/P/15/001/KRR.

⁷¹ Wspólna Polityka Rolna finansowana była z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolniczego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

⁷² Zgodnie z art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173, ze zm.).

⁷³ Zakres odpowiedzialności instytucji zarządzającej wynikał z rozdziału 11 PROW 2007–2013 – załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2007 r. w sprawie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (M.P. Nr 94, poz. 1035, ze zm.).

⁷⁴ Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349, ze zm.).

⁷⁵ Art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. Nr 72, poz. 619, ze zm.).

⁷⁶ Rozdz. VIII pkt 1 ppkt 1 PO „Zrównoważony rozwój (...)” – Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie PO „Zrównoważony rozwój (...)” (M.P. Nr 51, poz. 739, ze zm.).

- Programem Operacyjnym Rybactwo i morze 2014–2020 finansowanym z udziałem środków EFR, odpowiadając za jego realizację zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzorował ARiMR oraz ARR⁷⁷, będące akredytowanymi agencjami płatniczymi⁷⁸, jak również pełnił rolę jednostki koordynującej, odpowiedzialnej za zbieranie i przekazywanie Komisji Europejskiej (KE) informacji finansowych przedstawianych przez powyższe agencje⁷⁹. Agencje płatnicze były odpowiedzialne za dystrybucję środków EFRROW i EFRG z tytułu różnych płatności i mechanizmów WPR, w tym płatności bezpośrednich, realizację PROW 2007–2013 oraz PROW 2014–2020, a także interwencyjny zakup i sprzedaż produktów rolnych i ich przetworów, jak również środków budżetu krajowego na współfinansowanie wyżej wymienionych wydatków. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pełniła również funkcje agencji płatniczej w ramach PO Ryby 2007–2013.

Środki na realizację zadań agencji płatniczych w zakresie WPR były przekazywane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie składanych przez nie zapotrzebowań, stosownie do art. 10 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej, art. 10 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej⁸⁰. Zgodnie z § 3 i 4 tego rozporządzenia środki były przekazywane agencjom w kwotach oraz w terminach określonych w zapotrzebowaniach. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – stosownie do art. 192 ust. 5 ufp – przekazywał Ministrowi Finansów prognozy płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich na poszczególne kwartały 2015 r.

Ponadto w 2015 r. szkoły rolnicze (jednostki finansowane z budżetu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 32 – Rolnictwo) były beneficjentami pomocy programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013, Perspektywy Finansowej 2014–2020, a także innych programów: Comenius, Erasmus+ oraz Leonardo da Vinci. Instytucjami pośredniczącymi dla tych Programów były głównie urzędy marszałkowskie, Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych oraz Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

W ustawie budżetowej na rok 2015 w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo wydatki budżetu środków europejskich zaplanowano w łącznej wysokości 13.246.685 tys. zł, z tego: w części 32 – Rolnictwo – 9.151 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi – 12.977.919 tys. zł, w części 35 – Rynki rolne – 182.422 tys. zł oraz w części 62 – Rybołówstwo – 77.193 tys. zł.

W trakcie roku plan wydatków w tych częściach został zwiększony łącznie o 11.904.182 tys. zł, tj. do wysokości 25.150.867 tys. zł. Zwiększeń dokonano w części 33 – Rozwój wsi (o 11.438.211 tys. zł do kwoty 24.416.130 tys. zł) w części 35 – Rynki rolne (o 282.856 tys. zł do kwoty 465.278 tys. zł) oraz w części 62 – Rybołówstwo (o 183.115 tys. zł do kwoty 260.308 tys. zł). Zwiększenia pochodziły z części 83 – Rezerwy celowe. W części 32 – Rolnictwo nie dokonywano zwiększenia planu wydatków z rezerw celowych.

⁷⁷ Stosownie do art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1438, ze zm.) oraz art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401).

⁷⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 204, poz. 1506, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, ze zm.).

⁷⁹ Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 1065, ze zm.) oraz od 25 sierpnia 2015 r. na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. poz. 1130).

⁸⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 633.

Dokonane w trakcie roku zmiany w planie wydatków budżetu środków europejskich były celowe, a łączne wykorzystanie rezerw w tych częściach wyniosło 99,8%. W 2015 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał blokady wydatków w budżecie środków europejskich na łączną kwotę 19.530 tys. zł, w tym w części 33 – Rozwój wsi zablokował wydatki w kwocie 7.695 tys. zł z powodu braku możliwości ich wykorzystania na realizację PROW 2007–2013 oraz PROW 2014–2020 przez ARiMR w 2015 r., w części 35 – Rynki w wysokości 2.104 tys. zł w związku z brakiem możliwości wykorzystania środków w 2015 r. na realizację Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 przez ARR oraz w części 62 – Rybołówstwo w wysokości 9.731 tys. zł w związku z nadmiarem posiadanych środków na realizację PO Ryby 2007–2013⁸¹.

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu środków europejskich realizowane w ramach programów operacyjnych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013 oraz Perspektywy Finansowej 2014–2020 wyniosły 1.950,1 tys. zł, tj. 21,3% planu po zmianach w wysokości 9.151 tys. zł i były o 53,7% niższe od wydatków w 2014 r. Wydatki te poniesiono w szczególności na finansowanie wkładu unijnego projektów realizowanych przez szkoły rolnicze w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Niższe od planowanego wykonanie wydatków w tej części, w wysokości 7.200,9 tys. zł, wynikało z braku realizacji projektów unijnych przez niektóre szkoły rolnicze z powodu odrzucenia przez właściwe IZ ze względów formalnych wniosków o dofinansowanie projektów złożonych przez te szkoły.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 24.389.026,8 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach w wysokości 24.416.130 tys. zł i były o 14,4% wyższe od wydatków zrealizowanych w 2014 r. Środki te wydatkowano na finansowanie: I filara WPR – 15.049.284,9 tys. zł, PROW 2007–2013 – 8.660.777,2 tys. zł oraz PROW 2014–2020 – 678.964,7 tys. zł.

W części 35 – Rynki rolne wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 462.832,1 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach w wysokości 465.278 tys. zł i były o 145,6% wyższe od wydatków zrealizowanych w 2014 r. Środki te w całości wydatkowano na finansowanie I filara WPR.

W części 62 – Rybołówstwo wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 244.501,4 tys. zł, tj. 93,9% planu po zmianach w wysokości 260.308 tys. zł i były o 53,7% niższe od wydatków zrealizowanych w 2014 r. Środki te w całości wydatkowano na finansowanie PO Ryby 2007–2013.

Niewykorzystane w powyższych czterech częściach środki w wysokości 26.174,2 tys. zł zostały zwrócone do budżetu państwa.

Szczegółowe dane o wydatkach budżetowych budżetu środków europejskich przedstawiono w załączniku nr 5 do Informacji.

Wspólna Polityka Rolna

Wspólna Polityka Rolna obejmuje wszystkie przedsięwzięcia dotyczące sektora rolnego, tj.: rolnictwo, leśnictwo, uprawę winorośli oraz ogrodnictwo, które podejmowane są przez Unię Europejską w celu wypełnienia postanowień zapisanych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W ramach WPR funkcjonują: I filar obejmujący wydatki na dopłaty bezpośrednie, wspólny rynek owoców i warzyw oraz interwencje rynkowe, a także II filar dotyczący rozwoju obszarów wiejskich.

⁸¹ Decyzja wydana na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 ufp oraz na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

W 2015 r. finansowanie wspólnej polityki rolnej realizowane było na podstawie ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej, ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej.

Tak jak w latach poprzednich środki przekazywane przez Komisję Europejską państwom członkowskim miały charakter refundacyjny. Warunkiem ich otrzymania było wcześniejsze poniesienie przez agencje płatnicze określonych wydatków, wynikających z podjętych zobowiązań. Udokumentowane wydatki agencji były zwracane ze środków budżetu unijnego, w terminach wynikających z prawa UE.

W 2015 r., podobnie jak w roku poprzednim, mechanizm prefinansowania płatności WPR odbywał się w ramach wydatków budżetu środków europejskich, zaś refundacje z KE poniesionych wydatków – stanowiły dochody budżetu środków europejskich.

Dochody WPR określone w tabeli 1 załącznika nr 15 do ustawy budżetowej na rok 2015⁸² w łącznej wysokości 25.632.655 tys. zł zostały wykonane w kwocie 21.433.876 tys. zł, tj. 83,6% planu. Powodem ich niższego od planowanego wykonania było w szczególności zmniejszenie środków otrzymanych z KE, w związku z decyzją wykonawczą nr UE 2015/1119 z dnia 22 czerwca 2015 r. wyłączającą z finansowania Unii Europejskiej niektóre wydatki poniesione przez państwa członkowskie z tytułu Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz z karami z tytułu opłaty mlecznej.

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej⁸³ został wykonany w wysokości 28.017.189,1 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach w kwocie 28.182.365,2 tys. zł. Wkład środków europejskich wyniósł 25.072.378,9 tys. zł, tj. 99,6% planu, a wkład budżetu państwa – 2.944.810,2 tys. zł⁸⁴, tj. 97,5% planu. Limit powyższych wydatków został określony dla trzech części nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi i części 35 – Rynki rolne), a także dla części: 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, 49 – Urząd Zamówień Publicznych, 76 – Urząd Komunikacji Elektronicznej oraz 85 – Budżet wojewodów.

Wydatki budżetu krajowego i budżetu środków europejskich na WPR w 2015 r.⁸⁵ realizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach nadzorowanych przez niego części: 32 – Rolnictwo; 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne wyniosły łącznie 27.553.970,7 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach w wysokości 27.602.805,2 tys. zł, z tego wydatki ze środków europejskich zrealizowano w kwocie 24.851.858,9 tys. zł tj. w 99,9% planu po zmianach (24.879.304 tys. zł), natomiast wydatki budżetu państwa w kwocie 2.702.111,9 tys. zł tj. w 99,2% planu po zmianach (2.723.501,2 tys. zł).

W 2015 r. z planowanych środków w wysokości 84.657,2 tys. zł na wyprzedzającą pomoc techniczną w ramach PROW 2007–2013 i PROW 2014–2020 w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi oraz 35 – Rynki rolne, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wydatkowano 75.884,8 tys. zł⁸⁶, tj. 89,6% planu po zmianach.

⁸² Plan dochodów dla WPR ustalony został w części 87 – Dochody budżetu środków europejskich i części 77 – Podatki i inne wpłaty na rzecz budżetu państwa.

⁸³ Określony w tabeli nr 2 zał. 16 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy budżetowej na 2015 r.

⁸⁴ Paragrafy klasyfikacji budżetowej oznaczone czwartą cyfrą „8”, „9” i „0” w zakresie VAT dotyczącym PROW 2007–2013 i PROW 2014–2020.

⁸⁵ Określone w tabeli 2 zał. 15 do ustawy budżetowej na 2015 r.

⁸⁶ W ramach budżetu państwa rozumianego jako budżet krajowy, tj. paragrafów klasyfikacji budżetowej oznaczonych czwartą cyfrą „8” i „9”.

W części 32 – Rolnictwo wydatki zrealizowano w kwocie 42 274 tys. zł, tj. 84,7% planu po zmianach, w części 33 – Rozwój wsi – 33 085 tys. zł, tj. 97,6% planu po zmianach i w części 35 – Rynki rolne – 525,8 tys. zł, tj. 59,1% planu po zmianach. Przyczynami niższego od planowanego wykonania wydatków w zakresie pomocy technicznej w 2015 r. były m.in.:

- a) w części 32 – Rolnictwo – oszczędności osiągnięte w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych, przesunięcia terminów realizacji projektów w ramach PROW 2014–2020 na 2016 r. – pierwotnie planowanych do wykonania w 2015 r.;
- b) w części 33 – Rozwój wsi:
 - niewydanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozporządzenia do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wpieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty lub zwrotu pomocy technicznej, w związku z tym Krajowa Stacja Chemiczno–Rolnicza nie miała możliwości realizacji wydatków zaplanowanych na ten cel w budżecie w kwocie 4.624 tys. zł;
 - objęcie dotacją wydatków na zadania Jednostki Centralnej Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich⁸⁷ od dnia 6 sierpnia 2015 roku⁸⁸ podczas gdy budżet na te cele zaplanowano na rok 2015;
- c) w części 35 – Rynki rolne – niższe od planowanego wykorzystanie przez ARR pomocy technicznej na realizację zadań w zakresie rozpowszechniania informacji o działaniu „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW 2007–2013 oraz o założeniach do PROW 2014–2020, co wynikało z długiego okresu negocjacji warunków umowy przez wykonawcę, co skutkowało późnym terminem jej podpisania.

Realizacja I filara WPR

Wydatki budżetu krajowego i budżetu środków europejskich na realizację I filara WPR, w ramach części nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dokonywane były w 2015 r. w częściach 33 – Rozwój wsi i 35 – Rynki rolne, i wyniosły łącznie 15.966.345,7 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach w wysokości 15.973.271,7 tys. zł.

Wydatki budżetu krajowego w ramach I filara WPR wyniosły ogółem 454.237,7 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach w wysokości 460.508,7 tys. zł. Wydatki budżetu środków europejskich w ramach I filara WPR wyniosły ogółem 15.512.117 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach w wysokości 15.512.763 tys. zł.

Łączne wydatki budżetu krajowego i budżetu środków europejskich z wyżej wymienionego tytułu w części 33 – Rozwój wsi (realizowane przez ARiMR) wyniosły 15.462.525,5 tys. zł (100% planu po zmianach w wysokości 15.462.829,7 tys. zł).

Wydatki z budżetu krajowego w ramach I filara WPR w tej części wyniosły 413.240,7 tys. zł (100% planu po zmianach) i zostały przeznaczone w szczególności na: pomoc dla grup producentów na wstępne pozwolenia (237.233,6 tys. zł) i płatności uzupełniające (176.003,1 tys. zł).

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach I filara WPR w tej części wyniosły 15.049.284,9 tys. zł (100% planu po zmianach) i były wykorzystane w szczególności na:

⁸⁷ Zadania te realizowanych były przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA

⁸⁸ Miało to miejsce z dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2015 r. w sprawie upoważnienia Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA do pełnienia funkcji jednostki centralnej krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 1104).

- system jednolitej płatności obszarowej (12.660.289,9 tys. zł),
- oddzielną płatność z tytułu cukru (645.012,7 tys. zł),
- pomoc dla grup producentów w ramach wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw (473.064,6 tys. zł),
- płatność redystrybucyjną (dodatkową) o charakterze pomocniczego uzupełnienia poziomu wsparcia finansowego dla określonej grupy rolników aktywnej zawodowo, uprawnionych jednocześnie do otrzymania jednolitej płatności obszarowej (423.861,5 tys. zł),
- wsparcie specjalne (369.828,9 tys. zł).

Łączne wydatki budżetu krajowego i budżetu środków europejskich na realizację I filara WPR w części 35 – Rynki rolne (realizowane przez ARR) wyniosły 503.829,1 tys. zł (98,7% planu po zmianach w wysokości 510.442 tys. zł).

Wydatki z budżetu krajowego w ramach I filara WPR w tej części wyniosły 40.997 tys. zł (86,7% planu po zmianach w wysokości 47.268 tys. zł) i zostały przeznaczone w szczególności na programy działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych (17.145,8 tys. zł), program „Owoce i warzywa w szkole” (10.893,4 tys. zł), program na rzecz poprawy produkcji wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich (10.231,4 tys. zł).

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach I filara WPR w tej części wyniosły 462.832,1 tys. zł (99,9% planu po zmianach w wysokości 463.174 tys. zł) i były wykorzystane w szczególności na program „Owoce w szkole” (78.392,9 tys. zł), programy działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych (26.657,6 tys. zł), program na rzecz poprawy produkcji wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich (10.231,4 tys. zł) oraz inne programy (347.550,2 tys. zł).

Finansowe zaawansowanie realizacji PROW 2007–2013

W ramach części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, plan po zmianach na 2015 r. w zakresie wydatków budżetowych na realizację PROW 2007–2013 wyniósł łącznie 10.468.270,5 tys. zł⁸⁹ (z tego na wydatki budżetu środków europejskich zaplanowano 8.669.403,7 tys. zł, a na wydatki budżetu krajowego 1.798.866,7 tys. zł) i został wykonany w wysokości 10.458.880,2 tys. zł⁹⁰ (99,9% planu po zmianach). Wydatki ze środków krajowych wyniosły 1.798.103 tys. zł (100% planu po zmianach), a wydatki budżetu środków europejskich – 8.660.777,2 tys. zł (99,9% planu po zmianach).

W ramach części 33 – Rozwój wsi na realizację tego Programu przez ARiMR zaplanowano 10.432.977,5 tys. zł (z tego wydatki z budżetu środków europejskich 8.669.403,7 tys. zł i wydatki z budżetu państwa 1.763.573,8 tys. zł). Na koniec 2015 r. wydatkowano 10.424.320,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach), z tego wydatki z budżetu środków europejskich wyniosły 8.660.777,2 tys. zł (99,9% planu po zmianach), a wydatki ze środków budżetu państwa 1.763.543,7 tys. zł (100% planu po zmianach).

Pozostała kwota planu po zmianach w zakresie wydatków budżetowych na realizację PROW 2007–2013, tj. 35.292,9 tys. zł, została zaplanowana na pomoc techniczną realizowaną w ramach części 32 – Rolnictwo (dysponent III stopnia MRiRW), części 33 – Rozwój wsi (ARiMR) oraz części 35 – Rynki rolne (ARR). Wykonanie tych wydatków wyniosło 34.559,3 tys. zł (97,9% zaplanowanej kwoty).

⁸⁹ Łącznie z wyprzedzającą pomocą techniczną. Wydatki obejmowały wkład publiczny, tj. wydatki budżetu państwa (bez wydatków poniesionych na podatek VAT w ramach realizacji pomocy technicznej PROW 2007–2013) i budżetu środków europejskich.

⁹⁰ Wydatki obejmowały wkład publiczny, tj. wydatki budżetu państwa (bez wydatków poniesionych na podatek VAT w ramach realizacji pomocy technicznej PROW 2007–2013) i budżetu środków europejskich.

Stan zaawansowania zamknięcia pomocy w ramach PROW 2007–2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, dla którego Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest IZ, nie został zamknięty na koniec 2015 r.⁹¹. Zgodnie z art. 82 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) instytucja zarządzająca wysłała Komisji ostatnie sprawozdanie z postępu prac dotyczące wdrażania programu w dniu 30 czerwca 2016 r.

Polska złożyła wniosek o przedłużenie terminu kwalifikowalności wydatków w ramach PROW 2007–2013 do 30 czerwca 2016 r. Komisja Europejska nie wyraziła zgody na zmianę przepisów w tym zakresie i ostatecznym terminem kwalifikowalności wydatków dla PROW 2007–2013 był 31 grudnia 2015 r.

Instytucja zarządzająca PROW 2007–2013 w 2015 r. skierowała do Komisji Europejskiej trzy wnioski o zmianę tabel finansowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Komisja Europejska wyraziła zgodę na wprowadzenie proponowanych zmian w PROW 2007–2013 w dniach 17 marca, 12 sierpnia oraz 14 grudnia 2015 r.

Kwota zgłoszonych do KE przez ARiMR wydatków z budżetu UE⁹² w ramach PROW 2007–2013, poniesionych do dnia 31 grudnia 2015 r., wyniosła 13.446.331,3 tys. euro, co stanowiło 100,4% limitu środków UE określonego w tabeli finansowej Programu w wysokości 13.398.928,2 tys. euro. Wydatki zadeklarowane do KE przez ARiMR obejmujące płatności na rzecz beneficjentów dokonane do 31 grudnia 2015 r. wyniosły 13.384.562,9 tys. euro⁹³, co stanowiło 99,9% wykorzystania alokacji programu. Kwota zrefundowana przez KE na koniec 2015 r. wyniosła 11.599.836 tys. euro, co stanowiło 86,6% przyznanego limitu środków UE i dotyczyła wydatków poniesionych do 30 czerwca 2015 r. (zgłoszonych w deklaracjach kwartalnych). Pozostałe deklaracje wydatków, złożone przez ARiMR, były w trakcie rozliczania przez KE. Zgodnie z wytycznymi w sprawie zamknięcia PROW 2007–2013 płatność salda końcowego przez KE winna nastąpić nie później niż sześć miesięcy po rozliczeniu ostatniego rocznego sprawozdania finansowego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. (narastająco)⁹⁴ kwota pomocy, o którą wnioskowali beneficjenci PROW 2007–2013, wyniosła 86.505.301,7 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 74.568.580,8 tys. zł, a kwota zrealizowanych płatności – 74.288.860,2 tys. zł, tj. odpowiednio 119,9%, 103,3% i 102,9% limitu środków PROW 2007–2013, po realokacji, w wysokości 72.165.875,7 tys. zł. Przekroczenie limitu alokacji PROW 2007–2013 w przypadku kwot zakontraktowanych oraz zrealizowanych płatności wynikało z faktu, że m.in. zgodnie z zasadami Programu w ramach niektórych działań wymagany krajowy wkład środków publicznych pochodził ze środków własnych beneficjenta i był określony na poziomie minimalnym, tj. np. co najmniej 10%, 20% lub 25%. W efekcie wkład ten osiągnął poziom około 34% w działaniach „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” i „Odnowa i rozwój wsi” oraz około 30% w działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. Wydatki przekraczające kwotę założoną w Programie dotyczyły zatem części krajowej i zostały sfinansowane ze środków własnych beneficjentów.

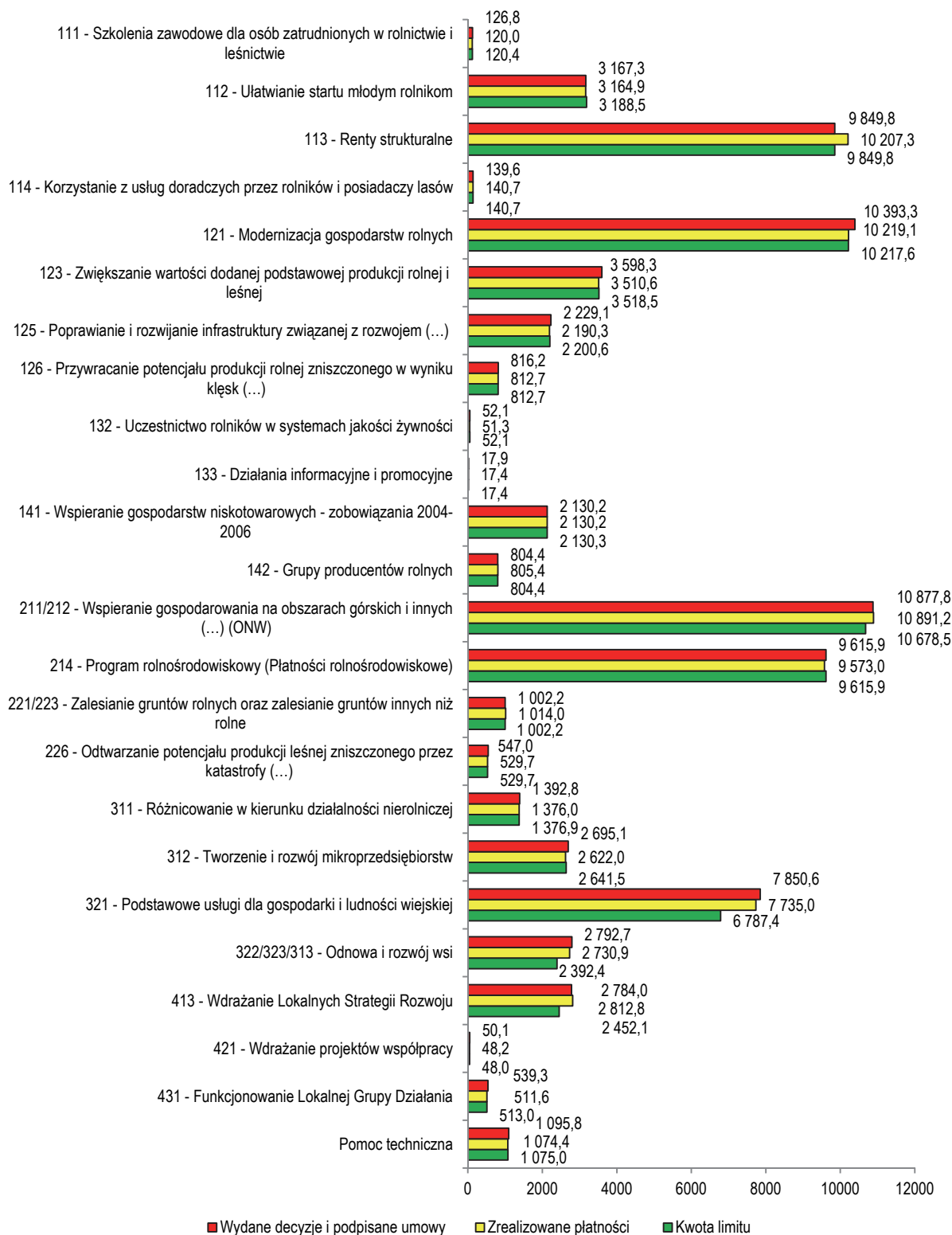
⁹¹ Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str.1, ze zm.

⁹² Według deklaracji kwartalnych.

⁹³ Kwota ta jest sumą kwot wykazanych przez ARiMR w rocznych sprawozdaniach finansowych przekazywanych Komisji Europejskiej zgodnie z art. 102 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) ppkt (iii) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 dotyczących lat: 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 (co odpowiada okresowi wydatkowania środków przez agencję płatniczą: 16 października 2007 r. – 15 października 2015 r.) oraz deklaracji wydatków za okres 16 października 2015 r. – 31 grudnia 2015 r.

⁹⁴ Na podstawie sprawozdania miesięcznego ARiMR z monitoringu realizacji PROW 2007–2013 ze stycznia 2016 r.

Wykres 1. Wartość podpisanych umów, wydanych decyzji oraz realizacja płatności w ramach PROW 2007–2013 do dnia 31 grudnia 2015 r. z uwzględnieniem działań (w mln zł).

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie danych z kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo.

Finansowe zaawansowanie realizacji PROW 2014–2020

W ramach części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w 2015 r. na realizację PROW 2014–2020 wydatkowano łącznie 1.128.735,8 tys. zł⁹⁵, tj. 97,2% planu po zmianach w kwocie 1.161.263,1 tys. zł (z tego wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 678.964,7 tys. zł, tj. 97,4% planu po zmianie w kwocie 697.137,3 tys. zł, a wydatki budżetu państwa – 449.771,1 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianie w kwocie 447.256,9 tys. zł).

W ramach części 33 – Rozwój wsi na realizację PROW 2014–2020 przez ARiMR zaplanowano 1.111.898,8 tys. zł (z tego wydatki z budżetu środków europejskich 697.137,3 tys. zł i wydatki z budżetu państwa 414.761,5 tys. zł). Na koniec 2015 r. wydatkowano 1.087.410,4 tys. zł (97,8% planu po zmianach), z tego wydatki z budżetu środków europejskich wyniosły 678.964,7 tys. zł (97,4% planu po zmianach), a wydatki ze środków budżetu państwa 408.445,6 tys. zł (98,5% planu po zmianach).

Pozostała kwota planu po zmianach w zakresie wydatków budżetowych na realizację PROW 2014–2020, tj. 49.364,3 tys. zł, została zaplanowana na pomoc techniczną realizowaną w części 32 – Rolnictwo (MRiRW, Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza), części 33 – Rozwój wsi (ARiMR, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, WODR, FAPA) i w części 35 – Rynki rolne (ARR). Wykonanie tych wydatków wyniosło 41.325,5 tys. zł, tj. 83,7% zaplanowanej kwoty.

Wdrażanie perspektywy finansowej na lata 2014–2020 w zakresie WPR

Do dnia 3 marca 2016 r. ogłoszono 28 rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Nadal trwały prace nad pozostałymi aktami prawnymi niezbędnymi do realizacji działań Programu⁹⁶.

W 2015 r. nabory wniosków o przyznanie pomocy w ramach PROW 2014–2020 realizowano w ramach dziewięciu działań. Większość naborów została przeprowadzona w drugiej połowie 2015 r. Środki zakontraktowano w ramach trzech, a płatności realizowano w ramach czterech działań. Do końca 2015 r. realizowano płatności, w tym dotyczące zobowiązań z poprzednich okresów programowania w działaniach: „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami”, „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” oraz „Wcześniejsza emerytura”.

Nabory dotyczące pozostałych 23 działań, poddziałań lub typów operacji będą uruchamiane zgodnie z harmonogramem planowanych naborów wniosków w ramach PROW 2014–2020⁹⁷, który przewiduje uruchomienie ostatniego z nich w kwietniu 2017 r.⁹⁸

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa opracowała i wdrożyła lub wdraża funkcjonalności trzech systemów informatycznych obsługujących działania, poddziałania i operacje w ramach PROW 2014–2020. ARiMR nie posiadała jeszcze akredytacji jako agencja płatnicza⁹⁹ w zakresie uruchamiania środków w ramach PROW 2014–2020 w odniesieniu do operacji typu: „Restrukturyzacja małych gospodarstw”, „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa”, „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”, „Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej” oraz działanie „Współpraca”.

⁹⁵ Łącznie z wyprzedzającą pomocą techniczną. Wydatki obejmowały wkład publiczny, tj. wydatki budżetu państwa (bez wydatków poniesionych na podatek VAT w ramach realizacji pomocy technicznej PROW 2014–2020) i budżetu środków europejskich.

⁹⁶ Założenia dotyczące opracowywania aktów prawnych powiązane są z harmonogramem uruchamiania działań PROW 2014–2020. Nie wszystkie działania są uruchamiane w tym samym czasie, ich uruchamianie planuje się sukcesywnie.

⁹⁷ Harmonogram ze stycznia 2016 r.

⁹⁸ Według stanu na 3 marca 2016 r. nabory wniosków o przyznanie pomocy zostały przeprowadzone lub ogłoszone dla 11 działań, poddziałań lub typów operacji.

⁹⁹ Możliwość zachowania akredytacji udzielonej agencjom płatniczym zgodnie z rozporządzeniem (WE) Nr 1290/2005 wynika z art. 41 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro (Dz. Urz. UE L 255 z 28.08.2014, str. 18).

Za przeprowadzenie akredytacji Agencji odpowiada Ministerstwo Finansów. W dniu 18 grudnia 2015 r. Ministerstwo Finansów ogłosiło przetarg nieograniczony na przeprowadzenie audytu akredytacyjnego. W dniu 17 lutego 2016 r. dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty. Zgodnie z projektem umowy o udzielenie zamówienia publicznego najpóźniej do 31 grudnia 2016 r. wykonawca ma przedstawić raport określający potwierdzenie spełnienia przez ARiMR kryteriów akredytacyjnych określonych w przepisach UE. Na podstawie tego raportu Minister Finansów będzie mógł wydać rozporządzenie o akredytacji agencji płatniczej.

W 2015 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołał Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020¹⁰⁰ oraz Grupę Zarządzającą Ewaluacją Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020¹⁰¹, której zadaniem jest wspieranie instytucji zarządzającej PROW 2014–2020 w procesie ewaluacji.

Kwota zadeklarowanych wydatków unijnych przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020, poniesionych do dnia 31 grudnia 2015 r., wyniosła 149.963,2 tys. euro. Po uwzględnieniu zaliczki z KE w kwocie 171.965,6 tys. euro, wykorzystanie alokacji na 2014 r., ustalonej w kwocie 1.569.517,6 tys. euro, wyniosło 20,5%. Wykorzystanie łącznej alokacji na 2014 r. i 2015 r. (alokacja dla roku 2015 – 1.175.590,6 euro) wyniosło 11,7%, a całej alokacji 2014–2020 w kwocie 8.598.280,8 tys. euro – 3,7%.

Niewielki odsetek zrealizowanych płatności – wg stanu na 31 grudnia 2015 r. – wynikał ze stopniowego procesu uruchamiania kolejnych działań Programu. Polska – zgodnie z przepisami UE¹⁰² – ma termin do końca 2017 r. na wykorzystanie alokacji Programu przypisanej do 2014 r. i odpowiednio do końca 2018 r. na wykorzystanie alokacji przypisanej do 2015 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. (narastająco)¹⁰³ kwota pomocy, o którą wnioskowali beneficjenci PROW 2014–2020¹⁰⁴ wyniosła 2.837,2 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 5.336,9 tys. zł, a kwota zrealizowanych płatności – 1.123,5 tys. zł, tj. odpowiednio 5,1%, 9,6% i 2% limitu środków PROW 2014–2020 w wysokości 55.644,6 tys. zł¹⁰⁵.

Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (PO Ryby 2007–2013) oraz Program Operacyjny Rybactwo i morze 2014–2020 (PO Rybactwo i morze 2014–2020)

Kwota wydatków wkładu publicznego ogółem ustalona w ustawie budżetowej na 2015 r. na PO Ryby 2007–2013 oraz PO Rybactwo i morze 2014–2020¹⁰⁶ w wysokości 338.309 tys. zł, została wykonana w wysokości 369.994,2 tys. zł, tj. 109,4% zaplanowanych środków.¹⁰⁷ Kwota wydatków budżetu środków europejskich¹⁰⁸, ustalona w planie po zmianach w wysokości 261.496 tys. zł, została wykonana w 94%, tj. w wysokości 245.675 tys. zł. Limit wydatków budżetu państwa¹⁰⁹, ustalony w planie po zmianach w wysokości 31.810,2 tys. zł (na finansowanie wydatków z budżetu UE) i 107.643,9 tys. zł

¹⁰⁰ Zarządzenie Nr 5 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

¹⁰¹ Zarządzenie Nr 9 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie powołania Grupy Zarządzającej Ewaluacją Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

¹⁰² Art. 38 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1306/2013.

¹⁰³ Na podstawie sprawozdania miesięcznego ARiMR z monitoringu realizacji PROW 2014–2020 ze stycznia 2016 r.

¹⁰⁴ W ramach pięciu z dziewięciu uruchomionych w 2015 r. działań. W pozostałych czterech działaniach, w których wnioskowano o przyznanie pomocy w trzech beneficjent nie określa w składanym wniosku kwoty pomocy lecz powierzchnię, do której chce otrzymać wsparcie oraz w jednym z działań w składanym wniosku beneficjent nie określa kwoty pomocy, a o jej wysokości decyduje maksymalna stawka pomocy zależna od systemu jakości żywności, w którym uczestniczy beneficjent i faktycznie poniesione koszty.

¹⁰⁵ Limit środków PROW 2014–2020 w wysokości 13.513,3 tys. euro został przeliczony wg kursu 4,2631 zł/euro (kurs Europejskiego Banku Centralnego (EBC) z przedostatniego dnia roboczego Komisji Europejskiej miesiąca poprzedzającego miesiąc, dla którego dokonuje się wyliczenia limitu alokacji środków wspólnotowych) i uwzględnia kwoty wypłacone w poprzednich miesiącach po wcześniej obowiązujących kursach EBC oraz kwoty wynikające z środków odzyskanych.

¹⁰⁶ Limit określony w tabeli nr 1 zał. 16 do ustawy budżetowej na 2015 r.

¹⁰⁷ Przekroczenie limitu wynikało ze zwiększenia planu wydatków na PO Ryby 2007–2013, dokonanego na podstawie decyzji Ministra Finansów, przenoszących środki budżetowe z części 83 – Rezerwy celowe do części 62 – Rybołówstwo.

¹⁰⁸ Limit ten został ustalony w tabeli nr 1 i 2 zał. 15 do ustawy budżetowej na 2015 r.

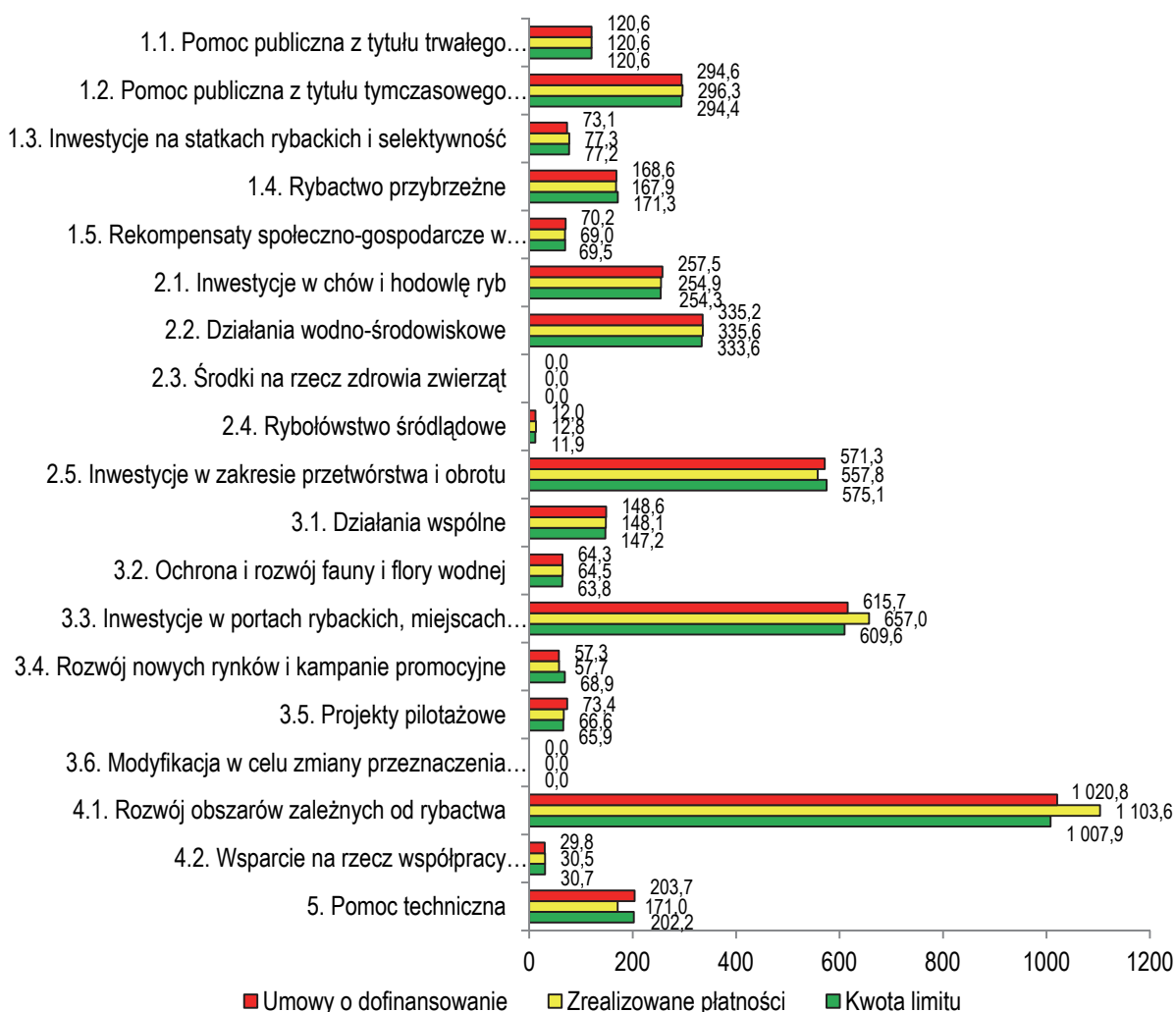
¹⁰⁹ Limit ustalony w tabeli nr 1 i 2 zał. 15 do ustawy budżetowej na 2015 r.

(na współfinansowanie wydatków, tj. wkładu krajowego), został wykonany odpowiednio w 78,7% (25.040,6 tys. zł) i 92,2% (99.278,6 tys. zł).

W części 62 – Rybołówstwo wydatki budżetu środków europejskich w 2015 r. wyniosły 244.501,4 tys. zł, tj. 93,9% planu po zmianach w wysokości 260.308 tys. zł i były o 53,7% niższe od wydatków zrealizowanych w 2014 r. Środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem na finansowanie PO Ryby 2007–2013. Wykonanie wydatków ze środków budżetu krajowego na pomoc techniczną PO Ryby 2007–2013 w zakresie części 62 – Rybołówstwo w 2015 r. wyniosło 99.228,7 tys. zł, tj. 92,8% planu po zmianach w kwocie 106.942 tys. zł.

W ramach realizacji PO Ryby 2007–2013 w 2015 r. dokonano 18,1 tys. płatności na kwotę 373.436,6 tys. zł, z tego ze środków budżetu UE – 276.941,5 tys. zł oraz 96.495,1 tys. zł z budżetu krajowego. Od początku realizacji PO Ryby 2007–2013 zrealizowano 49,5 tys. płatności na kwotę 4.191.084,4 tys. zł, tj. 102,1% limitu określonego w tabeli finansowej programu. Ze środków budżetu UE wypłacono 3.143.452,5 tys. zł oraz 1.047.631,9 tys. zł z budżetu krajowego¹¹⁰.

Wykres 2. Wartość podpisanych umów o dofinansowanie oraz zrealizowane płatności w ramach PO Ryby 2007–2013 do dnia 31 grudnia 2015 r. z uwzględnieniem działań (środków) w mln zł.

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie danych z kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w części 62 – Rybołówstwo.

¹¹⁰ Dane o wykonaniu PO Ryby 2007–2013 w 2015 r. i narastająco do końca 2015 r. pochodzą z tabeli MG MiŻS „Realizacja limitu środków finansowych PO Ryby 2007–2013” – z dnia 31 marca 2016 r.

W 2015 r. nie dokonywano wydatków z budżetu środków europejskich na finansowanie PO Rybactwo i morze 2014–2020. Nie były również – z uwagi na przedłużające się prace w Komisji Europejskiej związane z zatwierdzeniem Programu – dokonywane wydatki ze środków budżetu państwa w ramach pomocy technicznej PO Rybactwo i morze 2014–2020 zaplanowane w łącznej wysokości 3.502 tys. zł. Program został zatwierdzony 22 października 2015 r. Przygotowanie, wdrażanie i informowanie o PO Rybactwo i morze 2014–2020 było finansowane z perspektywy finansowej 2007–2013, zgodnie z pkt 5 ppkt 2 załącznika do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 października 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej w ramach osi priorytetowej 5 – Pomoc techniczna, zawartej w Programie Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013”¹¹¹.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W części 32 – Rolnictwo w 2015 r. realizowane były zadania w siedmiu funkcjach (3. Edukacja, wychowanie i opieka; 7. Gospodarka przestrzenna, budownictwo i mieszkalnictwo; 9. Kultura i dziedzictwo narodowe; 11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 12. Środowisko; 21. Polityka rolna i rybacka; 22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna). Wykonanie wydatków w zakresie tych funkcji wyniosło ogółem 859.456,6 tys. zł (94% planu po zmianach budżetu państwa i budżetu środków europejskich), z tego 857.506,5 tys. zł dotyczyło budżetu państwa, a 1.950,1 tys. zł – budżetu środków europejskich, tj. odpowiednio 94,7% i 21,3% planu po zmianach. W ramach powyższych funkcji realizowane były 82 działania. Najwyższe wydatki spośród wydatków ogółem (68,7%) zostały poniesione w funkcji 21. Polityka rolna i rybacka w wysokości 590.257,8 tys. zł i były realizowane tylko z budżetu państwa (92,9% planu po zmianach). W ramach tej funkcji było realizowane zadanie 21.7.W Realizacja Wspólnej Polityki Rolnej oraz pomocy krajowej, na które wydatkowano 268.078,4 tys. zł (45,4% wydatków tej funkcji). Celem tego zadania było wspieranie gospodarstw rolnych, a miernikiem – powierzchnia ubezpieczonych upraw w stosunku do powierzchni gruntów rolnych (w %). Wykonanie miernika wyniosło 20,4 co stanowiło 81,7% planu wynoszącego 25.

W części 33 – Rozwój wsi w 2015 r. realizowane były zadania w czterech funkcjach (3. Edukacja, wychowanie i opieka; 11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 21. Polityka rolna i rybacka; 22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna). Wykonanie wydatków w ramach budżetu zadaniowego tej części wyniosło ogółem 29.085.156 tys. zł (99,5% planu po zmianach budżetu państwa i budżetu środków europejskich), z tego 4.696.129,2 tys. zł (budżet państwa) oraz 24.389.026,8 tys. zł (budżet środków europejskich), tj. odpowiednio 97,3% i 99,9% planu po zmianach. W ramach wyżej wymienionych funkcji realizowanych było 56 działań. Najwyższe wydatki (99,9%) zostały poniesione w funkcji 21. Polityka rolna i rybacka w wysokości 29.053.409,4 tys. zł (99,5% planu po zmianach budżetu państwa i budżetu środków europejskich). W ramach tej funkcji było realizowane zadanie 21.7.W Realizacja Wspólnej Polityki Rolnej oraz pomocy krajowej, na które wydatkowano 28.874.973,4 tys. zł (99,4% wydatków tej funkcji). Celem tego zadania było wspieranie gospodarstw rolnych, a miernikiem odsetek wypłaconych w terminie płatności bezpośrednich (w %). Wykonanie miernika wyniosło 99,8 co stanowiło 100,2% planu wynoszącego 99,6.

W części 35 – Rynki rolne w 2015 r. realizowane były zadania w czterech funkcjach (6. Polityka gospodarcza kraju; 11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic; 21. Polityka rolna i rybacka; 22. Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna). Wykonanie wydatków budżetu zadaniowego tej części wyniosło ogółem 900.881,2 tys. zł (98,5% planu po zmianach budżetu państwa i budżetu środków europejskich), z tego 438.049,1 tys. zł (budżet państwa) oraz 462.832,1 tys. zł (budżet środków europejskich), tj. odpowiednio 97,4% i 99,5% planu po zmianach. W ramach powyższych funkcji realizowanych było 47 działań. Najwyższe wydatki (96,9%)

¹¹¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1505, ze zm.

zostały poniesione w funkcji 21. Polityka rolna i rybacka w wysokości 873.230,2 tys. zł (98,4% planu po zmianach). W ramach tej funkcji było realizowane zadanie 21.7. W Realizacja Wspólnej Polityki Rolnej oraz pomocy krajowej, na które wydatkowano 870.893 tys. zł (99,7% wydatków tej funkcji). Celem tego zadania było tworzenie konkurencyjnego nowoczesnego i dynamicznego sektora rolnego, a miernikiem – udział eksportu produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem. Wykonanie miernika wyniosło 13,1% co stanowiło 103,1% planu wynoszącego 12,7%.

W części 62 – Rybołówstwo w 2015 r. realizowane były zadania w dwóch funkcjach (11. Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic oraz 21. Polityka rolna i rybacka). Wykonanie wydatków budżetu zadaniowego tej części wyniosło ogółem 372.671 tys. zł (92% planu po zmianach), w tym wykonanie wydatków budżetu państwa wyniosło 128.169,7 tys. zł (88% planu po zmianach) i budżetu środków europejskich 244.501,4 tys. zł (94% planu po zmianach). W ramach powyższych funkcji realizowane były 54 działania. Najwyższe wydatki (96,9% całości wydatków) zostały poniesione w funkcji 21. Polityka rolna i rybacka na zadanie 21.6. Wspieranie rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego (364.467,3 tys. zł), w tym na podzadanie PO Ryby 2007–2013 wykorzystano 342.758 tys. zł. W ramach PO Ryby 2007–2013 wspierane były przedsięwzięcia na rzecz uzyskania trwałej równowagi między zasobami morskimi a zdolnością połowową polskiej floty rybackiej, a także na rzecz stworzenia nowoczesnego i konkurencyjnego sektora rybackiego w Polsce. Służyły temu wsparcie m.in. adaptacji i modernizacji statków, hodowli i rybołówstwa śródlądowego, podniesienia standardów portów i zakładów przetwórstwa rybnego, a także aktywizacja lokalnych społeczności.

W wyniku wydatkowania dotacji w 2015 r. uzyskano w szczególności następujące efekty rzeczowe:

1) **część 32 – Rolnictwo** – ze środków w ramach tej części w 2015 r. finansowane były m.in.:

- dopłaty do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, w 2015 r. zakłady ubezpieczeń zawarły 139.585 umów ubezpieczenia, z tego 139.108 umów ubezpieczenia upraw rolnych na sumę ubezpieczenia 13.695.068,1 tys. zł i 477 umów ubezpieczenia zwierząt gospodarskich na sumę ubezpieczenia 239.570,8 tys. zł; ochroną ubezpieczeniową objęto 2.823.606,3 ha upraw rolnych oraz 13.115.432 szt. zwierząt gospodarskich (w tym 13.091.810 szt. drobiu);
- wydatki w ramach postępu biologicznego w produkcji roślinnej, w 2015 r. wnioski o udzielenie i wypłacenie dotacji na pokrycie kosztów prowadzenia badań podstawowych na rzecz postępu biologicznego w produkcji roślinnej złożyło 13 podmiotów; po rozpatrzeniu tych wniosków wydano 22 decyzje na sfinansowanie 93 tematów badawczych¹¹²;
- wydatki w ramach postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej, przeznaczone były głównie na ochronę zasobów genetycznych oraz usługi zootechniczne obejmujące prowadzenie ksiąg hodowlanych i ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt;
- wydatki w ramach zadań objętych planem badań i doświadczeń COBORU, na 2015 r. dotyczyły m.in. badania odrębności, wyrównania i trwałości odmian (badania OWT), 1.038 odmian zostało zgłoszonych do państwowego rejestru lub księgi ochrony na tle 8.332 odmian stanowiących żywe kolekcje do określenia odrębności odmian; w ramach tych badań założono 30.219 poletek doświadczalnych; przeprowadzono 526 doświadczeń w których sprawdzano wartość gospodarczą odmian zgłoszonych do krajowego rejestru; wykonano 29.847 analiz chemiczno-technologicznych prób materiału roślinnego w ramach badań OWT; prowadzono przechowalnię nasion, w której pod koniec roku znajdowało się 69.276 prób materiału siewnego, 144 gatunków roślin rolniczych i warzywnych przeznaczonych przede wszystkim do badania OWT; prowadzono 50 posterunków meteorologicznych.

¹¹² Tematy badawcze zostały określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170).

- 2) **część 33 – Rozwój wsi** – ze środków otrzymanych w ramach tej części w 2015 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa realizowała mechanizmy pomocy krajowej oraz mechanizmy Wspólnej Polityki Rolnej, i tak w zakresie mechanizmów krajowych wydatki dotyczyły m.in.:
- dopłat Agencji do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji i częściową spłatę kapitału kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych wyniosły 275.399 tys. zł. Dopłatami objęto łącznie 4.461 kredytów, z tego 3.531 kredytów inwestycyjnych udzielonych na łączną kwotę 1.078,1 tys. zł i 930 kredytów udzielonych na kwotę 354,5 mln zł (pomoc finansowa w formie częściowej spłaty kapitału kredytu na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych);
 - dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód, ARiMR udzieliła dopłat w kwocie 12.223 tys. zł do 3.280 kredytów „klęskowych” udzielonych na kwotę 205.000 tys. zł, z tego: do 3.276 kredytów obrotowych na kwotę 204.900 tys. zł i do czterech kredytów inwestycyjnych na kwotę 100 tys. zł;
 - finansowania lub dofinansowania ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świny lub konie, wypłacając 98.826 tys. zł. W 2015 r. utylizacji poddano łącznie 1.405.024 sztuk padłych zwierząt, z tego 192.493 bydła, 18.650 owiec, 3.420 kóz, 3.977 koni oraz 1.186.484 świń;
 - wypłaty ekwiwaleatów dla około ośmiu tys. właścicieli gruntów rolnych, którzy w latach 2002–2003 zalesili je na łącznej powierzchni ok. 19,5 tys. ha, stosownie do ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia¹¹³. W 2015 r. ekwiwaleat wypłacono w kwocie 46.265 tys. zł do 18.589,5 ha upraw leśnych;
 - zadania „pomoc finansowa z pozostałych tytułów”, w ramach której Agencja wypłaciła 481.690 tys. zł, tj. udzieliła pomocy 601 rolnikom (4.175 tys. zł), którzy w 2014 r. ponieśli szkody wyrządzone przez dziki w uprawach rolnych położonych na obszarach ochronnych lub objętych ograniczeniami w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (1.861,1 ha), 14.105 rolnikom (23.856 tys. zł), którzy w 2015 r. byli producentami owoców porzeczki czarnej; (40.084,9 ha), 164.196 rolnikom (440.834 tys. zł), u których w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy; (2.328.865,00 ha), 239 posiadaczom zwierząt (759 tys. zł) w ramach rekompensaty za nieprzerwane neutrzymywanie w gospodarstwie zwierząt z gatunku świnia objętych programem bioasekuracji¹¹⁴ mającym na celu zapobieganie szerzeniu się ASF¹¹⁵; 663 rolnikom (12.018 tys. zł) dla podatnika podatku rolnego, który w 2015 r. prowadził chów lub hodowlę ryb słodkowodnych w stawach rybnych położonych na obszarze gmin, w których wystąpiła susza. (40.516,2 ha);
 - w ramach programów współfinansowanych z budżetu środków europejskich ARiMR realizowała 47 mechanizmów pomocowych, tj. w ramach I filara WPR 17 mechanizmów finansowanych było z udziałem Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, w ramach II filara WPR 24 działania finansowane były z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007–2013, pięć poddziałań w ramach trzech działań oraz zobowiązania dla działania „Renty strukturalne” finansowane było z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2014–2020, na PROW 2007–2013 wydatkowano¹¹⁶ 12.562.803 tys. zł (9.133.428 tys. zł z budżetu środków europejskich

¹¹³ Dz. U. Nr 73 poz. 764.

¹¹⁴ Zespół działań mający na celu zminimalizowanie ryzyka wprowadzenia i późniejszego szerzenia się czynników patogennych na fermie. Bioasekuracja ma na celu zapobieganie wystąpienia chorób na fermie poprzez wyeliminowanie lub maksymalne ograniczenie potencjalnych źródeł chorób.

¹¹⁵ ASF – (ang. African swine fever) – afrykański pomór świń.

¹¹⁶ Wszystkie kwoty wydatkowane na realizację programów współfinansowanych ze środków UE podane zostały w wartościach brutto, tj. na które składały się płatności realizowane w formie przelewów bankowych dla beneficjentów z uwzględnieniem płatności w formie kompensat i sankcji wieloletnich.

- i 3.429.375 tys. zł z budżetu państwa), na PROW 2014–2020 wydatkowano 462.860 tys. zł (294.515,3 tys. zł z budżetu środków europejskich i 168.344,7 tys. zł z budżetu państwa);
- na płatności bezpośrednio wydatkowano 14.580.280,6 tys. zł, (14.580.276,6 tys. zł ze środków budżetu środków europejskich i 4 tys. zł ze środków budżetu państwa), w tym na jednolitą płatność obszarową (JPO) 12.670.077,8 tys. zł. Płatności te zostały przekazane do około 1,4 mln rolników posiadających gospodarstwa o minimalnej powierzchni 1 ha użytków rolnych, powierzchnia objęta tym wsparciem wyniosła ponad 13 mln ha;
 - na uzupełniające płatności obszarowe (UPO) wydatkowano – 175.990,7 tys. zł (175.981,6 tys. zł ze środków budżetu państwa oraz 9,1 tys. zł ze środków budżetu środków europejskich);
 - w ramach wspólnych rynków owoców i warzyw wydatkowano – 722.629,1 tys. zł (237.401,7 tys. zł ze środków budżetu państwa oraz 484.227,4 tys. zł ze środków budżetu środków europejskich).
- 3) **część 35 – Rynki rolne** – ze środków otrzymanych w ramach tej części w 2015 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała mechanizmy pomocy krajowej oraz mechanizmy I filara Wspólnej Polityki Rolnej; i tak w ramach:
- dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych wydano 2.143 decyzje dotyczące dofinansowania spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, ARR wypłaciła 107.696 tys. zł do 42,3 tys. ton (41 mln litrów) mleka i przetworów mlecznych. Pomocą finansową objęto około 2,3 mln uczniów uczęszczających do 12 tys. szkół (rok szkolny 2014/2015);
 - w zakresie dopłat do materiału siewnego rolnicy złożyli w 2015 r.¹¹⁷ 78,8 tys. wniosków o przyznanie pomocy de minimis w rolnictwie, wydano 79,1 tys. decyzji na podstawie których Agencja wypłaciła 116.962 tys. zł. Powierzchnia gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany wyniosła 1.174,6 tys. ha. W porównaniu z 2014 r. liczba wniosków złożonych przez beneficjentów wzrosła o około 1%, a areal powierzchni obsianej lub obsadzonej materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany objętej dopłatami powiększył się o 11,7%;
 - na działania promujące produkty rolne i żywnościowe ze szczególnym uwzględnieniem produktów regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, Agencja wydatkowała 3.192 tys. zł. Zrealizowano 557 przedsięwzięć, w tym: targi, warsztaty, pokazy, konkursy kulinarne, wykłady specjalistów, konferencje, seminaria, spotkania i szkolenia. Opracowywano i opublikowano wydawnictwa tematyczne na potrzeby działań związanych z promocją żywności regionalnej oraz tradycyjnej, promowano zasady prawidłowego odżywiania oraz polskie produkty rolne i rolno–spożywcze na rynkach zagranicznych, organizując konferencje, seminaria oraz uczestnicząc w targach krajowych i zagranicznych;
 - Agencja prowadziła również działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno–spożywczego poprzez organizowanie przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych w kraju i za granicą. Z tego tytułu wydatkowano 1.250 tys. zł na realizację 19 projektów, w tym na obsługę misji i wystąpień targowych polskich przedsiębiorców oraz spotkań biznesowych z potencjalnymi kontrahentami. W 2015 r. działania te były prowadzone na rzecz promocji polskich produktów rolnych i rolno–spożywczych na imprezach zagranicznych i krajowych, w tym m.in. Gulfood w Dubaju, World Food Warsaw, Dzagro w Algierii, Sial Canada w Toronto, Food Africa w Kairze, Sial China w Szanghaju, Food Expo w Hongkongu oraz Polagra Food w Poznaniu;

¹¹⁷ Zgodnie z art. 40c, 40d i 40e ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401).

- w ramach mechanizmu WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (program „Mleko w szkole”) w roku szkolnym 2014/2015 z tej formy wsparcia skorzystało ponad 2,5 mln dzieci i uczniów z około 14 tys. placówek oświatowych (około 28% ogółu placówek oświatowych w Polsce). Z tytułu dopłaty unijnej ARR w 2015 r. wypłaciła 37.789 tys. zł do 49,6 tys. ton mleka i przetworów mlecznych;
 - w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole”¹¹⁸ ARR w 2015 r. wypłaciła pomoc w wysokości 90.777 tys. zł z tytułu dostarczonych i udostępnionych porcji owoców, warzyw i soków dzieciom ze szkół podstawowych. W I semestrze roku szkolnego 2015/2016 z dostaw organizowanych przez 116 zatwierdzonych kontrahentów do ponad 11 tys. szkół podstawowych skorzystało 1.464,8 tys. dzieci z klas I–III oraz dzieci realizujących obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole podstawowej (około 90,5% liczby dzieci z grupy docelowej);
 - w ramach mechanizmu „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” Agencja wypłaciła 5 tys. zł w ramach rozliczenia jednej umowy zawartej w 2014 r. oraz zawarła 24 umowy na dopłaty do przechowywania 504 ton masła, które zostaną rozliczone w 2016 r. Ponadto w 2015 r. administrowano mechanizmem „Dopłaty do prywatnego przechowywania odtuszczonego mleka w proszku”, w ramach którego zawarto 26 umów dotyczących magazynowania 592 ton tego mleka (rozliczanych w 2016 r.) oraz mechanizmem „Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny” – do końca 2015 r. Agencja wypłaciła 7.403 tys. zł w ramach rozliczenia 55 umów.
- 4) **część 62 – Rybołówstwo** – wydatki były realizowane głównie z przeznaczeniem dla ARiMR na finansowanie płatności dla beneficjentów PO Ryby 2007–2013, na które wydatkowano 373.436,6 tys. zł (276.941,5 tys. zł z budżetu środków europejskich, 96.495,1 tys. zł z budżetu państwa). W ramach tych wydatków:
- wspierano między innymi adaptację i modernizację statków, hodowlę i rybołówstwo śródlądowe, działania na rzecz podniesienia standardów portów i zakładów przetwórstwa rybnego, a także aktywizację lokalnych społeczności; finansowanie zadań dotyczyło pięciu osi priorytetowych (oś 1: Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej, oś 2: Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, oś 3: Środki służące wspólnemu interesowi, oś 4: Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa, oś 5: Pomoc techniczna); w ramach trzech pierwszych osi¹¹⁹:
 - zmodernizowano 138 statków (narastająco od początku PO Ryby 2007–2013 do końca 2015 roku zostało zmodernizowanych 393 jednostek przy zakładanym celu modernizacji 238 jednostek);
 - realizowano działania wodno-środowiskowe wsparcia wykorzystania tradycyjnych lub przyjaznych środowisku praktyk i technik w chowie i hodowli ryb (w roku 2015 ARiMR wypłaciła 13 płatności końcowych i osiągnięto zakładany cel 999 płatności);
 - zostały zmodernizowane trzy porty rybackie, od początku PO Ryby 2007–2013 zostało zmodernizowanych 13 portów – zakładany wskaźnik (12 portów) został zrealizowany.

W ramach PO Ryby 2007–2013 m.in. nie osiągnięto zakładanego wskaźnika 14.435,95 kW dotyczącego „Mocy wymienionych silników i zmniejszenia mocy (kW)” (w ramach rozliczonych operacji do końca 2015 r. osiągnięte wartość dla ww. wskaźnika wyniosła 2.077,00 kW).

¹¹⁸ Program „Owoce i warzywa w szkole” realizowany był na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 671).

¹¹⁹ Dane na podstawie Informacji na temat postępów fizycznych dla osi priorytetowych uzyskanych 31 marca 2016 r. z Departamentu Rybołówstwa MGMIŻS.

Na nieosiągnięcie zamierzonego poziomu wskaźnika wpływ miała forma wsparcia dostępna w ramach PO Ryby 2007–2013 związana z wymianą silnika na nowszy, ale o mniejszej mocy, która nie była atrakcyjna dla rybaków. Nie osiągnięto również zakładanego celu przeszkolenia 2.450 rybaków – w 2015 roku szkolenie ukończyła jedna osoba, a do zakończenia Programu, ze względu na niskie zainteresowanie, przeszkolono 27 osób.

W ramach pozostałych dwóch osi PO Ryby 2007–2013 powstało 48 Lokalnych Grup Rybackich (w ramach 4 osi priorytetowej PO Ryby 2007–2013) oraz wykonywano zadania w ramach pomocy technicznej PO Ryby 2007–2013), z których sfinansowano m.in. wynagrodzenia pracowników, szkolenia krajowe i zagraniczne, studia podyplomowe, ekspertyzy, delegacje krajowe i zagraniczne, koszty eksploatacji budynków, spotkań Komitetu Monitorującego, zakupu sprzętu biurowego i komputerowego, koszty targów i wystaw, konferencji, warsztatów oraz publikacji w mediach.

Ponadto w ramach udzielonych dotacji w 2015 r. w części – 62 Rybołówstwo m.in. wykonywano zadania z zakresu gromadzenia danych na potrzeby zarządzania rybołówstwem przez Morski Instytut Rybacki w Gdyni, zwiększono funkcjonalność oprogramowania dotyczącego elektronicznego dziennika połowowego oraz rozbudowano i dostosowano infrastrukturę w Centrum Monitorowania Rybołówstwa w Gdyni w celu zapewnienia prawidłowego i bezawaryjnego funkcjonowania zainstalowanych systemów informatycznych.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, łącznych sprawozdań za 2015 r. przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo oraz rocznych sprawozdań jednostkowych sporządzanych w Departamencie Finansów MRiRW (dysponent części) i Biurze Administracyjno–Budżetowym MRiRW (dysponent III stopnia), również w ramach porozumień zawartych pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb–23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb–27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb–28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb–28UE),
- rocznych sprawozdań z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb–BZ1),
- sprawozdań finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb–N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb–Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno–rachunkowym oraz merytorycznym i terminowo przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne oraz w ramach podpisanych porozumień również w części 62 – Rybołówstwo, na podstawie danych wynikających z jednostkowych sprawozdań własnych i podległych jednostek. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań.

Podstawą sporządzenia sprawozdań jednostkowych w części 62 – Rybołówstwo Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej były księgi prowadzone w odrębnej jednostce, tj. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej prowadzonej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rzecz Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Prowadzenie ksiąg rachunkowych przez inną jednostkę niż sprawozdająca, wynikało z konieczności zapewnienia ciągłości realizacji zadań dysponenta środków.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych dla części 33 – Rozwój wsi stanowiących podstawę sporządzenia jednostkowych sprawozdań budżetowych oraz w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. dysponenta części, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, świadczących, że księgi te obejmujące zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo. Sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych, dotyczące części 33 – Rozwój wsi zostały sporządzone rzetelnie i przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań.

4. Księgi rachunkowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. badaniu podlegały księgi rachunkowe dysponenta części 33 – Rozwój wsi za okres od 1 września do 31 grudnia 2015 r. Podstawą do dokonania oceny ksiąg rachunkowych za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2015 r. były wyniki kontroli przeprowadzonej w MRiRW – P/15/015 Zapewnienie jawności i przejrzystości finansów publicznych przez system sprawozdawczości finansowej.

Podczas kontroli NIK P/15/015 „Zapewnienie jawności i przejrzystości finansów publicznych przez system sprawozdawczości finansowej”¹²⁰ księgi rachunkowe dysponenta części, za okres od 1 stycznia do 31 sierpnia 2015 r., prowadzone w Departamencie Finansów MRiRW zostały pozytywnie ocenione, tj. były prowadzone rzetelnie, sprawdzalnie i na bieżąco. Sporządzone na ich podstawie sprawozdania budżetowe, sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdania z wykonania budżetu zadaniowego były prawidłowe.

Szczegółowym badaniem w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. objęto 63 dowody księgowe na łączną kwotę 2.128.117,4 tys. zł wyselekcjonowane z systemu księgowego zapisów dotyczących części 33 – Rozwój wsi za okres wrzesień–grudzień 2015 r., z tego trzy dowody na kwotę 355.035,4 tys. zł dotyczyły dochodów dysponenta części, a 60 dowodów księgowych na kwotę 1.773.082 tys. zł wydatków dysponenta części. Wylosowane dowody księgowe metodą monetarną – MUS dotyczące dochodów i wydatków zostały sprawdzone pod względem poprawności formalnej, prawidłowości dokonanej kontroli bieżącej oraz prawidłowości ewidencji transakcji w systemie finansowo–księgowym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹²⁰ Wystąpienie pokontrolne z dnia 26 stycznia 2016 r. z kontroli przeprowadzonej w MRiRW nr KRR.410.005.01.2015 P/15/015 „Zapewnienie jawności i przejrzystości finansów publicznych przez system sprawozdawczości finansowej”.

5. Wydatki poniesione na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

Polska jest jednym z największych beneficjentów Wspólnej Polityki Rolnej. Od 1 maja 2004 roku do 31 sierpnia 2015 roku w ramach WPR, Polska otrzymała 21,4 mld euro na płatności bezpośrednie, 15,7 mld euro na programy rozwoju obszarów wiejskich oraz ponad 1,5 mld euro na interwencje rynkowe¹²¹.

W 2015 r. w ramach przekazanych dotacji budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez dysponenta części 33 – Rozwój wsi, łączne wydatki budżetowe ramach I filara WPR zostały zrealizowane w wysokości 15.462.525,5 tys. zł (15.049.284,8 tys. zł z budżetu środków europejskich, 413.240,7 tys. zł z budżet państwa). Instrumentem wsparcia I filara WPR o największym wymiarze finansowym były płatności bezpośrednie w tym jednolita płatność obszarowa zrealizowana z budżetu środków europejskiego w kwocie 12.660.289,9 tys. zł. Płatności bezpośrednie przekazane zostały do około 1,4 mln rolników posiadających gospodarstwa o minimalnej powierzchni 1 ha użytków rolnych. Powierzchnia objęta tym wsparciem wyniosła ponad 13 mln ha.

W kampanii roku 2015 rolnicy mogli ubiegać się o przyznanie następujących rodzajów płatności: JPO, płatność za zazielenienie, płatność dodatkowa, płatność dla młodych rolników, do bydła, do krów, do owiec, do kóz, do roślin wysokobiałkowych, do chmielu, do buraków cukrowych, do ziemniaków skrobiowych, do pomidorów, do owoców miękkich, do Inu, do konopi włóknistych, płatność niezwiązana do tytoniu.

W części 35 – Rynki rolne w ramach przekazanych dotacji budżetu państwa i budżetu środków europejskich wydatki budżetowe na realizację I filara WPR wyniosły 503.829,1 tys. zł (462.832,1 tys. zł z budżetu środków europejskich, 40.997 z budżetu państwa).

Wydatki na II filar WPR (rozwój obszarów wiejskich) w 2015 r. zostały poniesione z dotacji budżetu państwa i budżetu środków europejskich przekazanych przez dysponenta części 33 – Rozwój wsi, i wyniosły 11.511.731,2 tys. zł. Kwotę 10.424.320,9 tys. zł wydatkowano na realizację PROW 2007–2013 (8.660.777,2 tys. zł z budżetu środków europejskich, 1.763.543,7 tys. zł z budżet państwa), a kwotę 1.087.410,3 tys. zł na realizację PROW 2014–2020 (678.964,7 tys. zł z budżetu środków europejskich, 408.445,6 tys. zł z budżetu państwa).

Na realizację PROW 2007–2013 w Polsce przeznaczono 17,4 mld euro środków publicznych. Do końca 2015 r. zrealizowane płatności wyniosły 74.288.860,2 tys. zł, tj. 103,3% alokacji finansowej.

Celem wdrażanego Programu było w szczególności przyspieszenie modernizacji gospodarstw rolnych, rozbudowa infrastruktury wiejskiej, poprawa jakości życia na wsi, ochrona środowiska naturalnego i unowocześnianie przetwórstwa spożywczego w Polsce¹²².

Prawie 65% płatności zostało zrealizowanych w ramach pięciu z 23 działań określonych w PROW 2007–2013 i były to: „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania – ONW” (10.891.211,4 tys. zł, tj. 14,7% płatności ogółem); „Modernizacja gospodarstw rolnych” (10.219.057,7 tys. zł, tj. 13,8%); „Renty strukturalne” (10.207.336,3 tys. zł, tj. 13,7%), „Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)” (9.572.965,3 tys. zł, tj. 12,9%) oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” (7.735.003,3 tys. zł, tj. 10,4%).

¹²¹ Na podstawie raportu „Rolnictwo i obszary wiejskie w latach 2007–2015”, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, październik 2015 r.

¹²² Zgodnie z art. 71 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, ze zm., uchylone z dniem 1 stycznia 2014 r.), agencja płatnicza wypłaca pomoc do 31 grudnia 2015 r. Ocena oddziaływania PROW 2007–2013 na obszary wiejskie będzie możliwa po dokonaniu oceny ex-post. Zgodnie z art. 87 tego rozporządzenia podsumowanie oceny ex-post PROW 2007–2013 kończy się najpóźniej w dniu 31 grudnia 2016 r.

Wsparciem w ramach gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objęto 925.224 gospodarstw rolnych. Wartość ta w 123,4% zrealizowała założenia przyjęte w Programie. Wysokość tego wskaźnika wynikała z tego, że w ramach działania realizowane były płatności dla rolników, którzy przejęli w posiadanie gospodarstwa, co spowodowało, że w kolejnych latach realizacji PROW 2007–2013 następowała zmiana części beneficjentów. W związku z tym następował wzrost skumulowanej liczby beneficjentów, przy równoczesnym spadku liczby składanych rocznie wniosków. Pomoc finansowa została skierowana głównie (w 91,1%) do gospodarstw położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania typu nizinnego (strefy nizinnej I i II). Główną grupę beneficjentów działania (98,1% ogólnej liczby beneficjentów) stanowiły gospodarstwa o powierzchni poniżej 50 ha. Ich powierzchnia stanowiła 78,3% ogólnego areалу użytków rolnych wspieranych w ramach działania. Wsparciem w ramach działania objętych zostało 8.631,1 tys. ha użytków rolnych, co oznacza realizację w 94,6% zakładanej wartości.

W przypadku „Modernizacji gospodarstw rolnych” zrealizowano 73.016 operacji (73,2% zakładanej wartości docelowej), w ramach których zakupiono m.in.: 239,4 tysięcy sztuk maszyn rolniczych, narzędzi, urządzeń do produkcji roślinnej oraz środków transportu (innych niż ciągniki) do produkcji roślinnej, w tym oprogramowanie; 144,8 tys. sztuk elementów wyposażenia, elementów maszyn, narzędzi i wyposażenia dodatkowego, w tym oprogramowanie; 44,8 tys. sztuk maszyn, narzędzi, urządzeń i wyposażenia do produkcji zwierzęcej, w tym oprogramowanie oraz 47,8 tys. ciągników. Ponadto wybudowano lub zmodernizowano m.in.: budynki gospodarcze o powierzchni ponad 4,2 mln m² (w tym 46% łącznej powierzchni stanowiły szklarnie wraz z wyposażeniem); ponad 670,8 tys. m² powierzchni służących produkcji i sprzedaży bezpośredniej w gospodarstwach rolniczych; 127,7 tys. m³ zbiorników na gnojówkę i gnojowicę, 98,3 tys. m² powierzchni płyt obornikowych, 100,2 km długości dróg dojazdowych. Operacje zostały zrealizowane w 57.393 gospodarstwach (75,9% wartości docelowej).

W ramach wniosków złożonych o przyznanie renty strukturalnej łącznie wydano 19.947 decyzji. Spośród przekazanych gospodarstw 54,5% (10.870) zostało przekazanych na rzecz następcy, a pozostałe 45,5% (9.077) – na powiększenie innego gospodarstwa. Wsparcie w ramach działania zostało udzielone 19.947 producentom rolnym, co stanowi 97,8% wartości docelowej wskazanej w PROW 2007–2013. Łącznie rolnicy przekazali gospodarstwa o powierzchni 239.112,2 ha, co stanowi 89,9% zakładanej wartości. W dacie składania wniosków o przyznanie renty strukturalnej średni wiek rolników przejmujących gospodarstwa wynosił prawie 32 lata i był zbliżony do zakładanego w Programie (30 lat). Wzrost wartości dodanej brutto w gospodarstwach, którym udzielono pomocy zostanie oszacowany w badaniu ewaluacyjnym na etapie oceny ex-post Programu.

Na podstawie wydanych decyzji przyznających płatność rolnośrodowiskową w ramach PROW 2007–2013 wsparciem objęto 138.378 gospodarstw (69,2% wartości docelowej). W ramach działania zrealizowano płatności rolnośrodowiskowe na kwotę 6.936.899,8 tys. zł. Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem rolnośrodowiskowym wyniosła 2.872,8 tys. ha, co stanowi 191,5% zakładanej wartości, a liczba zwierząt w gospodarstwach 66.911 sztuk. W ramach realizacji zobowiązań PROW 2004–2006, które przeszły w ciężar budżetu PROW 2007–2013, zrealizowano płatności na kwotę 2.636.065,5 tys. zł dla 71.503 beneficjentów (71.486 gospodarstw). Wielkość fizycznego obszaru objętego wsparciem rolnośrodowiskowym wyniosła 1.102,7 tys. ha użytków rolnych, a liczba zwierząt w gospodarstwach – 23.485 sztuk.

W ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” 2.347 beneficjentów zrealizowało 5.332 operacje (24,7% zakładanej wartości). Zdecydowana większość dotyczyła gospodarki wodno-ściekowej (4.456 operacji). Zrealizowano także m.in. 352 operacje z zakresu tworzenia systemu zbioru, segregacji lub wywozu odpadów komunalnych, 156 operacji związanych z modernizacją targowisk, 137 operacji dotyczących wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, 137 operacji w zakresie budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących wytwarzaniu energii, 83 operacje dotyczące budowy targowisk; 11 operacji dotyczących infrastruktury szerokopasmowego Internetu. W wyniku zrealizowanych operacji wybudowano 46,4 tys. km sieci wodociągowej i kanalizacyjnej z wyłączeniem przyłączy, wykonano 61.350 szt. kanalizacji zagrodowych, wybudowano 1.034 oczyszczalnie ścieków, utworzono system zbioru, segregacji i wywozu odpadów komunalnych, który umożliwia zagospodarowanie 254,9 tys. ton śmieci, stworzono możliwość wytwarzania 311,6 MW energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności z wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy, zmodernizowano lub wybudowano łącznie 240 targowisk, z których korzystało średniorocznie 2.216.836 osób prowadzących sprzedaż. W związku z zakończeniem realizacji powyższych operacji, z udoskonalonych usług korzysta łącznie 11.507.018 osób. Zrealizowano wskaźniki dotyczące: liczby ludności zamieszkującej obszary wiejskie korzystającej z udoskonalonych usług – w 51,6%; wzrostu liczby osób zamieszkującej obszary wiejskie z dostępem do lepszych usług – w 116%; liczby kilometrów wybudowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w wyniku realizacji Programu – w 162,3%; mocy wytwarzana przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii dzięki wsparciu w ramach Programu – w 74,2%.

W pozostałych działaniach m.in.

- w wyniku zakończenia 1.748 operacji (65,7% wartości docelowej) w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” wsparciem objęto 1.199 przedsiębiorstw (105,6% zakładanej wartości) zajmujących się: przetwórstwem artykułów spożywczych – 792 przedsiębiorstwa, sprzedażą hurtową – 299, przetwórstwem artykułów niespożywczych – 108,
- premie na rozpoczęcie działalności rolniczej w ramach PROW 2007–2013 otrzymało 38.857 młodych rolników (98,1% wartości wskaźnika); łączna powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstw, które były prowadzone przez beneficjentów wyniosła 665,5 tys. ha, co stanowiło 90,1% zakładanej wartości,
- projekty realizowane w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” umożliwiły m.in. budowę, modernizację lub wyposażenie 4,7 tys. świetlic, domów kultury, budynków rekreacyjnych i sportowych oraz 2,9 tys. obiektów sportowych, placów zabaw i miejsc rekreacji; ponadto ukształtowano 2.084 obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, które sprzyjają nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne; zrealizowane operacje dotyczyły obszarów wiejskich zamieszkałych przez 13.127.445 osób, co stanowiło 111,5% wartości docelowej,
- ponad 15 tys. osób – rolników lub członków ich rodzin – podjęło działalność pozarolniczą, głównie w sferze usług; operacje zrealizowane w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” operacje stanowiły 106% zakładanej wartości,
- projekty zrealizowane w działaniu „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” umożliwiły utworzenie 24.038 miejsc pracy na obszarach wiejskich (133,8% wartości docelowej).

W dniu 12 grudnia 2014 r. KE przyjęła PROW 2014–2020 z budżetem 13,5 mld euro środków publicznych. W 2014 r. i 2015 r., w ramach tego Programu, realizowano płatności w czterech działaniach. Wsparciem w ramach działania „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami”, w tym z tytułu zobowiązań z PROW 2007–2013 objętych zostało

2.244 tys. ha użytków rolnych. Pomoc finansowa została skierowana głównie do gospodarstw położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania typu nizinnego. Zrealizowane do 31 grudnia 2015 r. płatności w działaniu „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” wynikające z wniosków złożonych w ramach PROW 2004–2006 oraz PROW 2007–2013, dotyczyły przyznania pomocy na zalesienia gruntów o powierzchni 2,9 tys. ha. W działaniu „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” zrealizowano płatności dla 296 Lokalnych Grup Działania, natomiast w działaniu „Wcześniejsza emerytura” płatności z tytułu zobowiązań podjętych w ramach PROW 2004–2006 i PROW 2007–2013 w zakresie świadczeń emerytalnych – dla 53.409 beneficjentów.

W 2015 r. wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych wyniosła 23,6 mld euro i wzrosła o 7,7% w stosunku do 2014 r. Wartość eksportu do państw Wspólnoty Niepodległych Państw w kwocie 1,1 mld euro spadła w stosunku do 2014 r. o 34,4%, przede wszystkim z powodu embarga na import z Polski produktów rolno-spożywczych wprowadzonego przez Rosję od sierpnia 2014 r. Ponadto, na skutek wystąpienia w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) u dzików, odnotowano zmniejszenie sprzedaży wieprzowiny na niektóre (oprócz Rosji) rynki wschodnie. Sprzedaż do państw Unii Europejskiej wzrosła o 11%, a udział w eksporcie tych produktów w porównaniu do 2014 r. wzrósł z 79,6% do 82%. Udział eksportu towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 13,2% i był na takim samym poziomie jak w 2014 roku. Saldo w handlu artykułami rolno-spożywczymi było dodatnie – wyniosło 7,7 mld euro i wzrosło o 14,3% w porównaniu z 2014 r. (6,7 mld euro). Saldo w obrotach z państwami UE również było dodatnie (8,5 mld euro) i wzrosło o 23% w porównaniu do 2014 r. (6,9 mld euro).

IV. Ustalenia innych kontroli

Kontrola NIK nr P/15/048 „Agrochemiczna obsługa rolnictwa”

Celem kontroli była ocena prawidłowości realizacji agrochemicznej obsługi rolnictwa. Badaniami kontrolnymi objęto lata 2011–2014. Czynności kontrolne były przeprowadzone w dziesięciu jednostkach, tj. Krajowej Stacji Chemiczno–Rolniczej w Warszawie oraz w dziewięciu okręgowych stacjach chemiczno–rolniczych z siedzibami w: Białymstoku, Bydgoszczy, Lublinie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Koszalinie, Warszawie i Wrocławiu. Ponadto, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, NIK zwróciła się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o udzielenie informacji dotyczących przedmiotu kontroli. Na potrzeby kontroli przeprowadzono również badanie ankietowe wśród rolników indywidualnych oraz innych podmiotów prowadzących działalność rolniczą.

W Informacji o wynikach kontroli¹²³ wskazano, że Krajowa Stacja Chemiczno–Rolnicza oraz stacje okręgowe realizowały agrochemiczną obsługę rolnictwa zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu¹²⁴. Środki finansowe z budżetu państwa przekazane na ich działalność zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Nadzór Krajowej Stacji nad bieżącą działalnością stacji okręgowych sprawowany był prawidłowo. Współpraca Krajowej Stacji z inspekcjami państwowymi oraz instytucjami badawczymi realizowana była zgodnie z zawartymi porozumieniami i umowami. Natomiast współpraca stacji z jednostkami doradztwa rolniczego oraz podejmowane działania informacyjne okazały się nieskuteczne, bowiem odsetek gospodarstw korzystających z usług agrochemicznych był niski. W okresie 2011–2014 odsetek ten wyniósł około 8% dla wszystkich gospodarstw, z tego około 20% dla gospodarstw powyżej 20 ha, wobec zalecenia Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej objęcia badaniami gleby każdego gospodarstwa w co najmniej czteroletnim cyklu. Stacje nie określiły celów strategicznych w zakresie prowadzenia działalności szkoleniowej i informacyjnej mających na celu zwiększenie zainteresowania rolników agrochemiczną obsługą rolnictwa.

Najwyższa Izba Kontroli wniosła do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o spowodowanie:

- opracowania i wdrożenia strategii dotyczącej zwiększenia zasięgu agrochemicznej obsługi rolnictwa, w tym efektywnych metod upowszechniania o niej wiedzy, a także monitorowania efektów wdrażania tej strategii,
- zintensyfikowania współpracy stacji chemiczno–rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego, w tym np. poprzez uzupełnienie w ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego wykazu podmiotów, z którymi współpracują te jednostki¹²⁵, o Krajową Stację Chemiczno–Rolniczą oraz okręgowe stacje chemiczno–rolnicze.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował, że zwrócił się do Krajowej Stacji Chemiczno–Rolniczej z prośbą o podjęcie działań mających na celu dalsze promowanie racjonalnych zasad nawożenia opartych o badania gleby, w celu dotarcia z tymi informacjami do jeszcze większej liczby rolników. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego oraz w zakresie realizacji wniosku pokontrolnego NIK dotyczącego zintensyfikowania współpracy stacji chemiczno–rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego, została zgłoszona propozycja zmiany art. 4 ust. 2 ww. ustawy poprzez dodanie punktu o współpracy jednostek doradztwa rolniczego ze stacjami chemiczno–rolniczymi w zakresie agrochemicznej obsługi rolnictwa, w tym doradztwa w sprawach nawożenia.

¹²³ Informacja o wynikach kontroli „Agrochemiczna obsługa rolnictwa”, Warszawa październik 2015 r. KRR.410.002.00.2015, Nr ewid.: 170/2015/P/15/048/KRR.

¹²⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 625.

¹²⁵ Określonego w art. 5 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z założeniami, zawartymi w Programie Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015–2019, rozpoczęto prace nad nowelizacją ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego.

Kontrola NIK nr P/15/049 „System zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych”

Celem kontroli była ocena zgodności realizacji zadań w ramach systemu zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych (Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), w szczególności w zakresie informowania Komisji Europejskiej przez Polskę o nieprawidłowościach w wydatkowaniu środków z tych funduszy oraz prowadzenia postępowań wyjaśniających przed Komisją Europejską w ramach Wspólnej Polityki Rolnej zgodnie z przepisami UE oraz zasadą należytego zarządzania finansami.

Kontrola została przeprowadzona w: Ministerstwie Finansów – Departamencie Ochrony Interesów Finansowych UE¹²⁶, Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz w centralach: Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Agencji Rynku Rolnego.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie systemu zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych w obszarze informowania Komisji Europejskiej przez Polskę o nieprawidłowościach w wydatkowaniu środków z tych funduszy oraz obsługi postępowań wyjaśniających przed Komisją Europejską w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

W Informacji o wynikach kontroli¹²⁷ Najwyższa Izba Kontroli wskazała, że w organizowaniu systemu informowania Komisji Europejskiej o nieprawidłowościach w zakresie funduszy UE, w tym funduszy rolnych, wiodącą rolę odgrywała KE (OLAF¹²⁸). Komisja Europejska określiła przepisy w tym zakresie, utworzyła i administrowała systemem IMS¹²⁹ oraz ustaliła zakres wymagań dotyczących raportowanych danych. Komisja wykorzystywała ten system w szczególności do prowadzenia analiz o zaistniałych obszarach ryzyka w Polsce. Wyniki kontroli wykazały, że agencje płatnicze (AP) nie wykorzystywały lub wykorzystywały w nieznacznym stopniu informacje zawarte w tym systemie dla potrzeb zarządzania nieprawidłowościami w zakresie wykorzystania środków UE. Spowodowane to było m.in. ograniczonym dostępem tych agencji do bazy danych systemu IMS, tj. tylko do zakresu ich właściwości, co eliminowało możliwość uzyskania informacji wprowadzonych do systemu przez inne jednostki. Zauważyć również należy, że system nie zawierał niektórych funkcjonalności, które byłyby przydatne dla krajowych użytkowników. Ponadto od 2011 r. komórka MF-R¹³⁰ – w związku z udzieleniem AP przez OLAF dostępu do systemu – zrezygnowała z przygotowywania okresowych zbiorczych informacji dotyczących nieprawidłowości zgłoszonych do KE. Opracowania te stanowiły m.in. dla Agencji Rynku Rolnego źródło informacji o występujących zjawiskach i trendach dotyczących ujawnionych nieprawidłowości w wydatkowaniu środków z europejskich funduszy rolnych, w których administrowaniu nie brała udziału.

Najwyższa Izba Kontroli wniosła do Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej o wdrożenie instrumentów zapewniających agencjom płatniczym pełny zakres informacji o nieprawidłowościach w wydatkowaniu europejskich funduszy rolnych zgłaszanych do Komisji Europejskiej.

¹²⁶ Kierownikiem jednostki kontrolowanej, do którego skierowano wystąpienie pokontrolne, jest Pełnomocnik Rządu do spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej.

¹²⁷ Informacja o wynikach kontroli „System zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych”, Warszawa październik 2015 r. KRR.410.003.02.2015, Nr ewid. 201/2015/P/15/049/KRR.

¹²⁸ OLAF – (ang. European Anti-Fraud Office) – Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych.

¹²⁹ Irregularity Management System – system uruchomiony przez Komisję Europejską w celu umożliwienia państwom członkowskim wywiązywania się z obowiązku informowania o nieprawidłowościach.

¹³⁰ Komórka organizacyjna Ministerstwa Finansów właściwa w zakresie informowania KE o nieprawidłowościach w obszarze WPR funkcjonująca w ramach Departamentu Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej w Ministerstwie Finansów, który zapewniał obsługę merytoryczną i organizacyjno-prawną Pełnomocnika.

V. Informacje dodatkowe

Do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały skierowane wystąpienia pokontrolne: z dnia 20 kwietnia 2016 r., zawierające ocenę kontrolowanej działalności po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz z dnia 25 kwietnia 2016 r. zawierające ocenę kontrolowanej działalności w części 62 – Rybołówstwo do dnia 15 listopada 2015 r., tj. do dnia kończącego dysponowanie tą częścią przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W wyżej wymienionych wystąpieniach nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

W odpowiedziach z dnia 5 maja 2016 r. i 13 maja 2016 r. na wystąpienia pokontrolne dotyczące wykonania budżetu państwa w 2015 r. w częściach 32, 33, 35 oraz 62, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie zgłosił zastrzeżeń. Jednocześnie poinformował, że w dalszym ciągu będą podejmowane działania mające na celu zapewnienie prawidłowego, gospodarnego i celowego wydatkowania środków finansowych przewidzianych w poszczególnych częściach budżetu państwa, których dysponentem jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Do Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 25 kwietnia 2016 r. zawierające ocenę kontrolowanej działalności po kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w części 62 – Rybołówstwo.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości w zakresie zarybiania polskich obszarów morskich w 2015 r., Najwyższa Izba Kontroli wniosła o zapewnienie właściwej realizacji tego zadania, na przykład poprzez opracowanie wieloletniego programu zarybiania polskich obszarów morskich bądź zawarcie z hodowcami materiału zarybieniowego wieloletniej umowy po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

W odpowiedzi z dnia 17 maja 2016 r. na wystąpienie pokontrolne dotyczące wykonania budżetu państwa w części 62, Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej nie zgłosił zastrzeżeń. Jednocześnie poinformował, że przyjmuje do realizacji wnioski w zakresie zapewnienia właściwej realizacji zadania dotyczącego zarybiania polskich obszarów morskich.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie ²⁾		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem części 32, 33, 35, 62 z tego:	2 303 102,1	1 268 920,0	1 550 581,3	67,3	122,2
I.	Część 32 – Rolnictwo	39 510,0	36 257,0	42 099,0	106,6	116,1
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	29 155,3	25 936,0	31 665,7	108,6	122,1
1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	8 472,0	8 414,0	9 832,0	116,1	116,9
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	8 182,5	8 167,0	9 509,3	116,2	116,4
1.2.	rozdział 01013 – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	5 105,4	4 483,0	5 602,6	109,7	125,0
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	4 230,2	3 450,0	4 352,4	102,9	126,2
1.3.	rozdział 01015 – Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	47,1	103,0	103,8	220,4	100,8
	§ 2910 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	46,9	103,0	103,5	220,7	100,5
1.4.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	508,6	3 915,0	4 017,0	789,8	102,6
	§ 0830 – Wpływy z usług	0,0	2 200,0	2 613,9	x	118,8
1.5.	rozdział 01020 – Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	321,9	262,0	480,9	149,4	183,5
	§ 2910 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	275,3	214,0	414,9	150,7	193,9
1.6.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	159,7	100,0	94,8	59,4	94,8
	§ 0970 – Wpływy z różnych dochodów	95,8	60,0	57,4	59,9	95,7
1.7.	rozdział 01026 – Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	568,6	277,0	305,4	53,7	110,3
	§ 2910 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	562,4	270,0	298,1	53,0	110,4
1.8.	rozdział 01029 – Dopłaty do oprocentowania kredytów na cele rolnicze	4,2	2,0	4,0	95,2	200,0
	§ 0900 – Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	3,3	2,0	3,2	97,0	160,0
1.9.	rozdział 01032 – Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	18,7	55,0	31,5	168,4	57,3
	§ 0970 – Wpływy z różnych dochodów	5,9	30,0	30,2	511,9	100,7
1.10.	rozdział 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii	10 109,9	8 064,0	10 715,8	106,0	132,9
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	10 107,9	8 056,0	10 706,5	105,9	132,9
1.11.	rozdział 01080 – Działalność badawczo-rozwojowa	108,6	39,0	85,3	78,5	218,7
	§ 0920 – Pozostałe odsetki	101,9	35,0	80,2	78,7	229,1
1.12.	rozdział 01093 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010r. były finansowane z rachunku dochodów własnych	3,3	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0830 – Wpływy z usług	3,3	0,0	0,0	0,0	x

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie ²⁾		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
1.13.	rozdział 01094 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	3 340,7	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0830 – Wpływy z usług	2 481,8	0,0	0,0	0,0	x
1.14.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	386,6	222,0	392,6	101,6	176,8
	§ 0830 – Wpływy z usług	235,7	155,0	245,5	104,2	158,4
2.	Dział 050 – Rybołówstwo i rybactwo	15,3	0,0	0,8	5,2	x
2.1.	rozdział 05009 – Rybołówstwo i przetwórstwo ryb	15,3	0,0	0,8	5,2	x
	§ 0909 – Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	9,4	0,0	0,8	8,5	x
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	6 373,5	6 389,0	7 137,2	112,0	111,7
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	3 600,6	6 389,0	7 137,2	198,2	111,7
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	3 283,7	3 222,0	4 035,5	122,9	125,2
3.2.	rozdział 75094 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	2 772,9	0,0	0,0	0,0	x
	§0750 – Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	2 755,9	0,0	0,0	0,0	x
4.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	3 823,7	3 777,0	3 101,2	81,1	82,1
4.1.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	1 773,4	3 777,0	3 101,2	174,9	82,1
	§ 0840 – Wpływy ze sprzedaży wyrobów	329,3	2 396,0	1 895,0	575,5	79,1
4.2.	rozdział 80194 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	2 050,3	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0840 Wpływy ze sprzedaży wyrobów	1 800,9	0,0	0,0	0,0	x
5.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	142,2	155,0	193,4	136,0	124,8
5.1.	rozdział 85410 – Internaty i bursy szkolne	142,2	155,0	193,4	136,0	124,8
	§0750 – Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	79,3	114,0	142,6	179,8	125,1
6.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	0,0	0,7	x	x
6.1.	rozdział 92116 – Biblioteki	0,0	0,0	0,7	x	x
	§ 0920 Pozostałe odsetki	0,0	0,0	0,7	x	x
II.	Część 33 – Rozwój wsi	2 008 365,5	1 145 337,0	1 155 966,7	57,6	100,9
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	25 933,3	37 939,0	48 568,2	187,3	128,0
1.1	rozdział 01002 Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	2,9	11,0	12,6	434,5	114,5
	§ 2910 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	0,0	11,0	11,1	x	100,9
1.2.	rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	17 461,2	33 414,0	43 360,5	248,3	129,8
	§ 2919 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	13 339,1	30 410,0	39 921,4	299,3	131,3

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie ²⁾		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
1.3.	rozdział 01036 – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich	1 733,2	1 149,0	1 328,7	76,7	115,6
	§ 0909 – Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	896,4	594,0	692,9	77,3	116,6
1.4.	rozdział 01037 – Płatności uzupełniające do gruntów rolnych	1 300,5	839,0	926,4	71,2	110,4
	§ 2919 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	1 077,0	707,0	777,5	72,2	110,0
1.5.	rozdział 01038 – Rozwój obszarów wiejskich	2 956,1	1 360,0	1 588,9	53,7	116,8
	§ 2919 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2 134,1	981,0	1 140,0	53,4	116,2
1.6.	rozdział 01041 – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013	2 475,2	1 166,0	1 351,0	54,6	115,9
	§ 2918 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2 189,6	995,0	1 151,0	52,6	115,7
1.7.	rozdział 01078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	4,2	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0900 – Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2,9	0,0	0,0	0,0	x
1.8.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	0,0	0,0	0,1	x	x
	§ 0920 Pozostałe odsetki	0,0	0,0	0,1	x	x
2.	Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	1 982 428,5	1 107 393,0	1 107 393,7	55,9	100,0
2.1.	rozdział 70012 – Agencja Nieruchomości Rolnych	1 982 428,5	1 107 393,0	1 107 393,7	55,9	100,0
	§ 0970 – Wpływy z różnych dochodów	1 956 110,6	1 084 746,0	1 084 746,7	55,5	100,0
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	3,7	5,0	4,8	129,7	96,0
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	3,7	5,0	4,8	129,7	96,0
	§ 0970 – Wpływy z różnych dochodów	3,7	5,0	4,8	129,7	96,0
III.	Część 35 – Rynki rolne	243 302,7	76 460,0	339 641,6	139,6	444,2
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	52 396,4	71 903,0	71 996,4	137,4	100,1
1.1.	rozdział 01023 – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	646,3	363,0	455,2	70,4	125,4
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	282,7	338,0	425,5	150,5	125,9
1.2.	rozdział 01040 – Oplaty cukrowe	51 745,0	71 540,0	71 541,2	138,3	100,0
	§ 8500 – Wpływy z opłat cukrowych	51 730,3	71 540,0	71 541,2	138,3	100,0
1.3.	rozdział 01094 – Dochody państwowej jednostki budżetowej uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	5,1	0,0	0,0	0,0	x
	§ 0690 Wpływy z różnych opłat	5,0	0,0	0,0	0,0	x
2.	Dział 500 – Handel	190 904,9	4 549,0	267 636,5	140,2	5883,4
2.1.	rozdział 50002 – Agencja Rynku Rolnego	190 904,9	4 549,0	267 636,5	140,2	5883,4
	§ 0970 – Wpływy z różnych dochodów	190 058,8	3 304,0	266 247,3	140,1	8058,3

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie ²⁾		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	1,4	8,0	8,7	621,4	108,8
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	1,4	8,0	8,7	621,4	108,8
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	0,0	7,0	7,8	x	111,4
IV.	Część 62 – Rybołówstwo	11 923,9	10 866,0	12 874,0	108,0	118,5
1.	Dział 050 – Rybołówstwo i rybactwo	11 884,9	10 838,0	12 845,5	108,1	118,5
1.1.	rozdział 05004 – Inspektoraty rybołówstwa morskiego	433,6	1 802,0	1 976,7	455,9	109,7
	§ 0690 – Wpływy z różnych opłat	0,6	1 269,0	1 451,2	241 866,7	114,4
1.2.	rozdział 05011 – Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013	11 439,3	9 035,0	10 863,1	95,0	120,2
	§ 2919 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	9 305,1	7 068,0	8 357,9	89,8	118,2
1.3.	rozdział 05080 – Działalność badawczo-rozwojowa	2,7	0,0	0,0	0,0	x
	§ 2910 – Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności, w tym wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2,4	0,0	0,0	0,0	x
1.4.	rozdział 05095 – Pozostała działalność	9,3	1,0	5,7	61,3	570,0
	§ 0929 – Pozostałe odsetki	7,5	1,0	5,7	76,0	570,0
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	39,0	28,0	28,5	73,1	101,8
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	39,0	28,0	28,5	73,1	101,8
	§ 0970 – Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	21,9	20,0	21,3	97,3	106,5

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2015 ze zm.

²⁾ Dane na podstawie rocznych sprawozdań Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych państwa z wyszczególnionymi znaczącymi dla rozdziału paragrafami klasyfikacji budżetowej.

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.		2015 r.		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie ²⁾			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem części 32, 33, 35, 62 z tego:	6 845 725,0	4 620 928,0	6 323 938,2	6 119 854,5	89,4	132,4	96,8
I.	Część 32 – Rolnictwo	854 159,1	770 698	905 235,3	857 506,5	100,4	111,3	94,7
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	538 758,2	465 070	591 215,7	548 776,9	101,9	118,0	92,8
1.1.	rozdział 01011 – Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza	41 689,0	46 240	50 858,9	46 214,0	110,9	99,9	90,9
	§ 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	23 782,3		23 770,7	23 770,7	100,0	x	100,0
1.2.	rozdział 01013 – Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych	36 331,9	31 704	31 704,0	31 598,4	87,0	99,7	99,7
	§ 2840 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	19 529,0		19 529,0	19 529,0	100,0	x	100,0
1.3.	rozdział 01015 – Postęp biologiczny w produkcji roślinnej	12 318,0	17 140	14 659,5	13 986,1	113,5	81,6	95,4
	§ 2630 – Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	7 475,5		8 655,0	8 288,6	110,9	x	95,8
1.4.	rozdział 01017 – Ochrona roślin	440,9	3 013	4 002,0	4 001,8	907,6	132,8	100,0
	§ 2630 – Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	440,9		4 002,0	4 001,8	907,6	x	100,0
1.5.	rozdział 01018 – Rolnictwo ekologiczne	4 418,6	6 016	3 469,0	3 442,3	77,9	57,2	99,2
	§ 2630 – Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	3 356,3		2 351,0	2 326,1	69,3	x	98,9
1.6.	rozdział 01019 – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt	12 276,9	13 226	13 226,0	13 128,9	106,9	99,3	99,3
	§ 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	5 578,5		5 573,8	5 573,8	99,9	x	100,0
1.7.	rozdział 01020 – Postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej	100 059,1	91 709	87 736,5	87 305,2	87,3	95,2	99,5
	§ 2630 Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	96 648,0		85 417,5	84 986,2	87,9	x	99,5
1.8.	rozdział 01021 – Główny Inspektorat Weterynarii	11 129,1	14 264	12 900,7	11 860,9	106,6	83,2	91,9
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	5 905,1		5 862,4	5 862,3	99,3	x	100,0
1.9.	rozdział 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego	159,7		207,5	163,3	102,3	x	78,7
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych	159,7		207,5	163,3	102,3	x	78,7
1.10.	rozdział 01026 – Dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	161 363,4	100 717	194 517,0	173 177,0	107,3	171,9	89,0
	§ 2830 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	161 363,4		194 517,0	173 177,0	107,3	x	89,0
1.11.	rozdział 01032 – Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	13 797,1	12 032	14 057,0	12 667,3	91,8	105,3	90,1

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.		2015 r.		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie ²⁾			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	3 295,0		3 343,7	3 343,7	101,5	x	100,0
1.12.	rozdział 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii	9 307,8	9 424	9 332,9	9 241,3	99,3	98,1	99,0
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	5 900,6		5 926,9	5 926,7	100,4	x	100,0
1.13.	rozdział 01079 – Pomoc zagraniczna	72,0		290,0	244,1	339,0	x	84,2
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych	35,8		186,3	157,4	439,7	x	84,5
1.14.	rozdział 01080 – Działalność badawczo-rozwojowa	69 302,2	56 272	87 991,0	76 218,9	110,0	135,4	86,6
	§ 2830 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	62 801,9		81 965,0	70 503,1	112,3	x	86,0
1.15.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	66 092,5	63 313	66 263,7	65 527,4	99,1	103,5	98,9
	§ 2830 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	56 978,1		57 582,5	57 327,8	100,6	x	99,6
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	112 345,0	115 281	116 774,3	113 623,1	101,1	98,6	97,3
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	112 345,0	115 281	116 774,3	113 623,1	101,1	98,6	97,3
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej – BAB	24 630,6		24 584,5	24 578,0	99,8	x	100,0
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	51,9	43	43,0	41,4	79,8	96,3	96,3
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	51,9	43	43,0	41,4	79,8	96,3	96,3
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych	48,9		35,0	34,7	71,0	x	99,1
4.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	175 208,5	161 040	165 964,0	163 844,1	93,5	101,7	98,7
4.1.	rozdział 80130 – Szkoły zawodowe	172 486,8	158 795	163 417,0	161 297,2	93,5	101,6	98,7
	§ 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	81 136,4		84 176,6	84 171,1	103,7	x	100,0
4.2.	rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	1 993,6	1 643	1 935,8	1 935,7	97,1	117,8	100,0
	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	549,4		632,7	632,7	115,2	x	100,0
4.3.	rozdział 80195 – Pozostała działalność	728,1	602	611,2	611,2	83,9	101,5	100,0
	§ 2820 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	360,0		302,0	302,0	83,9	x	100,0
5.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	22 155,5	23 624	25 598,3	25 581,0	115,5	108,3	99,9
5.1.	rozdział – 85410 – Internaty i bursy szkolne	22 155,5	23 624	25 598,3	25 581,0	115,5	108,3	99,9
	§ 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	10 044,4		10 717,6	10 716,5	106,7	x	100,0
6.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5 640,0	5 640	5 640,0	5 640,0	100,0	100,0	100,0
6.1.	rozdział 92116 – Biblioteki	4 146,0	4 146	4 146,0	4 146,0	100,0	100,0	100,0
	§ 2550 – Dotacja podmiotowa z budżetu dla państwowej instytucji kultury	4 146,0		4 146,0	4 146,0	100,0	x	100,0
6.2.	rozdział 92118 – Muzea	1 494,0	1 494	1 494,0	1 494,0	100,0	100,0	100,0
	§ 2480 – Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	1 494,0		1 494,0	1 494,0	100,0	x	100,0
II.	Część 33 – Rozwój wsi	5 328 233,7	3 339 380	4 824 231,1	4 696 129,2	88,1	140,6	97,3

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.		2015 r.		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie ²⁾				%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	5 314 812,3	3 325 949	4 810 798,0	4 682 737,7	88,1	140,8	97,3	
1.1.	rozdział 01001 – Centrum Doradztwa Rolniczego	11 409,4	11 521	11 521,0	11 511,3	100,9	99,9	99,9	
	§ 2840 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	11 409,4		11 421,0	11 413,1	100,0	x	99,9	
1.2.	rozdział 01002 – Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego	154 142,0	163 742	163 742,0	163 664,4	106,2	100,0	100,0	
	§ 2840 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych	154 142,0		154 142,0	154 142,0	100,0	x	100,0	
1.3.	rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	5 149 127,3	3 147 942	4 632 664,0	4 505 461,0	87,5	143,1	97,3	
	§ 2009 – Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	3 473 096,5		2 593 021,0	2 586 674,0	74,5	x	99,8	
1.4.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	133,6	2 744	2 871,0	2 101,0	1572,6	76,6	73,2	
	§ 2818 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom	0,0		1 294,0	1 001,0	x	x	77,4	
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	13 402,4	13 414	13 416,1	13 374,5	99,8	99,7	99,7	
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	13 402,4	13 414	13 416,1	13 374,5	99,8	99,7	99,7	
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej – BAB	8 653,8		8 668,6	8 668,0	100,2	x	100,0	
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	19,0	17	17,0	17,0	89,5	100,0	100,0	
3.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	19,0	17	17,0	17,0	89,5	100,0	100,0	
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych – BAB	18,0		17,0	17,0	94,4	x	100,0	
III.	Część 35 – Rynki rolne	442 426,1	432 458	449 587,8	438 049,1	99,0	101,3	97,4	
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	22 899,0	22 796	22 925,8	22 847,5	99,8	100,2	99,7	
1.1.	rozdział 01023 – Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	20 732,0	19 878	20 507,8	20 489,6	98,8	103,1	99,9	
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	9 460,6		9 473,0	9 462,5	100,0	x	99,9	
1.2.	rozdział 01095 – Pozostała działalność	2 167,0	2 918	2 418,0	2 357,9	108,8	80,8	97,5	
	§ 4300 Zakup usług pozostałych – BAB	1 985,5		2 239,1	2 231,0	112,4	x	99,6	
2.	Dział 500 – Handel	412 379,3	402 502	419 502,0	408 060,9	99,0	101,4	97,3	
2.1.	rozdział 50002 – Agencja Rynku Rolnego	412 379,3	402 502	419 502,0	408 060,9	99,0	101,4	97,3	
	§ 2800 – Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	232 798,5		230 272,0	229 205,1	98,5	x	99,5	
3.	Dział 750 – Administracja publiczna	7 113,8	7 130	7 130,0	7 110,7	100,0	99,7	99,7	
3.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji	7 113,8	7 130	7 130,0	7 110,7	100,0	99,7	99,7	

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie ²⁾			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	rządowej							
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej – BAB	5 214,1		5 250,7	5 244,8	100,6	x	99,9
4.	Dział 752 – Obrona narodowa	34,0	30	30,0	30,0	88,2	100,0	100,0
4.1.	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	34,0	30	30,0	30,0	88,2	100,0	100,0
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych – BAB	34,0		30,0	30,0	88,2	x	100,0
IV.	Część 62 – Rybołówstwo	220 906,1	78 392	144 884,0	128 169,7	58,0	163,5	88,5
1.	Dział 050 – Rybołówstwo i rybactwo	202 049,2	51 360	117 852,0	107 495,7	53,2	209,3	91,2
1.1.	rozdział 05004 – Inspektoraty rybołówstwa morskiego	12 380,7	13 461	13 461,0	12 539,1	101,3	93,2	93,2
	§ 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	3 230,7		3 428,8	3 428,8	106,1	x	100,0
1.2.	rozdział 05006 – Zarybianie polskich obszarów morskich	4 844,8	4 852	4 852,0	2 937,4	60,6	60,5	60,5
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych – BAB	4 844,8		4 852,0	2 937,4	60,6	x	60,5
1.3.	rozdział 05011 – Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013	178 133,8	30 120	90 942,0	85 379,4	47,9	283,5	93,9
	§ 2009 – Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	178 133,8		90 942,0	85 379,4	47,9	x	93,9
1.4.	rozdział 05095 – Pozostała działalność	6 689,9	2 927	8 597,0	6 639,8	99,3	226,8	77,2
	§ 2009 – Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	4 461,3		5 670,0	5 131,6	115,0	x	90,5
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	18 843,9	27 021	27 021,0	20 663,0	109,7	76,5	76,5
2.1.	rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	18 843,9	27 021	27 021,0	20 663,0	109,7	76,5	76,5
	§ 4028 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej – BAB	4 084,5		4 937,8	3 960,3	97,0	x	80,2
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	13,0	11	11,0	11,0	84,6	100,0	100,0
3.1	rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	13,0	11	11,0	11,0	84,6	100,0	100,0
	§ 4300 – Zakup usług pozostałych – BAB	13,0		11,0	11,0	84,6	x	100,0

1) Ustawa budżetowa z 15 stycznia 2015 r. ze zm.

2) Dane na podstawie rocznych sprawozdań Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa w 2015 r., z wyszczególnionymi znaczącymi dla rozdziału paragrafami klasyfikacji budżetowej.

Załącznik 3. Wydatki budżetu państwa według grup¹⁾ w 2015 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie ³⁾
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem części 32, 33, 35, 62 z tego:	6 845 725,0	4 620 928,0	6 323 938,2	6 119 854,5	89,4	132,4	96,8
1.	Dotacje i subwencje	6 079 669,6	4 001 702	5 619 242,0	5 458 542,9	89,8	136,4	97,1
2.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	6 040,8	6 263	5 929,1	5 829,5	96,5	93,1	98,3
3.	Wydatki bieżące jednostek budżetowych	399 531,4	410 514	429 607,3	422 809,2	105,8	103,0	98,4
4.	Wydatki majątkowe	139 577,1	124 057	124 275,8	104 503,2	74,9	84,2	84,1
I.	Ogółem część 32 – Rolnictwo, z tego:	854 159,1	770 698	905 235,3	857 506,5	100,4	111,3	94,7
1.	Dotacje i subwencje	443 068,2	370 925	488 029,0	453 423,8	102,3	122,2	92,9
2.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	5 897,0	6 031	5 741,8	5 642,3	95,7	93,6	98,3
3.	Wydatki bieżące jednostek budżetowych	358 337,8	368 694	376 452,3	370 215,7	103,3	100,4	98,3
4.	Wydatki majątkowe	46 856,1	25 048	35 012,2	28 224,7	60,2	112,7	80,6
II.	Ogółem część 33 – Rozwój wsi, z tego:	5 328 233,7	3 339 380	4 824 231,1	4 696 129,2	88,1	140,6	97,3
1.	Dotacje i subwencje	5 229 222,1	3 241 377	4 724 813,0	4 608 678,1	88,1	142,2	97,5
2.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	52,6	141	24,0	24,0	45,6	17,0	100,0
3.	Wydatki bieżące jednostek budżetowych	13 502,4	13 534	25 150,1	24 685,9	182,8	182,4	98,2
4.	Wydatki majątkowe	85 456,6	84 328	74 244,0	62 741,2	73,4	74,4	84,5
III.	Ogółem część 35 – Rynki rolne, z tego:	442 426,1	432 458	449 587,8	438 049,1	99,0	101,3	97,4
1.	Dotacje i subwencje	407 379,3	389 400	406 400,0	396 441,0	97,3	101,8	97,5
2.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	91,2	91	163,3	163,2	178,9	179,3	99,9
3.	Wydatki bieżące jednostek budżetowych	27 691,2	28 286	28 004,9	27 907,6	100,8	98,7	99,7
4.	Wydatki majątkowe	7 264,4	14 681	15 019,6	13 537,3	186,4	92,2	90,1
IV.	Ogółem część 62 – Rybołówstwo, z tego:	220 906,1	78 392	144 884,0	128 169,7	58,0	163,5	88,5
1.	Dotacje i subwencje	183 147,3	30 693	97 185,0	91 046,7	49,7	296,6	93,7
2.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	324,8	216	270,7	239,4	73,7	110,8	88,4
3.	Wydatki bieżące jednostek budżetowych	36 563,8	44 803	44 460,7	35 089,3	96,0	78,3	78,9
4.	Wydatki majątkowe	870,2	2 680	2 967,6	1 794,3	206,2	67,0	60,5

¹⁾ Wydatki w ramach dotacji i subwencji, wydatków bieżących jednostek budżetowych, wydatków majątkowych, wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, prezentowane są łącznie z wydatkami na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

²⁾ Ustawa budżetowa z 15 stycznia 2015 r. ze zm.

³⁾ Dane na podstawie rocznych sprawozdań Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa w 2015 r.

Załącznik 4. Zatrudnienie i wynagrodzenia w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2014 r.			Wykonanie 2015 r.			kol.8/ kol.5
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełno-zatrudnionego	
		wg Rb-70 ¹⁾	wg Rb-70	zł	wg Rb-70 ¹⁾	wg Rb-70 ¹⁾	zł	
		osób ²⁾	tys. zł	zł	osób ²⁾	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem części 32, 33, 35, 62 wg statusu zatrudnienia³⁾, z tego:		4 190	239 583	4 765	4 176	243 134	4 852	101,8
1.	Część 32 – Rolnictwo	3 629	198 815	4 565	3 630	202 381	4 646	101,8
1.1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	873	49 243	4 701	874	49 110	4 682	99,6
1.1.1.	Rozdz. 01011 – KSch-R 01	518	25 659	4 128	516	25 635	4 140	100,3
1.1.2.	Rozdz. 01019 – KCHZ 01	84	6 021	5 973	83	6 018	6 042	101,2
1.1.3.	Rozdz. 01021 – GIW	101	6 907	5 699	101	6 817	5 625	98,7
	01	3	132	3 667	3	130	3 611	98,5
	02	3	447	12 417	3	389	10 806	87,0
	03	95	6 328	5 551	95	6 298	5 525	99,5
1.1.4.	Rozdz. 01032 – GIORiN	64	4 145	5 397	65	4 125	5 288	98,0
	01	5	329	5 483	6	270	3 750	68,4
	02	2	276	11 500	2	262	10 917	94,9
	03	57	3 540	5 175	57	3 593	5 253	101,5
1.1.5.	Rozdz. 01035 – Gran. Insp. Wet	106	6 511	5 119	109	6 515	4 981	97,3
	01	6	160	2 222	6	159	2 208	99,4
	03	100	6 351	5 293	103	6 356	5 142	97,2
1.2.	Dział 750 – Administracja publiczna	546	50 763	7 748	537	50 625	7 856	101,4
1.2.1.	Rozdz. 75001	546	50 763	7 748	537	50 625	7 856	101,4
	01	53	2 761	4 341	52	2 862	4 587	105,7
	02	5	720	12 000	4	670	13 958	116,3
	03	488	47 282	8 074	481	47 093	8 159	101,0
1.3.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	1 893	88 009	3 874	1 911	91 185	3 976	102,6
1.3.1.	Rozdz. 80130	1 883	87 422	3 869	1 901	90 512	3 968	102,6
	01	572	18 152	2 645	568	19 855	2 913	110,1
	14	1 311	69 270	4 403	1 333	70 657	4 417	100,3
1.3.2.	Rozdz. 80146	10	587	4 892	10	673	5 608	114,6
	01	5	264	4 400	6	284	3 944	89,6
	14	5	323	5 383	4	389	8 104	150,5
1.4.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	317	10 800	2 839	308	11 461	3 101	109,2
1.4.1.	Rozdz. 85410	317	10 800	2 839	308	11 461	3 101	109,2
	01	199	5 008	2 097	185	5 283	2 380	113,5
	14	118	5 792	4 090	123	6 178	4 186	102,3
2.	Część 33 – Rozwój wsi	102	9 322	7 616	102	9 335	7 627	100,1
2.1.	Dział 750 –	102	9 322	7 616	102	9 335	7 627	100,1

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2014 r.			Wykonanie 2015 r.			kol.8/ kol.5
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenia	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		wg Rb-70 ¹⁾	wg Rb-70	zł	wg Rb-70 ¹⁾	wg Rb-70 ¹⁾	zł	
		osób ²⁾	tys. zł	zł	osób ²⁾	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Administracja publiczna							
2.1.1.	Rozdział – 75001	102	9 322	7 616	102	9 335	7 627	100,1
	02	0	23	0	0	13	0	x
	03	102	9 299	7 597	102	9 322	7 616	100,2
3.	Część 35 – Rynki rolne	254	16 373	5 372	244	16 351	5 584	104,0
3.1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	197	10 730	4 539	189	10 708	4 721	104,0
3.1.1.	Rozdz. 01023 – GIJHARS	197	10 730	4 539	189	10 708	4 721	104,0
	01	6	210	2 917	5	182	3 033	104,0
	02	3	368	10 222	3	356	9 889	96,7
	03	188	10 152	4 500	181	10 170	4 682	104,1
3.2.	Dział 750 – Administracja publiczna	57	5 643	8 250	55	5 643	8 550	103,6
3.2.1.	Rozdział 75001	57	5 643	8 250	55	5 643	8 550	103,6
	02	0	23	0	0	0	0	x
	03	57	5 620	8 216	55	5 643	8 550	104,1
4.	Część 62 – Rybołówstwo	205	15 073	6 127	200	15 067	6 278	102,5
4.1.	Dział 050 – Rybołówstwo i rybactwo	104	6 276	5 029	103	6 550	5 300	105,4
4.1.1.	Rozdz. 05004 – OIRM	104	6 276	5 029	103	6 550	5 300	105,4
	01	33	1 769	4 467	32	1 799	4 684	104,9
	03	71	4 507	5 290	71	4 751	5 577	105,4
4.2.	Dział 750 – Administracja publiczna	101	8 797	7 258	97	8 517	7 317	100,8
4.2.1.	Rozdział – 75001	101	8 797	7 258	97	8 517	7 317	100,8
	01	1	130	10 833	1	82	6 820	46,7
	02	0	25	0	0	0	0	x
	03	100	8 642	7 202	96	8 435	7 322	101,7

1) Zgodnie z przepisami § 20 pkt 11 Instrukcji sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa stanowiącej załącznik nr 37 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy (§ 401–405 oraz § 406 dla funkcjonariuszy Służby Celnej, a dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy tylko w zakresie dotyczącym nagród i zapomóg i § 407 klasyfikacji budżetowej).

2) W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3) Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Symbole wykazane w powyższej tabeli dotyczą: 01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, 02 – osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe, 03 – członkowie korpusu służby cywilnej, 14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.

Załącznik 5. Wydatki budżetu środków europejskich w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie ²⁾
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem części 32, 33, 35, 62, z tego:		22 030 931,9	13 246 685,0	25 150 867,0	25 098 310,4	113,9	189,5	99,8
I.	Część 32 – Rolnictwo	4 210,9	9 151,0	9 151,0	1 950,1	46,3	21,3	21,3
1.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	4 210,9	9 151,0	9 151,0	1 950,1	46,3	21,3	21,3
1.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	4 210,9	1 351,0	2 037,3	1 667,8	39,6	123,4	81,9
1.2.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	0,0	1 274,0	1 279,1	163,6	–	100,4	12,8
1.3.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007–2013	0,0	0,0	177,7	118,7	–	–	66,8
1.4.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020	0,0	1 063,0	886,4	0,0	–	0,0	0,0
1.5.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013	0,0	770,0	770,0	0,0	–	0,0	0,0
1.6.	Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013	0,0	2 653,0	2 613,4	0,0	–	0,0	0,0
1.7.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	0,0	2 040,0	1 387,1	0,0	–	0,0	0,0
II.	Część 33 – Rozwój wsi	21 310 689,3	12 977 919,0	24 416 130,0	24 389 026,8	114,4	187,9	99,9
1.	Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo	21 310 689,3	12 977 919,0	24 416 130,0	24 389 026,8	114,4	187,9	99,9
1.1.	Wspólna Polityka Rolna (I filar) ARiMR	13 654 661,8	9 277 919,0	15 049 589,0	15 049 284,9	110,2	162,2	100,0
1.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013	7 235 696,2	3 000 000,0	8 669 403,7	8 660 777,2	119,7	288,7	99,9
1.3.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020	420 331,3	700 000,0	697 137,3	678 964,7	161,5	97,0	97,4
III.	Część 35 – Rynki rolne	188 414,2	182 422,0	465 278,0	462 832,1	245,6	253,7	99,5
1	Dział 500 – Handel	188 414,2	182 422,0	465 278,0	462 832,1	245,6	253,7	99,5
1.1.	Wspólna Polityka Rolna (I filar) ARR	188 414,2	180 318,0	463 174,0	462 832,1	245,6	256,7	99,9
1.2.	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020	0,0	2 104,0	2 104,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV.	Część 62 – Rybołówstwo	527 617,5	77 193,0	260 308,0	244 501,4	46,3	316,7	93,9
1.	050 – Rybołówstwo i rybactwo	527 617,5	77 193,0	260 308,0	244 501,4	46,3	316,7	93,9
1.1.	Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013	527 617,5	77 193,0	260 308,0	244 501,4	46,3	316,7	93,9
1.2.	Program Operacyjny „Rybactwo i morze 2014–2020”	0,0	3 630,0	0,0	0,0	x	0,0	x

1) Ustawa budżetowa na rok 2015 ze zm.

2) Dane na podstawie rocznych sprawozdań Rb–28UE i Rb–28UE WPR z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w 2015 r.

Załącznik 6. Rozliczenie budżetu środków państwa i budżetu środków europejskich, z uwzględnieniem kwot przekazanych i dokonanych zwrotów

Lp.	Wyszczególnienie	Budżet państwa 2015 r.	Budżet środków europejskich 2015 r.	Razem
		w tys. zł		
1	2	3	4	5
1	Środki wg ustawy budżetowej na 2015 r. ¹⁾	4 620 928,0	13 246 685,0	17 867 613,0
2	Zwiększenia/zmniejszenia (saldo zmian)	1 703 010,2	11 904 182,0	13 607 192,2
3	Plan po zmianach	6 323 938,2	25 150 867,0	31 474 805,2
4	Wykonanie wydatków ogółem wg sprawozdań rocznych Rb-28, Rb-28UE i Rb-28UE WPR w 2015 r., w tym:	6 119 854,5	25 098 310,4	31 218 164,9
4a	część 33 – Rozwój wsi, rozdział 01027 – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	4 505 461,0	24 389 026,8	28 894 487,8
4b	część 35 – Rynki rolne rozdział 50002 – Agencja Rynku Rolnego	408 060,9	462 832,1	870 893,0
4c	część 62 – Rybołówstwo, rozdział 05011 – Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013	85 379,4	244 501,4	329 880,8
5	Różnica (3–4)	204 083,7	52 556,6	256 640,3
6	Blokady środków ogółem dokonane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	48 723,1	19 530,	68 253,1
7	Zwroty środków niewykorzystanych	21 972,1	26 174,2	48 146,3
8	Brak zasileń, w tym do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i Agencji Rynku Rolnego na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, PROW 2007–2013 oraz PO „Zrównoważony rozwój (...). Wynikało to z braku zapotrzebowań na środki od ww. jednostek	133 388,5	6 852,4	140 240,9
9	Bilans (1+2–4–6–7–8)	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2015 ze zm.

Źródło: Opracowanie NIK na podstawie wyników kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. w częściach: 32, 33, 35 i 62.

Załącznik 7. Kalkulacja oceny ogólnej w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo

Oceny wykonania budżetu w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo dokonano stosując kryteria¹³¹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 r.¹³².

Część 32 – Rolnictwo¹³³

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 859.456,6 tys. zł

Łączna kwota G: 859.456,6 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Nieprawidłowości w wydatkach: nie wystąpiły

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $(5 \times 1) = 5$

Ocena końcowa: pozytywna

Część 33 – Rozwój wsi

Dochody: 1.155.966,7 tys. zł

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 29.085.156 tys. zł

Łączna kwota G: 30.241.122,7 tys. zł (kwota dochodów + kwota wydatków)

Waga dochodów w łącznej kwocie: $Wd = D : G = 0,0382$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,9618$

Nieprawidłowości w dochodach: nie wystąpiły

Ocena częściowa dochodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w wydatkach: nie wystąpiły

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy (Wk) = $5 \times 0,0382 + 5 \times 0,9618 = 5$

Ocena końcowa: pozytywna (5)

Część 35 – Rynki rolne¹³⁴

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 900.881,2 tys. zł

Łączna kwota G: 900.881,2 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Nieprawidłowości w wydatkach: nie wystąpiły

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $(5 \times 1) = 5$

Ocena końcowa: pozytywna

¹³¹ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

¹³² Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

¹³³ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody części 32 – Rolnictwo, a zatem nie dokonywano w tych częściach oceny częściowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględniono wagi dochodów.

¹³⁴ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody części 35 – Rynki rolne, a zatem nie dokonywano w tych częściach oceny częściowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględniono wagi dochodów.

Część 62 – Rybołówstwo¹³⁵

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 372.671,1 tys. zł

Łączna kwota G: 372.671,1 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Nieprawidłowości w wydatkach: 2.937,4 tys. zł (tj. 0,79% wydatków ogółem w części 62 – Rybołówstwo) – przeprowadzenie w 2015 r. zarybiania polskich obszarów morskich niezgodnie z art. 98 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim oraz z pominięciem ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (pzp).

Ocena cząstkowa wydatków: opisowa (3)

Wynik końcowy Wk: $(3 \times 1) = 3$

Ocena końcowa: opisowa (3)

¹³⁵ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa nie były badane dochody części 62 – Rybołówstwo, a zatem nie dokonywano w tych częściach oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględniono wagi dochodów.

Załącznik 8. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10. Sejmowa Komisja Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
11. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
12. Minister Finansów
13. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
14. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej